/5- 4- 9

R. 1008

9½ × 10

GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS

8

R. No: 16
Shelf No 25-2.18

శ్రీః

సత్యాభామా విలాసము.

By

నాగలింగకవి

Son of

— వీరనారాధ్యుడు —

Restored by K. Venkata Subbasastry

శ్రీరస్తు
శుభమస్తు

శా. శ్రీ సీతాలలనాలలామ విలసచ్ఛృంగార సామ్రాజ్య శో
భా సౌభాగ్య విభాసమానుఁ డగుచుఁ బట్టాభిషేకాప్తిచే
శ్రీ సాకేతపురనివాసియు విజయశ్రీ రాముఁ డుద్యద్దశా
వాసుఁ డ్వేంకటరాయచంద్రుని మహైశ్వర్యాన్వితుం జేయుతన్

మ. రమ సౌధాగ్రస్థల సింహపీఠిక పయిన్ భ్రాజిల్లు శ్రీమద్రమా
రమణీరత్నము లీల జెన్నలరు శ్రీరామాంకు వామాంక దే
శమున న్నిల్చిన జానకీజనని భాస్వద్దివ్య సామ్రాజ్యముల్
క్రమమొప్పన్ ఘటియించి వేంకటమహారాయేంద్రు సంయోజ్యుతన్

మ. సకలానందక శారదాకావళులు చుంబింపంగ మిన్నంది మ
స్తకము న్బాయక వేల్పుటేరు వెలయన్ శర్వాణి సాధ్వీ నవ
త్సుకయై దాన. . . పాయతల కలయించుఁ జుట్టొలు పత్రాలుగా
ప్రకట స్ఫూర్తిం జవాంచు శంభుఁ డు కర్త్రి ... మిఁ దయం బ్రోవుతన్

ఉ. సురుచిర సౌఖ్య సంపదలు సొంపుగ నింపు ఘటింప నెమ్మదిన్
గారవ తెల్లఁ బూనిండు జగత్కైవల్యవెన్నెలలు ఉద్ధరీతిగా

4

వరుని శరీరయుక్తి నెడబాయక నిల్చు భవాని సత్కృతి
శ్వరునకు సంతతంబు ... జయవైభవమిచ్చుగా పుతన్ ॥

వ. తెలుపగు నేకపాక కృతనింతెద నంచు దలంచి - - - -

.... ఉన్నెప్టె లనిబూనికగా నెలకొల్పుమ జ్ఞగం
బులనుజయుంబటునే .. తగు బెల్పు గవెల్పుల కెల్ల బెద్ద యతా
నల నతనూభవుండు కత్రితసాధునకెల్ల జరాయు రున్నతుల్ ॥

వ. తలతలనవ్వు పుష్పలు యుగంబుల వెలుపునెమ్మనంబులన్
దళుకు కడానిమే తలను దారతమారు విలాసవైఖరుల్
బలుమరు సంహరించు నలవల్లు త్రిలందిక్ర తెంద్రుజి పాప్పె
తెలువలరంగ నిష్టలు వసింప్రమ సూక్ష్మలసంగ గావుతన్ ॥

ఉ. సాంబశివుండు రాజత రసాధర సీమ వసించు వేళ బ
త్రాంబు గనాడి పాడి తలదంద్రు లకుంపు దవుండ దెయుహా
రంబు దయావిలంబు నారత్మక దంబు శుభాం చలంబు సు
ల్లాంబు న సంత తంబు నుదలంచి సమంచిత భక్తి నెంచెదన్ ॥ ...

సీ. ఏమహామహుండు మున్నిలన తిపావన
పావన వంశస. భవముగాంచె,
~~[illegible]~~
నే వీరవరుండు సుగ్రీవునకాప్తుడై
సతతము ప్రతి కాంత పాయమున
నే మహాబలుండతిస్థిమంబు గలిగియు

గాంధమయుత గుణప్పు కేడెలు దాపె
నేము వరిత్తమ్ము లెసు బానతీ వరాం నిశితావు
మయిద్రిక నెస సి సమ్ముఖ్ము దేవియ స్మె
నవని నెపానరము గేంద్రు మధిక దనుజ
గజ వారముల నెల్ల బారదూతె
నష్టి హాంస పలం తే ముతి పుంతల సమతశ్శాంసల
నఖిల సంగుణానిశాం తరనే నఖిమతింతల
గీ కాళిదాస మయూర శంకర కవీంద్రు
దండి భారవి మాఘు సత్కవి సుబంధు
బాణాబ్జవ భూతి శేషగ్రిప్రముఖు లఖిల
సంస్కృత కృతి ప్రణేతల సంస్మరింతు.
క తెనుగు కవిత్వము జెప్పిన
ఘనులను శ్రీ నన్నయార్యు కవినాథుని తి
క్కన సోమయాజి భాస్కరు
ననఘు వితతిఁ బోతరాజు నభినుతి జేతున్
క తక్కిన కవినాథుల కేలం
మ్రొక్కితి నూతన కవీంద్ర ముఖ్యుల నుమదిం
జిక్కగ నెంచెద మిక్కిలి
మక్కువ మద్రచిత కృతిని మన్నింపుటకై
షు ప్రకటాలంకరణాది భావకలనా భావంబులేమింతునా.

త్ర్యక్షుతు ల్పావులుతైన మానవవరుల్ మన్నింప గావే ప్రభుని
త్స్రుతతత్ వేపెయుకసత్రవిశ్వరులమం బెుం దుష్టశబ్దార్థ వం
బతతాం దూర్త కవీంద్రుల సుకవులం బుంటూ దరెప్పుష్ఠునే.

వ. అనియిట్టు దేవతానమస్కారంబును సుకవిపురస్కారంబు
ను కుకవితిరస్కారంబును గావించి సనాతన వినూతనమ
హాకవివర నికర నిరుపమ నిరంతర కరుణాకటాక్ష వీక్షావశం
బున నిఖిల వసుంధరా వరపురందర సుందరతర సభామందిరాభ్యం
తరానవరత నవరస భాజన సభాజన శ్రావ్యంబును వివిధ విబు
ధజన సేవ్యంబును దశరథసుత కథా భవ్యంబును నగు నేకమహో
త్కావ్యంబును దివ్యంబుగా రచియింపం బూనియున్న సమయంబునన్

సీ. శ్రితజనోపవనసంతతికి చైత్రాగమం
బై కొల్ల తార్తనిదయా లూతనంబు
వరకవిజాత తావకీర్తెల్ల జీవయాంత
వేదాంత శాస్త్ర రాసోదయంబు
మానినీజనమనోమానజాలములకు
జాలమౌ సరసుని జన్మదనము
బుధవిశ్వనాత్పులంబులకు బంధుద్యుతి
యేసాచుప్రవదన విలాసవిభవ
మొహము నుతిగను నఖిల దిశాంగనామ
తల్లికావల్లి తెలాకు రవ్యుల్లసదుల్ల

మల్లికా సుమభామాయమానయశశ్చం
ర మద్గురుపౌత్ర వేంకటరాయపౌత్రి ॥

వ. వెండియు నఖండ తరళదోర్దండ తాండవప్రచండ మండలాగ్రఖండిత
తారాతి మండలుండును నిరుపమ సుఖాంభోగ నిరాతంక తాఖండలుం
డును నఖండ ధరామండల ధురాధౌరేయతా పరాజిత . . . .
కుండలుండును, ఇందిరాప్రందరీక పాండుర యశఃకర్పూరకర
డీత్యాండ బిబ్రహ్మాండ విఖ్యాతిలుండును, నసాధారణ వైధానుధ
---- పాధికారుపా సద్వ్యబుధ . . . . యమపదుల
పదభక్తి సుధాసుభివనంద ద్వాంద్వ మాంగధ సంతోషాపాస సంపూర్ణయమా
న సనాతన విపూతన జగ ద్వీపిత వివిధ మధుర బిరుదప్రభావుం
డును ----- కార్త్విజ్ఞ పనాసమయ వాంఛితసాధా
భూనాయక ప్రేషిత ప్రేష్ఠజన సందర్శన సమయోచిత బిరు
దపత్న్యాతురీధురీణ సువర్ణపత్రధర పరంపరావిరాజమానుండు
ను. కైలాచల పాదయుగ మయూరనటనాసల్ప కల్పనారంభకుసుంభర్గం
భీర విజయ భేరీకాపలీవా భాంకారదంభవాళీ కాంభోధర గర్జి
రవ సముజ్జృంభిత నిజ పట్టభద్రకసమయ సముచిత విలాస
వాదిధారాప్రవాహుండును సంస్కృత ప్రాకృతాంధ్ర భాషా సాహి
త్యాలంకారశాస్త్ర విశేష కవితా మాధురీ ధురీణ సకలసు
కవి నికర పరిపాలిత స్వామిలుండును సౌజయ పార్శ్వస్థిత వనితా
జన కవిన్యాసి కంకణ కలిత కరకమల బాహుబాహుర విసరాడ్

8

వి శిష్టమానుండును రమా రమణో వనో రమణార మణో లుల తరతరు ణాతరణి కిరణా పరిణా తారుణ పరిస్ఫురణా తర స్ఫురణా పరిస్ఫురణా కరణా కరణా పరిలక్ష్యం దస్మరంద బందు బల్యం దతుండై తొండింది రాయిత పాత్ర దలయుండును, నిరంతర నిరంతరాంతు విఖ్య పా భ్యుల్ దలయుండును కటిదినపుర సామ్రాజ్య సింహాసనాధీశ్వ రుండును నిఖిల దిగంతరాళ కీర్తియుపమాన మానుకాలవంశప యు పారావార పరిపూర్ణ్సవ ధాకరుండును అప్పాజీరాయ పురందర కుమారుండును రమాకుమార నలకుమారుండును, రుక్మాంబికా గర్భ పూర్వజన్మ కల్ప తాగార్ఘ్య పుణ్యఫలోదయుండును వెంకన్న రాయ పాండ్రాగ్రజుండును సత్యవాక్య పాలిష్ఠుండును నగు శ్రీకాళరాయ మహీంద్రుం డొక్క నాడు అనేక విద్వద్బుధ నివహ మయ సుధర్మాభిధాన మహాస్థానంబున సభాస్థానముండగు నష్ట నాగి హనివకుండంబున నందంబుగా దేవి తిల్లు బునిబు సభాంభవసరాఖం బున నింతు కైలు వుండు సమయంబున గనుంగొని పండితవరేణ్యులం గ్లని ప్రశంసించిరి.

సీ. మనుచరిత్రంబు ఘ మను వృగా కృతిజెంది
కృష్ణరాయుండు సత్కీర్తి గాంచె
మాచిడి సింగనామాత్యుండు పద్మ
బండి యరాళం ధాత్ర మునిగాలె
సరస తర కృతి సాహసే మాకన్న

రామయ్య నెంబడి రమావ విభెంపె
వసుచరిత్రంబుండి వసుధ విఖ్యాతి
రంబున్నె తిరుమలరాయనందుఁ
డది యయుగా నృపద్భువన విదితకీర్తి
సుస్థిరంబయ్యె నిల యుంగ సుకవివరుల
లహా వహ యని మెన్ను నొక కత్రతి ఆనందమయ్యె
రమ్యగు నొసొంద్ర త్రిం తశురాయనంద్ర!

సీ. నాటకాలంకార నైపుణ్యగణ్యుండవు
సరస సాహిత్య విశారదుండవు
సంస్కృతాంధ్ర ద్విభాషాకరగవేత్త
షడ్విధ ప్రకృతి భాషా చణుండవు
బంధ కవిత్వాది బంధనాభిజ్ఞుండవు
చిత్ర కవిత్వ విశేష శాలి
సంపద్దీక్ష యుమకాతి బాలుర దారి యయుఁ
దబల జీవన్నిరోష్ఠ్యాది నిపుణుఁ
దమిత శాంతుండవు చతురకావ్యప్రణేత
పండితారాధ్య లంశసం భవ్యుఁడవు శరీభు
లంగ హోత్రుండవు వీరేశలింగ పుత్రుఁ
డంగ భూకారశ్రీ సాంగ లింగసూరి.

క. అతనిం బిలిపించి సుసం
మతిగా బహుమతి నొసంగి మహనీయమతిం
గృతి సందికీర్తి కొందుము
వితతాఖిల గుణగణేయ వేంకటరాయా ॥

క. అని సరసులు యువవిద్వ
జ్జనవరులు పూర్వరాజసామ్రాజ్యంబు లదే
ల్లని కొనియాడుచు మనవుల
వినయం బెనయంగ విన్నవించిన ప్రీతిన్ ॥

మ. ననుఁ జేకొంబ పదాబ్జంబుజద్వయమరందస్వాదు ధారాన్విత
జ్జన మత్త భ్రమరాయమాన హృదయుల్ సంపూర్ణ సాహిత్యవి
జ్జన సంస్తుత్య విచిత్రకావ్యరచనా సామర్థ్యకౌశలం కృష్ణ
వినయశ్రీనిధి బల్లవాంబపతివై వేడ్కల్ వదిగె బల్వాఁడ ॥

క. రాజులు పెంపుగ సత్కవి
రాజులు మెప్పంగ భోజరాజచరిత్రం
బోజ రచించితి వన్నిట
పూజితుఁడవు సాంగలంగలంగ బుధజనవరాళీ ॥

గీ. తరుతటాకాదిసప్తసంతానములయందు
కృతి యొసఁగుటంబు శాశ్వతకీర్తి సంద
జేయుగావున ననుచిత విచిత్రసరణి
నది యొనర్చుమాకు నగణ్యమము దయ మెలర్ప ॥

వ. శ్రీనివాసు విహారస్థానంబగా పటీరకర్పూర వీటికాపేటికాఘటి
తపాటీకకటీకమణిశ్రీకలంబలరత్నాంతవక్షత్రుబామరాంబుజశ్రీ
కాంత్రపాటాదిప్రదానంబుల నాదరించుటయు నేనును మహాసందర్భం
దర్శితవాంఛిరయారవిందుండనై శ్రీపతి వంశావతారంబు వర్ణింపం
జెద.

పూర్ణప్రజ్ఞాచార్యుని
పూర్ణశక్తి క్షేత్రమున భూవిలాస్థలంగ
వర్ధిల్లితమై మధ్వమతం
బర్హ్మవమయ వెల్ల వెలసి నల్లలరాతి
శ్రీరమాకరుణావిశేషసంప్రాప్తసా-
మ్రాజ్యవిస్తృతము శ్రీమధ్వమతము
వితతసౌదాచారవిస్ఫురితసన్మార్గ
మహామానసగతము శ్రీమధ్వమతము
ఎరమరలుతప్పుత్రం సంచితపంచ వచ(దాశ)భి
మానసంగతము శ్రీమధ్వమతము
విమలతత్త్వజ్ఞానవిద్యానుభూతిసం
పత్సముపగతము శ్రీమధ్వమతము.
మహితసత్కీర్తియుతము శ్రీమధ్వమతము
మధురిపుకథానుమతము శ్రీమధ్వమతము
మానితగుణానురతము శ్రీమధ్వమతము

వుం త వి తా నా ను త వు (శ్రీ) మధ్వ మ త ము.

గీ. (అ) ష్టి శ్రీ భు ధ్వ వు తం బు న న వ త రిం చి
గురు భర ద్వా జు గురు భర ద్వా జు గో(త్ర) వి స్ఫు రి తు డ న గ
వ ర యు ఘు శ్వే ర శా ఖాం (ప్ర) వ ర్త కు డ న
(ప్ర) బ తె కొం డ ల రా యు (శ్రీ) ఖ గాం పా ల వ తాం శి యు

సీ. (శ్రీ) ర మా వ ర వి రా జి త పాం ద రాం భో వ
వు ధు క రం బే వి ~~...~~ భు వ గాం న సం బు
త తి స వ గాం గ త స మా (శ్రీ) త జ నా వ న ఘు నా
ఘు న వ క్ష వే ధ న ద్వ ధ న స మృ ద్ధి
స ర్వ స ర్వం స వా స తి కి స ఖు (గ) తాం
వ న పే త పే ధీ రు ఘు న భు ~~ర~~ జం బు
స క ల వి శాం గ నా శి కి వేం ర వా ర వి
సు ఖా క్రి యి రా ఖు స త్రే క్రి వి భ వ
వు న ఘు మా నా రి కు ల కు ల శాం బు నిధి వి
ధాం ద యుం పో న రేం (ద్ర) న భు ద్వ ద యు మ వాం వ
ధ న రు న త ద ప ర్త్ర మాం ద్దం డు డ న గ
ర మ ణ గు గ వా రి కొం డ ల రా యు శౌ రి.

ఉ. (అ) జ న పాం ల వ రాం శి వి న యాం నివ త ష్టె తగు కొం డ వీ టి యు
ప్పు జి త నా భు కొం స ము న భాం సి త స జ్జ ని తి సు సం త తిం
దే జ వు యి వింబు వేం కో డు స తి (ప్ర) భు ప్ర (శ్రీ) క ష్టె న శా యు మాం.

బాజుల బాంత్మి నిర్వర్తి వావా వావు గాంచు జెలంగె నుర్వరన్ ॥

గీ. ఆ నెలంతుక లర్వ్వరీణ్ణ న బెద్ద
భార్గవి శ్రీంతకు క్షైనవాంబాం వధూటి
యందు పొందికనిర్వురు నందనులను
గాంచెను సహస్రకర సుధాకరుల నంగ

క ఆరసికుల లలన(గ)జు
డారసికన నరస వర రసాధిప మనోస
తాసరస వర సారసవర
సారస దరస దళశశార్ణ్వ సర్వశుద్ధ లెంగ్గా

క. ఆవు సుకేశు నితవ్యుడు
ద్రీమనో(ం)కన్న వసుమతీసుద తీశ
గ్రామణి మార్గణ నగణాం
తాపస్వర యని వినుతిసె యుద్ధారుణి నలరెన్ ॥

సీ: తన కీర్తి నిఖిలది క్కాతసతీ సీమంత
ములకు పతాశ్రితప ట్టికలనదేలుప
తన భుభాంశుం(త్ర్ప) తాపాము త దుర్గతి
వైరి దుర్గర్వాం ధకార మేయ దలప
తన దాన ధారా నితానంబు వితతాంబు
రాశికెనె ప్రతిపూర్ణత ఘటింప
తన కటాక్షంబు సంత తమా ప్రబాంధవ

ప్రకరంబులకును సంపదలనీన
దండి వినుకొండ బెల్లముకొండ కొండ
వీడు దుర్గంబులందు వ్యూఢ సూండదనర
వేడ్తనమున పాలంబులు చెనార
ధీవరుండన త్రింత పృథ్వీవరుండు౹

గీ. పరగ కొండలరాయ భూపాలరత్న
మలరె రెండవ వసతి శాలియ యూంబయుందు
నందనుల నిరువురను గాంచె నందరియుఁ దన
నందులోన ప్రబలన్యుండ సిప్పుబై లిఘుఁడౌ౹

మ. అతఁ డుద్దండ పరాత్రము ప్రమసఘుదర్పిష్ఠ ఘదోర్దండత
ప్రత రాస్త్ర శిఖా కలాప విశిఖ వ్రాతంబులన్ విద్విష
త్తతి నాయోత్తమములం గలంబ జలములత్మీ గాంబ పెంబప్పస్నః
కులకరంబైన ప్రగసర్వభూభ్భరణా దక్షః దయెూర్వినక్షత్రులన్౹

సీ. దాత్రత్వగరిమను తరణికుమారుండు
సత్యసంగతి హరిశ్చంద్రనృపతి
ధైర్యసామగ్రి శీతనగాధినాధుండు
గాంభీర్యమున పాపుపెక్కల శజలధి
శౌర్యవిస్ఫూర్తి పెశర్వకుమారుండు
ధర్మగుణంబున ధర్మరాజు
ఘనతర వైభవంబున నిర్జరేంద్రుండు౹

చిరసాత్త్వికము లక్ష్మీధవుండవు
శాశ్వతైశ్వర్యకలన మహేశ్వరుండవు
సరసతరదివిశేషాప్తి సురగురుండవు
ననుమ బుద్ధులను తిందవి ఖ్యాతిమించె
వితత జె అప్పాజిజిత పరాజి
వ అతనికి తత వయ్యం దక్షపదరాధిసమం(దు)డు నిత్యసత్యసం
శ్రితుడు పరాంగనావిముఖు డతుల(దా)న ప్రఖ్యాతశాంతిదుండు సం
తతము సపత్నమిత్ర సమదర్శను డాంతర ధీయుతుండు సు
వ్రతుడతి దానశౌండుడు విరాజితకీర్తి యనంగ నొప్పు గుణ్య
క తత్కగనుడు జక్షగన
యుగ్రక్షప్రభు కీర్తికాంత యుక్తిఖమయు గనల్
దిక్కుల బలుమిక్కిలిలల.
శ్రీకాంతి యలుము . . క్షాత్రి(ది) భువనను తయ్యె ॥
క ఆసుగ గౌరం బుద్ధి
వేసుకు తొశుడగు కృష్ణవిభునకును తజ్ఞు
భాసి లువు నుండు శ్రీకాం
భాసతి నాసత్తిని వుంబ పరగాయు మయ్యె ॥
క ఆలల నయుందుగల్గవి
శాలయుశూరా జాలుదళ్ల సమర్థక విద్యా
యాలిడు వినవిలతకిష్ట భూ

పాలకుండన త్రింకటాద్రి పార్థివుండలరసీ ॥

క పొంకము లలర బెండ్లి యాండెని

రంకుచుండదప్పులు విభుండనావంత సుంగంధా

లంకారులం బుమ్మొత్తల

త్రింకాద్యాని తనయుద్దైన త్రింకటేడు లత్రిల్లరీ ॥

ఉ అలలనావతం సములన కాంత్తులుండదొల్లిదు వెంకటేశ్వరా

పాలకమాళ్ళి ఖవ్వగులతొ భ్రాసితుండాశ్రిత ~~[illegible]~~ తల్పకం బుస

లాలిత మూర్తి సర్వదిగలంకృత కీర్తి - - - రుల

త్రి లలనాశరాముసి తివుత్తులుండాంత్యులుండైనకవచో ॥

ఉ బారుప టీరవీర దరశారద శారద నారదాబ్జ వం

దార సుధారసేందు శరతారక తారక తారకాభ్రుతా

సార తుషార సార సిత సారస సారస సారస ద్యశ

స్ఫురుండౌ త్రింకటేశ జనపాలక వతాళి లంగనెల్ల థరీ ॥

సీ ధీరుండౌ నృపాలతిలకుం బు శుభతిల

కబుకుం పద్మనాభ సుబవ తనయు

లలితగుణాకదంబ లతెల్లం బునువు దాబ్భవా

వు - - - - - - - నగనిలమలనెగడె బుగతి

ఉ అజుల జాల్త్రి యుండు బుతురా సుగ్రితిమాములన నృపాళున

వెల్పుబు నృపాలు సర్వసుగుణాకరుల శ్రీనరసింహ మూర్తినా

నాబున పాలవంద్య రమణా(ప)బుబూనకిరాలయుకిబరుడీ

దేవి మెలల్ప బుత్రులనతి ప్రధితాత్ములగాంచె నల్పకర్శ్యు
క. అఖిల బలశీలురతగ్రిమ కాళిపరాక్రమవిశాలుఁడప్పుడయ్యెన్
(శ్రీ) ఖిత వాణిరంజితగిరి, రాజితమానకరుఁ డనంగరంజితధర్మ్యు
సీ. తన తనూ సౌందర్య ఘన శౌర్య విఖ్యాతి

వారి కుమారస్ఫూర్తి నపహసించు

తన సాత్త్విక మార్గవర్తన ధీవిశేషాప్తి

వారి కుమారస్ఫూర్తి నపహసించు

తన నిరంతరదాన ధర్మగుణాసక్తి

వారి కుమారస్ఫూర్తి నపహసించు

తన భుజాబలబలం తన పరాక్రమ యుక్తి

వారి కుమారస్ఫూర్తి నపహసించు

నను మను విను తెంప దనరె నుద్యత్కీర్తిం
కప ఉరిష్ణ న్యప పతివ్రత గర్వ తిమిర
దళన దీరార్క శౌర్య ప్రతాప సర్ప్య
భావిభుం గనుమనప్పుడు భావిభుం డు.

మ. ఘనుఁడప్పుడు ధరామరేంద్రులు ఁ డతి విఖ్యాతిని విదంబించి దా
నన ఘుంటై శైలు వందుసంస్కృత వయుం బద్మా ప్రాత్రాణాయాయుగా
బను వాసటు తెలుంగు లైన బుధు తారా యుంవరస్నిగ్ధా నా
తనిస తీర్తి గణించు మానవుల కుం ధక్షింపగా తక్కువో
కే. నందనులతో బుల్లఁ డెందవ, నందనుఁడతి సుగుణశాలి నరసింహ ముండా

నందమూరి వెంకటేంద్రకి। నందమూర్తి గణ తత్త్వుడగు బసవలరాజ నిలిపె॥

గీ. హారి కీర్త్యాకర కనకలద్దై వీరయనతడు
మాకుమారసమానసమత్రుబలుడు
మాంకుమారలక్ష్మీత్తు కుమారుల డసగ
రమణి వెంకట రమణి భూరమణుడగుదమాని॥

సీ. శరజాత శరజాత శరజాత రూపాంద్రు
తేజన శుభ త్త్వపురుత్త్వ ధృతిమతాముల
ఘనసార ఘనసార ఘనసారసాన్నలు
సాటియగు మాన దాన సార లమలు
గాంగేయు గాంగేయు గాంగేయు వసనులు
సమతపవనత్సౌర్యసాత్త్వికముల
గిరిరాజ గిరిరాజ గిరిరాజ గమనులు
జితభాగధి మహా శౌర్యములను
జగతి నీ వెట్ట కని బుధులు సన్నుతింప
దనానఖిల దిశాంగనా ఖనిశ . . .
దీప్రమగీమ కుట్టూయ టుమాంరుప్రతాప
శాలి వెంకట రమణ భూపాల మాలి

ఉ. జయము జయము వమ్మాంబ సర్వశుభసంపదలంపు దల్ప నెప్పుడు
. రయుగతి . . . . తురంగ శతాంగ మతంగ భృత్యసం
చయము తురంగ బంగశిల సంగతి బెంగి యుభంగసత్త్వమౌ

స్త్రీయు వినయాన్వితుం డా రమణ ప్రభుం డద్భుత మత్ప్రతాపశ్రీ॥

క. ఆరమణ ధారణీ ప్రభు
దారమును డా పెండ్లి యగా దైవము లేరగల
శ్రీరమణిని విలసితగతి
హారమణిని రాజ్యలక్ష్మీ ఖ్యాంగ వాంత లాలసుండై

సీ. కమనీయ సర్వాంగ శ్రీసంపదలతో
పార్వతీదేవియో పరమసాధ్వి
రమణీయ రూప విభ్రమ విలాసములతో
శ్రీమహాలక్ష్మియో అలరుబోణి
సరస మంజుల .... భాషితతో.
భారతీదేవియో పద్మగంధి
సతత సంశ్రిత బంధు సంరక్షణాక్షమ
వసుమతీ ధాత్రియో వనజనేత్రి
అనుమును నవలరులు వినుతింపనవని నటులై
~~[illegible]~~ నారవెంకటరమణుని అర్ధాంగలక్ష్మి
సదమల ముఖప్రభాజిత చంద్రబింబ
లలన సద్గుణనికురుంబ లక్ష్మమాంబ॥

క. శ్రీ వనరుహనేత్రి కెత్రి
మానవ జనన వందన సప్పాటి ధరి
శ్రీవరుండతి ధీవరుండా

20 శ్రీవరపర్తిసాని గల్లుబత్తుల జూకరగొడి గ్రా
గీ. మురళ వెంకటేశ్వరము గా భూవరుండవు వరుడు
పావన చరిత్ర లైన చింబుక భారతీస
తీ మగోని నిశ్చింతలైయూ డియుద్ది వియుందు
చిత్త తల్లెంటేడి గావాల చిక్కుని గనిచెవు
క. గోపాలక గోపాలక
గోపాలక కలిత సత్య గుణమవాంత (శ్రీ)
గోపాలకు శిగులెంటేడ
గోపాలక్లు పాయి దిల దిగులు తర కీర్తి గ
క అందగు జుంటి సద్గుణ
వుండిరుండి పొల్లు జూ విభుండు వుంద ధృతి శ్రీ
వుండి రుండ తి సుందరులుండు వు
రందర నిబ విభువుండు నన గ బ్ర బాల ధరిత్రి
సీ. తన కీర్తి వర్ణ్యమ తెల్ల ... తా
నవయు తెల్లకే యుం వూనములు గాంగ
తన దివ్య గుణాసుధా వసధిక తారంగ
గావయులు దిం డీర బ్రాంతి వయులు గాంగ
తన భక్షుకూడ శ్రీ తాప వప్పాకి సూర్య
బింబంబు విస్ఫులింగంబు గాంగ
తన తనూ సౌందర్య వనరుహేక్షణముల

కంగ నాఁపెంపుగంబు లళులుగాగ
ప్రబలె నీతఁడు పరాంధ్ర కర్ణాట లాట
మాగధ సౌవీర వంగ బంగాళముఖ
ధారుణీమణి సభాస్థాన నవనుత
విపుల జయఘంటాల శ్రీ పాడ్డు జనప్రపతివతాళి

సీ. హరి పెందయిలఁగళ సుస్థిర చిత్ర మకరంద
సార ఫ్రాకృతమున సాస్వర సుందు
కమనీయ గురువర్య కరుణాకటాక్ష వి
స్ఫూర సదాచార సంగ్రహాలుండు
సకల విద్యా ప్రవీణ తరవాంఛా ప్రద [illegible]
నిరుపమ చాతుర దీప్తి తరువరుండు
హారి దంత సురదంతి లగ దంత సితనాంతి
సుగుణ విద సద్గశోద్య ప్రాభితుండు
సత్య పాలనలుండు దుర్మమానిబను సత్యశీలుఁ
డగు జను నిఖిల జనముల వర్ణనలు సేయ
దనరె ననుమ్మెన్ను లకు లాంబ నవనివైరి
ప్రథిత ఘన నామ వారి కెంచలగారు శౌరి.

శా. శ్రీమంతుండతి ధర్మనాల పాంపు వర్ధిలుండు దారుండు నా
శ్రీమత్సాంతల రాయ ధీవరుఁడు లక్ష్మీభూమి నీరత్నముం
ప్రేమం బారము వూళ్ళ పల్లెమెను సంప్రీతి నుయ దావహంపై

భూమిం గీర్తి వహించె సంతతము సంపూర్ణ(శ్రీ)భావంబున నెల్ల ॥

ఉ. ఆ మహనీయమూర్తి తనయు(గు)నయుం బని స్వాం సలక్ష్మివరాం
బామనియందు సద్గుణ భాసిత యైన తగు రుక్మవరాంబికన్
ధీమతి యైన రెండవసతీమణి బెల్లమ యందు కృ(ష్ణ) విభో
రాముని గాంచె కృష్ణ బలరామ సమానుల భాసమానులన్ ॥

క. ఆ రుక్మసతీమణికి, నారూఢిగ రెండియాడె నవ్వాప్తి ధా
(త్రీ)రమణి రమణులవర, ధీరమణి పరరసస్ఫూర్తి సద్గుణ(శీ)లన్ ॥

సీ. ఏ గానము కర్ణంబులాగామవిభ్రమమేమొ
దారకథా సుధాధారసాని
నే కాంత నయనముల్ (శ్రీ)కాంత దర్శన
సమధికపారవశ్యమున నిండు
నే భామ హాస్యముల్ శోభామహితవిస్ఫు
పొందపూర్ణకాం(తి)యు బగిదివిల్లు
నే మానినీ రసజ్ఞ (త) మాధ్వాయుత
భజనానురక్తి చె(లు)వు బలుకుచుండు
నవ్వారాణా మా సకల గుణా(గ)గణ్య
పరమపావనచరి(త్ర) భవ్యగా(త్ర)
విపుల గుణశీల (శ్రీ)వల్లి భాస్వపతిదోడెం
కనకరుచి శాంత రుక్మాంబికా వధూటి ॥

ఆ జలజాక్షి యందు దిరువు రాత్మజులు వైదు(బ్బు)వింబు మించుచు

ప్రాభవ ధరాపురందర విభాసి తత్పద్యయశఃప్రతాప వి
భ్రాజిత యూర్తి మత్ప్రభుల బాంధవ తామరసాప్త అద్భుతుల్
దేవ వెలయు నిప్పుడు సుమతింబనియుంచిన విదెల్లు బట్టుల్

క. ఆ యుద్ధరణమ్మన నిద్దయిఁ
రాయుః కీర్తులను మించె నన ఘలతరగుణ
స్థాయిఁ [illegible] మదెవ్వండెడ
రాయమ వీరవల్లభుండు ప్రాభవమె నయమ్ము

క. ఆయన ఘనకనుబాంధి
శ్రీయు తుఁడన దనరె నారసింహ తరక్షీతి
స్థాయుండగు [illegible] కన్నా
రాయ నరేంద్రుఁ డసుకవిరాజుల మెప్పట్

సీ. రమయింప నెర్చు నరమనేయుడె విశ్వవిఖ్యా
త్రికవులకివిడి సకల అభ్యుల
వమయింపగా నేర్చు వాగ్వల్లభుని తీతి
సమధికాశేష భూభాస మూర్ధ
పోషింపగా నేర్చు భూభుజు న్నివిభి
సకల సత్యవిరాజునీకరవములను.
12 సుఖియింపగా నేర్చు సుమనః ప్రభుని లీల
వరవర్ణి భోగ వైభవము ....
ననుచు బుధులెల్ల నుతి సేయు దనరె ధైర్య

శౌర్య సౌందర్య గాంభీర్య సౌకుమార్య
సంతతౌదార్య శాస్త్రైశ్వర్య యుతుండౌ
రమ్య విఖ్యాతి తిరువేంకన్న రాయ నృపతి ॥

గీ. ప్రబలుఁడగు నబ్బనతిమ్మ రామరాయ
విభుని కులతనూభవుఁడైన చింబు వెంకబాయ
ననఘుమతి వెంగళయ్యాడి విఖ్యాతి గాంచె
ప్రథిత గుణ తతి తిరువేంకన్న రాయ నృపతి ॥

శా. శ్రీమద్వేంకటరాయ [illegible] భూవిభుఁడు లక్ష్మీభామినీ సంతతో
ద్దామానుగ్రహ వాదివర్ధిష్ణు విలసత్సామ్రాజ్యుఁడై దిక్ప్రభ
శ్రీమత్తిగ్మగురోః కుందనూభయుగు వెంకాలును మయూస్వాంతన
ఆర్య ప్రమోదంబున వెంగళయ్యాడెభు విశుద్ధ్యత్కీర్తి పాల్పొందు బుధ్

వ. తదనంతరంబున

చ. సరసుఁడు సర్వసద్గుణవిశాలుఁడు వెల్లఫురేపు వంశసా
గర పరిపూర్ణచంద్రుఁడనఁగా దగు వెంకటనారసింహ ధీ
వరుఁ డతఁ డానమాంబ యను భామిని తోఁ సుతుఁడై జనించె యల
ర్ల నరసింగరాయఁడు సమర్థుఁడ ద్భుత కీర్తివర్తితోఁ ॥

సీ. సారంగధరమిత్ర సారంగధరమిత్ర
సమని ధీశక్తి తేజముల వాఁడు
నీలకంధరధర్మ నీలకంధరధర్మ
సమధైర్య భూతి ధర్మముల వాఁడు

విబుధాధిపకుమార విబుధాధిపకుమార
సమ శౌర్య ధైర్య గాంభీర్యముల వాఁడవు
గోవింద సంతాన గోవింద సంతాన
సమరూప సత్త్వ దానముల వాఁడవు
నను బ్రోచు నను వందనని శంఖ ఘనకవీం(ద్రు)
లభినుతింపంగ విఖ్యాతి నవని నలరె
నార వెల్లపురేవు కులాంబ్ధిరాజు
రాజువిష్ణుఁడెగు నరసింగరాయ విభుఁడవు
ఉ. శ్రీరమణీయమూర్తి సుగుణాన్వితయౌ రమణాంబయందు శో
భారతి యెంచ శోభిత భారతి యౌ సుతిగాంచు శేషమాం
భార మహోర్వరిం గని విభాసురతేల తెలంగ నార ల
క్ష్మీరమణీలలాము గను క్షీరపయోనిధి లీల నుబ్బునట్
క శ్రీమద్వేంకటరాయవు
13 సోమవిభా ప్రభా వల్లభుండవు ప్రోదయంగ నుశోభా
భామవాతశేషవూంభా
భామవాత ప్రేమ దనరి బరిగాయు మయ్యోర్వు
సీ. లక్ష్మీవసుంధరాం లలనాంప మేతులక్షై
విలసిల్లు శ్రీ వపో విష్ణులీల
మందాకినీ సర్వమంగళాసపాంతు లక్షై
వెలువంద శ్రీ సాంబశివు నిలీల

సంక్షిప్తకాఖ్యాయము మోక్షప్రదైనిరతంబు

దనరారు లోకబాంధవుని పగిది

సుభయసాంసారుల సుత్సవంబున గాంచు

వరరంగనాయకేశ్వరుని సరగని

దేవసేనాలవత విలాస మలగాంచి

సొంపొందు పార్వతీ సుతుని రీతి

సంక్షిప్త కావ్యాలంకాని తంబాని ధవుక్షిన

లోకబాంధవ్యుని పగిది.

సరస సౌందర్య మాధుర్య సద్గుణావళుల

నలరు శ్రీ శ్రీకమలాంబ శేషాంబ తలున

బరిగాయంబులు సౌఖ్య సంపదల వెలసె

భూశర శ్రీకంఠరాయ భూపాల మౌళి ౧

సీ. ఏ విభు మందిరంబందిరాంబరసాస

ల్లిఅత సూప్రరత్న శంరత్నశతరావ

వేంకటప్యనిర్మల వాత్సదయుం బులుం బుల (౮)

B

రామభద్ర వాసరత్న వీ[illegible]

వేమానుగ్రహ సార్థ సీమభూ భూపసతి

ఘనతర సామ్య రంగప్రదేన

వేధరాధిపు స్వాస్థ్య శ్రీరద్భూతలవామహేశ

త[illegible]రాజు సమయదయాత కల్పభూమి

ఘనతఁ దునుతి గనుసనతు అత స్థితి పఠితస్సు
శిత్ప తిపరితవితత ధాం త్రిబితాంత
భారధౌరేయుఁ తాయుత ప్రబలభుజబలుఁడై
రవుగ్గిగణ సాచారిత్ర కతటరాయ మహారాళ్.

సీ. సకల వైష్ణవ విప్ర నికరాంఘ్రి పూజావ
సరముల సద్భక్తి పరవశుండు
దీనులకెల్లఁ గల్ప ద్రుమ వైఖల నతి
కరుణార్ద్ర మానస సరసిజుండు
పండితోల్లాసాంత ప్రబంధముల్ వినుపింప
సరసముల్ ప్రాంయుంబు సద్గుణనిధి
ప్రబల సత్కవులకు బహుమాన మొసఁగింపు
సమయంబునను మహోత్సాహసుండు
కలని కల్పిన తననోంటఁ బలుకుమాట
తప్పఁడెప్పుడు ప్రజలను దాల్మి బెంచి
బాలన మొనసేయు నెడ సత్యశీలుఁ డనఁగ
44 ప్రబల వేంకటరాయ భూపాలమౌళి.

సీ. ధరణి నానాదాత్రు తారతంబు గేర్చు
లలరింప సత్కృపాలందినాఁడు
సుకవీశ్వరులకు ఖండ్రీకలగ్రహార [illegible]ముల్
మెచ్చు సంప్రీతిగా నిచ్చినాఁడు

సతతత నిర్మలజలాశయుత తటాకంబులు
విలుగాంబాలద్రవ్యంబునాడెతి
లాలితంబుగ సత్రశాలల గట్టించి
నిరతాన్నదానములొర్రరపినాడెతి
మంబువల ఆవెంద్రతలము పెట్టించినాడెతి
మంబయుప ఫవనతతులు నిర్మించినాడెతి
వెలసి విప్రప్రతిష్ఠలు జేసినాడెతి
ఖళఖర శ్రీకోటరాయరఘురాంబాలవతాంశ
సీ. చెప్పించెనెంతయు శేష భూసురులకు
వేదశాస్త్ర పురాణ విద్యలెల్ల
పోషించెనెంతయు భూమివైభవములు
దనరించు బంధుబృందములనెల్ల
నైవేద్యసెంతయు కరుణతో నతిదీనుల
లయిన విప్రులకు మాన్యంబులెల్ల
కట్టించెనెంతయు కైటభారాతికి
ప్రాసాదగోపుర ప్రతతులెల్ల
సర్వగుణంబులు దేతదేతి సత్కీర్తులు
జేతదయుం దాలుదాలచేదెత్తసఘనులు
దనుజవిద్ధ్వసనములు వర్ణనలు జేయ
శ్రీ బలెవెంకటకోటయ్యభూపాలవర్యా.

షష్ఠ్యంతములు —

క. ఏవంవిధ వివిధ గుణా
శ్రీవననిధి కఖిలసుకవి సేవధికి సంవే
ద్యావిధికి శారదాభ్రసు
ధా విశద యశః ప్రకాశిత దిశావధికిన్॥

క. ధీమణికి విఖ్యాతన
ఘోమణికి సమస్త దీనబుధసముదయచిం
తామణికి నిఖిలభూప-
గ్రామణికి యశస్సుతీర్థ శిఖామణికిన్॥

క. ధనుర్విదకు విశ్రవఖ్యాత శౌర్య
మనుర్వేదకు ననేకరాజ వరానుర్వేదకుఠవయూ
క్షమ్ముదకు సకతరిప్రునేప
జనుర్వేదకు మనస్సుధలు సాజనుర్వేదకున్॥

క. బిందునకును వికబహుభూధర
చిందునకు నితాంత భక్తి వినుతాశ్రితగా
విందునకు రువి యశోమాణిత
దునకును బంధుబలందవాతవిందునకున్॥

క. ధీ రరాకనృపతి వానసాం
ధీరునకు సపారతర కృపీఠనిధి పరిగిం
ధీరునకు నిరాకృతపర। ధీరునకు కటాక్షదృష్ట్యభూతధీరునకున్॥

క. పావనపావను సూరిజనులను
భావననిధిజనితపుణ్యతరసంపన్నతతుల్
భావితగుణసాంద్రున కతులు
శ్రీవేంకటరాయచంద్రు పృథ్వీంద్రునకున్ ॥

వ. శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్ష విక్షేపాసాదంబున నిరంతరమై
భవాబ్ధిదయయు పరంపరాభివృద్ధియు గలుగగా నిరతియుం
పంచమూర్తి నపత్యాభిరామ విలాసంబను మహాప్రబంధంబునకు
కథాక్రమం బెట్టిదనిన

ఉ. పుణ్యకథాప్రసంగ మునిపుంగవ సంఘ వాగ్విలాసనై
పుణ్యము సర్వయోగి పరిపూరిత నిత్య తపఃప్రభావలా
వణ్యమశేష జంతు సమవాయ శరణ్యము నైనయైమిశా
రణ్యము గణ్యమధ్వగశరణ్యము సంభువినొప్పు నెప్పుడున్ ॥

క. ఘనమగు బదరువనమ్మున
ముని ముఖ్యులైన శౌనకాది మునిజనములు సూ
తుని వలన పుణ్యగాథలు
వినుచును మరి యొకతఱి వినగోరుచు దనరన్ ॥

ఉ. సూత సుధీప్రసూత తతి సూనృత వాగ్విత పోతసద్గుణా
న్వీత కథాప్రశాంతయుని వారిత నీతి సమేత మానస సం
ప్రీతి దలంపనింకొక పవిత్రచరిత్ర మశేష దోషసం
ఘాత విఘాతమై తనరగా కరుణామతి దెల్ప వేడుచున్ ॥

గీ విని యనఘమానసులు మునులనుపమాన
సరసతరవాక్సుధోత్పత్తి విస్తృతముల వలన
నను శ్రుతార్థుని గావించు నాయకుండు
యడిగి తెలిసి నాదు భాగ్యమెంత నివచించె

క అని మునుమలరగ మునులం
గనుగొని ఘనులార! ముజ్జగంబుల వారల్
వినని కథల్గలవె యని
వినుతింపుచు సూతు డప్పుడు వినయం బెనయన్॥

క మునులార మీరు మునుగా
ముని ఘనచరితములు వ్యాదయము వినుమువల్
విను మెందు రదియె నేటట
వినిపింతు విచిత్రసరణి వినుమని పలికెన్॥

ఉ సీతమయూఖరత్నపరిచిత్రిత చిత్రవిచిత్రభిత్తికా
జాతరూపరుచిశాలవిశాల నృపాలసౌధసం
16 ఘాతము ఘాతుకోన్మదవిఘాతము ఘాంటిము ఘాతయినసాం
కేతము కేతనాంచిత నికేతనశైల తనరారు ధారుణిన్॥

సీ గాటంపు నిగనిగల్ బాటించు పురతసాల
కూటంబు వలకు ఉపట్లు
తవగూడి లక్ష్మి కైకొన్న లలిత ధనముల
దాపరంబుల కలశోప్పు రంబు

తలతాలవేయితరీతి గలవిలాసమయంబు
బలుసుఖంబులకు పెట్టుల జగంబు
శృంగారంపు పెట్టు బంగారంపు పనుల కృష్ణసిం
గారంబులకు బంగారు కెంద
ఱసగు మునసగరి తమయగ తగ్గు గములందు
నెగడె బెంగడెందె వసుధ గద్దగి తవసన
శాంత ఖడిల్యాతి సమ్ము ఖడోల్య తమంత
కైతనగరి ష్టించన సౌంకైత నగరి ॥

క. ఉత్తరునగరిస మీంప సరయూనది కేళికనల్లు పారసుం
దరుల కుటుంబులం బెరయు దప్పిన పుష్పజవాది తావి
స్మిరసిన పెల్లు మద్దియల పోలయున భజమది వెల్లియుప్పుగ్
సరసతవాతి కేళి కలుసల్లు మనసుందరమం ద్వైత్తరిస్ ॥

వ. మరియును నవవరతా మోదనసుఖ జర సమనస్సంతాన వినిర్మల
తరాప్పురిలోవర నికర చికసిత సువర్ణసరసీరువామ విసరవిస్ఫుమ
ర విభ్రాసుర దీర్ఘికా సర్వంబై నస్వర్గంబు వగిది నిఖిలకలుష
నిష్ఠుర తర దుష్టజనోద్ధంధ దండసాధసర ధర్మవివేక ప్రవర్త
నంబు గల సత్కృత్తి పురంబు తెరంగున్న నిరవధిక శరప్రకరగంభీ
రతా విఖిలంబు తానేక వాహానీశ్వర మహా లక్షంగ నినాదస్వ
రణాంభైన వరుణాపురంబు కరణి నిలమకరరక్షప పద్మమహా
పద్మశంఖవరాదిపుష్ట రసంధి కుల(రాజు రాజు వాంస). విరాజితం

నైన యలకాపురంబు పెంపున, గురుతర విబుధ పరివృతంబైన లా
రాపథంబు విధంబున, నపరిమిత తారల్య సాంతల్యంబైన వేలుమతీ
ధరంబు చందంబున నందంబై తెలుప్పు నా పురంబునకధిపతియుండు.

సీ. తన రాజ్యభావంబు తత్త్వంబుగ నెనర్పు
నాతత తపవల యుత్ప్రేతి జేసె
తన సౌఖ్యఖ్యాతి మవక్రాన వలయంబగ తర
పుష్కర చంద్రవిస్ఫూర్తి గాంచె
తన విరాజాత్మ్య సత్త్వము గారవెలంగని
ల్లిడ లంబు నవీ భయంబు చుగజేసె
తన ధరాధిపతిత్వ మనువంశపునరక్ష
క్షమనీయు తడక సంతతంబు దయెల్గు
17 నతదు సామాన్యగ్ దేవవేమ దర్పసమర
పుద్ధ విమతక్ష్మాధిప సముదయాంధ
తమస వదళన బటు లఘు ఎూప వేంకి
రమ్య గ్ణౌ రావారాలి ధ్వజశర ధరారాజ వహాలి ॥

క. శ్రీ నరనాథ శిరోమణి
మానవపతుల మలర పుడమి మన్నింపక సం
తాన మనోరథ యలు తారదై
మాన గుణాక యుష్ట్రింపు మది దల్చెడిని ॥

ఉ. సెయుటు నుండెనంతట శశిశేఖర పతి మున్ఖ్యసుపర్వులందరా

నాలుగు కవి జేరగా జని జనార్ధన మంత్రి మయి ఖుం దర్బారుం
బాయికసు(గు) గ్రైసకేలబాంధవులు బెప్పగ నిలచి జాలము
యార్య రెండుమైత్రి నవాని దెగడొంక్లి దయాంపతి మమ్ము గావవే యు

ఉ. ఆనివార్యదయుంబులందు వినయంబునయుం బెనలరుం బెలర్పగా
వినుతులలన్నర్పి దేవ వనికి వేయని వేడిన విన్నవించయుం
నన వనజంబునం జారు లేనవ్వుల యుండిల తింబు వేల్పులలో
జనుడని వీడు కైల్పు వారి సాహస శౌర్యములుల్లసిల్లగా యు

మ. అల్పై తుంత ~~ఖ్యు~~ గిరిసింధువరతనర్పిమాంరిశక్రాదిది
వ్యాలసాంగత్యములెల్లదూరి జగదాదర్శించె నారాయణుం
డిలసాకేతము గారి భానకిని వారియుం దౌరి ధాత్రీజనం
బుల బిల్వంగదలంపె కానని స్వయంభూంవు ఖ్యాలంపాంపగా

సీ. పదునార్లు జగములు బాలించు బలువేడ్
కలుమిపాల్గంటం బక్తుని ముగంబే
పాలవము స్త్రీలుంగా బువ ధంబు పసి బిడ్డ
కన్నులవిల్లాని గన్నతం(డి)
గడిసి పాల్మిమ్ముల తుడదొత్తు గసు పెద్ద
పదిపేసముల కుబాల్పు డిన వేల్పు
వడిగల పుల్లు తత్త డినెత్తై డువలంతి
వలపెకడాని దువ్వాలువ దాలు
మంచుము లప త్పిదలపాలులువిరుగాలమాండ

శిరమును వంచగ నాదరించెడు తన్మూర్తియు సాంతి
దరహసిత కేసరులందరు తా దశరథులకును
తనయులుగ దివ్యమానుష్యాకృతి జనన మొందె ॥

క. జనియించు యువిప్రదంబున
జనములు శ్రీరాముడనుచు సన్నుతి జేయుం
దినమణి ఘనకులోద్ధైయం దిన
దినమును పెరుగుచు బాలుడై దీపింతుండనుగుడు ॥

సీ. శ్రీ దశరథనందనములు నలతిత్రైత
యాసుమిత్రల తనయులై భాసురగతి
భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న వరసమాఖ్య
18 లనుజనించిన యనుజులనెనసి తెనసి ॥

తే. ముద్దులొలుకు బోసి నవ్వు మురిపెముల మురిపెములు ... దూరమునను నల్
గొద్ది వలగ్నమలమ్ము ఓ లువ్వగ తాడిపల్లులు తళ్ళు పెత్తులుం
పెద్దకనుల పెటయ ల్లి నరుబెండు తలందమ్ములందు బాపాయిల్
[illegible] తలగాంచ పతి ప్రాజ్ఞతేజాని ధీయుతెల్ల నారాయణ ॥

క. బంధు జనేతరానందద
బంధుర తనురామచంద్ర భాసితేతర ధా
రం ధర్మములను దశరథ
తంధ్రి మువ్వంగ సుతముగలయుచు పెంపెసెన్ ॥

వ. శ్రీవిధంబున వివిధవిబుధ జనసమ్మతి దయంబుల వాలిదయంబుల

ను తలంపజేయుటకు ముదంబొదవ వర్ధమానకుం బ్రహ్మనిం బొలెని స్వతంత్రనిష్ఠ
లక్షణాసాంద్రుం డగు రామకుం బ్రహ్మండ ప్రవృత్తి పూర్వకంబుగా సకలవిద్యా
వివిధ శాస్త్ర పారంగతుండై యుండె నని సనిన విని శౌనకాదులు తర్వాతిక
థా వృత్తాంతం బెట్టిదని యడిగిన.

మ. వసుధా వాలతలాంతరాంతరిత భాస్వద్దానధారాసము
ల్లసితాశాపటల మహావిటపలగ్నోత్తారకా సంఘయు
క్ప్రసవ స్ఫార వియత్సుతే శిఖర విభ్రాజత్సుధా మాధురీ
రసవత్సుంద్ర ఫలాంచత్కీర్తిమయ గీర్వాణ వనీ భోగోత్తమా!

క. ధీర ధరాధర ధీరా
ధీరాభ బుధ సత్కృతి వాగ్విహారా
పారావార గభీరా
భీరాపొందార సురసత్ప్రాదిమ తపమూరా.

మాలిని. సురుచిర దరహాసా సూర్య సంకాశ భాసా
స్మరతులిత విలాసా సంతత శ్రీనివాసా
వరవిబుధ వికాసా సర్వసంతోష వాసా
నిరత వితరణాసా నీరజాంతాక్ష దాసా.

గద్య — ఇతి సరస్వతీ నిరంతర కంపాసంపాదిత కవి
తా మహాధురంధరులైన కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర శ్రీపతి పండితారాధ్య
వంశపయోధి పయోధారాతారానుద్ధారక విద్యా
ధ్యాని కంఠీరవ గంభీరంగారాధ్య పౌత్ర వీరనారాధ్య సత్పుత్ర

పుత్ర సకలసుకవిజనవిధేయ సాంగలింగాఖ్యధేయ ప్రణీ
తంబైన షట్చక్రవర్తివిలాసంబను మహాప్రబంధంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము. —

శ్రీ

— ద్వితీయాశ్వాసము —

క. శ్రీరామోద్దామకృపా
పారసుధాసారసిక్త భవ్యాశరాం
క్షీరాంభోధిగభీరా
వీరాసద్గుణవిధేయ వేంకటరాయా!

వ. అవధరింపుము శౌనకాద్యఖిల మహామునులకు సూతుండి
ట్లనియె నంత దాశరథి యాగావనసత్పుత్రి దశరథుని
కిపుత్ర నిగ్రహానుగ్రహశక్తియుక్తుండు.

క. మిత్రకులజలధి కువలయ
మిత్రుఁడు జనకాత్మజాగానిను మిత్రాసుతస
న్మిత్రతరదనరగవిశ్వ
మిత్రునిత్రుతు రత్నాకరిగా పెలలనసవటీ

సీ. 38 మారీచుఁ ద్రిప్పి మేటియై భుజసమగ్ర పరాక్రమశక్తిమయుండుగాఁ
దాటక ప్రాణముల్ జదిపి దారుణ నిశాచర శిబిరము ఖ్యావళి
పాటువడ పేయు పృగాల బహుళ బాహువుల బలాగ్ర సుబాహువుల ఖ్యాతులం
గీడ్పాగించి మౌనులు సుఖింప యజ్ఞమ్ము నిర్వహింపఁగ ౹౹

తే. మునమొనయు గాంధుని గని
యనఘా నీకమిత శుభములగుఁగాక నిరీ
వనలోన సరింపు మున ముపున
మునివరుఁడగు గాధిసుతుఁడు మునుకొని నడువన్

ఉ. మ(ప్ర)బలోత్కరాత మదంబునం బీ మునులకఁ గత్తింపఁ బెనియుజ్ఞమున్
నిబిడంబైతగు నిట్లుగా మునివెన్నా నిత్యంబుగా జూడదా
నబలయుం శీఘ్రనుఁ డెంత వాఁ డనుచును నత్యంతా ద్యుతి స్వాంతుఁడై
విబుధుల్ క్షేప గరామునుఁ దమ్మదిల మున్ వెష్ఠెయు మార్గంబునన్

క. పాపముగని పతివలనన్
శాపముగాని యున్న పాని సతి పెత్తలల్లన్
బాపె రఘువీరుఁ డధికకృపన్
పాపరుఁడై నిజపద(ప్ర)భావము వలనన్

సీ. ఇనకులాధీశుఁ డటు వెన్క వెను కలువ
జనక జనపతి నగరికి జనిరి మును జ
జనకుని శరాసనము ద్రుంచి జానకిని వరించె
దనిం బంచి జనులు కొలువంబ వేసిరి యుచితో ౹౹

సీ. వినుమికని విలు ద్రుంచి ఘనుడెంచి ననరేంద్రు
తిలకులు లసిగ్గున దలలు వంచ
వారి కితరులెతు నెసంగ మెరయురత్న్రికలు
సముతగాం చెదనంపు ఘనతుదెంచ
శివుని విల్విరచె రాఘవు ద్రుపద వరుండై పుడమిన్
గ్రహియింపు నని సీత కలవరించ
మద్భవైరి తనకు బాం పూంతయిరానని మది
సర్వంసహా దేవి సంతసించ
వెలగితల పాశన మునీంద్ర సింహాము(ఖ)
తలపుల నన ఉంప ఖల బూ ప్ర కులవీరుండౌ
సాన్నములవ తెమున్నంది యున్నయుట్టే
కార్ముక కమలుగాంచి నుపైత్రు గాదలంచి ॥

వ. వటుఖుజ విత్రము స్ఫురణా బాండల వెడ రఘూంద్రుపాలుండావి
స్ఫుటేతర యుక్తి యుక్తిగాని పుత్రికసింఖిని గూర్చి యూర్పు చూఢి
వెడ వెడని స్వనంబులు గుబ్బిల్లు పనిన్ బ్రబ విల్లి ముల్లక
క్రీడ ములనిండి మ్రొయు శివ కార్ముక బంగ వెయనిన్బింతటన్

వ. ఆరుడుగనున్న దిద్దు ధర్మిధు రవైనరవాంతలెల్లయాం
స్వరపొంరు విల్లుద్రుంబ దరపాంబరపాం పరమాందరంబునన్
వారి దరసోంజనించె మనమం దరవుుం చిరమందియుంపువుం
బరసి సురల్ విరుల్ గురిసిరప్పైరుపెస్సు నిప్పుపెంప్పుమూ

40

శా. ఖండిత పరశు ధనుర్దండ ఖండన ప్ర
చండ దోర్దండ పాండిత్య చండిమమున
విజయరాముండు తానెంచ విజయలక్ష్మి
13 శరణి దరగోసలేశ పట్టాభిషేకమెనసి

మ. పరమామోదము లల్లు యుత్తమ్యులర్ భర్త్యాంబు మింటప్పు
ష్కరజా తాప్సర్సనర్చ్య సంఘురమా పూంబంబాంబధాత్రీసుతా
సరసీజాక్ష్మి మనోనురాగ రసవీక్షా పాశ్చి పైవ్రాలగా
ధరణిన్ స్నేంతరపూర్వమంబడప్ర దానసీతారామ మంజధ్రుండనన్

గీ. ఇవ్విధంబున కళ్యాణమెనసి రాము చనప్రజునకనకెండత్రుండు
కనకరత్న
కలితనూతన భూషణాదులొసంగి బనుపనంతట ద్వారకాంతనయులుగూడిరి

క. బలములు గాలువగ తనకిరు
వెలతులు మది బలగములు గీర్తింప మహా
త్పలరాట్పులమగారి తనపురి
కలరుచు నరుదెంచె సుముహూర్తమునన్

వ. మదవదరాతి నీర్షములు మంటికివిలుత కెరింటకంటగా
వదలక తూర్యనాదములు లోకిప్ర పర్వత కర్ణి నిర్భరవిన్యయుల్
వదమదమంద జోసితి ~~సారంగ~~ సాహాస రూపాల బావయత్తన
వ్యైరిపురం బెనర్సునలప్పుడె మ్వాండలనవ్వగు నివ్వసుంధరన్

క. పరపడినలప్పుడె ప్రజె వ్వేడు వెదరక మదనమారు విల్లు విదలానవిభూ

వెదనిడెయు నవెదురెదురుగ నదర.. కురాంకి యుద్ధంబైనన్ ||

వ. ఇలగలరాఖవర్గములనెల్లగలంబున వెళలనీ శర
స్థల గళ్ళ నిర్గళ (దు)ధిర ధారల నారతి ముంచు భార్గవా
త్ర్యలఘు పరాత్రమార్గి ఘనుడై తగు నారఘు రాముబం(దు)(దా
ఖులమారి బాపబాయు శరసంతతి నెంతయుకు నార్చి నార్చు బల్ఫీ

వ. ఇప్పగిది నప్పరశు ధరుసకుంబరాభవంబొసంగి తదీయుంబైన
శరాసనవరంబు బరి(గ)హింబు వరారాతావయుకు ధరాకువరా
రి గూఢి యుద్ధశరధ కుమారుం డు పొరఖి నంఖుల పరిమితకు
తాపాలుండి కెల్యాంద నయోధ్యాపట్టణంబు నం(బ)వేశించి
నిరంతరానంతసకల సుఖాతిశయుంబులం బరితుష్టాం తఃకరం
ణుడై యుండి తత్తపయదినంబులలు బసనమిమ్ము దు ||

వ. జనకుల యానమానసము జ్ఞానము నానగ బునుమంబు భూ
జనకుల వెల్లమందరు గనాంటి మాండి కిబాండి నల్లి వెలా
B జనకుడు యానతిం గాని బెుసంగు తెసంగవె సంగడంగి తె
జ్ఞనకసుతానుబులవే డుకసాగగ బాంగుగనెగి నానికదీ ||

సీ. బత్రకూటంబులస్థితి వవిహించినమా క్రి
బత్రకూటంబల: స్థితి వవిహించి
ఖరదూషణాదుల కకొగి (దు)ంచి నవి క్రి
ఖరదూంషణాదుల కకొగి (దు)ంచి
మాయమృగారిశాంబర ము నెుంచిన కీవి

మాయావిభూతి శాంబరము నొంచె
తనమయుత్సంతతి దాస్యంబుగానుతేతి
తనవుల త్సంతతి దాస్య మొనసి
ధరణి ఘన సప్త తాళ భేదములు గనిన
తాల్మి ఘన సప్త తాళ భేదముల నొనర్చి
సరస సుగ్రీవ రాజ్యానుషక్తి దైన
సరణి సుగ్రీవ రాజ్యానుషక్తిం దలచువాలు.

క దుందుభినిభా . . . నానత
దుందుభి నందనుండని గుబులు తెలుగనీవలెం
దుందుభి రాలున నని సుర
దుందుభిరవమెనయు చేసి దూరమునగా డిదె

క వాలని శివపదరాజి
వాలని లంఘితమహార్ణ వాలని నతదే
వాలని వాతూల ధ్వర తర
వాలని వాతాత్మజనోల వాలగ దోసె దెల్లు

గీ నీల నల నాప్తసం ~~[illegible]~~ దనా నీలకపుమార
నలతయ ఋక్ష వలీముఖాధిపతుల వముగా లువ
లంక కైకలంబు గాతి నకలంకపు జగురుతు
జలధి బంధించె శ్రీరామ జనవిభుండు.

క భువననిధి బంధనవిధి

రావణదనుజుండౌ దెలిసి రౌద్రంబున నై

రావణాగమనాదికవి

ద్రావణాసనుడై రాదసరులు దగ్గ హదరమాంబు

క అనిభీరంబులు బలుకుచు

తను వెరుగక వెదిరి పట్లు దనుజేంద్రబలం

బనుసాంద్ర సాంద్ర రాముని

ఘనశర దారుణహతిని గాసి బడగాలన్

మ అరవిందాప్తకులుండు చండతర బాహాదండ కోదండ శ

స్ఫురణన్ బాణములు వరాంశు ప్రకృష్టదక్షంబుల్ ప్రకృష్ట దుర్దాంతదు

ర్దురసాధారణ పరంపరల్ బరపి శుంభద్వక్షులన్ ఖండితో

ద్ధురశల్ ద్రుంచి దశాస్యు నెంచి బలిమిన్ .. యాజంబునన్

వ తదనంతరంబ

ఉ కాపురమున్ దశాస్యుగల కంఠము జేసి తిభితితాదికం

కాపురముండి దండియుల కాపురమేలు కుబేరశీతిలం

B కాపురమేలు మంచు ఖరగర్వ విరాతియు కంపితానుకం

పాపరుడై విభీషణుని పట్టము గట్టగ గ్రైనంత టన్ బు

సీ సురలు గొల్చగ పురం బరుల స్వర్గంబున

నింపెలర్ప గసుఖియుండ గద్దె

నాపాంపంబు లపాప్త పాపానుండు హాపిస్సు

లంపారింప్రజు ముదమునందగర్తె

మాంధాతృం బురమాంతు మాంధాతోంగలసివే
మాంధల సత్పుత్రులు బొంగగ్రహె
కాం ధనధాన్యాది మార్గాంతరాల కౌస్తుభయు
మంగళాంత్రస్థితినంద గ్రహె
సకలలోకంబుల కనంత సౌఖ్యమిందు
ప్రభుండా... శ్రీరామచంద్ర ప్రభుండా.
శ్రీధరాస్థల సపరివారముగ నమద
దనుజవరుని దశాస్యు గూల్చి సకలమున ॥

వ. అని యువ్విధంబున

చ. వినుతులొనర్పు వారు కొలిగి వేల్పులు కల్పలతాంతవృష్టులుం
పునగురియింపగా ననల పూతను సీతను గాంచి వేడుకన్
మనుకులనాథుడా పుష్పకసమాన విమానము నెక్కి దిక్కులన్
దినమణి కైలోడు కోడు నమ తేజము లొప్పుగ వెలుంగ బొలుపున్

చ. వనచర రాక్షసులు ఖ్యాతి వాంఛలు మీరగ లెల్ల
ఘనగతి గాల్ప శాంతిబల గంబుజ యుంబుల శంబుదేల్పులన్
వినుతులొనర్పుచుండ బహువేత్రధరులు ల్గువింగాంచి త్రోవలన్
జనులు బరా బరుల్ బరపి పాంగు బలా యని వెస్పు రింపగాన్ ॥

క. సాకము దాయేను విశేష
తాత్మానీకంబు తెత్తి ధణాధణాపటిమా
నొక్క దృష్టి నము లెనగ

సాకేతపురంబు జేర జనగావల యయ్యెన్

వ. అని యిట్లు సుదేముడున్న సమయంబున సారథుల్ కౌశికుండ
గనుగొని భక్తి పెల్లుబ్బ తరతంబులు వయిలంబులు నుల్లసిల్లి
వినయము పెంపు సామి వినయేయుననుబలమున వందనమ్ము చే
ప్పనబలుకు వేత తాపసప్రముఖ సమాదర వచనంబుల దెల్పుచున్

క. వనము వంశ రత్న వాయువిం ధ్వనగంబుల తామ పామాన్న తండుల మునిబు
దనరుచు వినుచుండ సమేత స్వన ధరోదర వరంబు గండ వినోదంబు.

క. ఆ నవ్వు డు గనంగాని మునుసే గనుస్వ నిసల్లు గనుస్వదివ్య గంధములు నాలసూతా
వినుచుండ యాటనే ఘుమెరు దృష్ట నువ దొల్య్ బుధ నిత నిగనల తదియను నియమ్

క. మనుజ నత పుత్రులం కత తపు భునిన తండ్ల వార్త అవలంబనమ్ము విరాల్
వినిపది ప్రియుల గదినిని వినుచుండ యాటయము జనములు వినుతింపు

వ. అని మరియును స్వగంబున నున్న యయాన్న త్రాగంబు లన్నియును నన్ని
రెండ్రు నితరు విన్నవించెరలంబ మరల నమ్మరు తమ్ము తమరుండ
దెల్పనియెను.

ఉ. తెల్లని సుంకరం తనయు దువ్వలు వాంరగ వైజసా సవా
లల్లన తెల్ల హాల్లా నుల కంద ములగాగ నుప ద్భుమోముచి
వల్లవ తల్లగాడు వెలువం బుజూంతే సాయి సామి భూ
ఉల్లద్ధ రింజు పెల్లు తలపైల తడు సమ్మిలు వాకయోంయున్.

ఉ. మల్లెలు మొల్లలు క్షన్ధ ధురి మంద్ధతి యుంజునసత్ర్లలంబులుం
వల్లనిని అంజు మనాశింబులు మిప్పు రరిండ్ల ప్రియుత్రములల్

పుల్లసరిగాంచువల్లులు విప్పువేటు గల్లుమెలం కులెరులాం
తెల్లులు గాగనెల్లిపు డి తెలం డిపయుల్ విలసిల్లుఖ్యాంవరాం!

౨౩ పుట్టున్న నిక మ్ము తావి నెనకవమ్ము గరిమ్ము గదెమ్మ రల్ప్రుదం
24 నవమ్ము గవీలు నాడు వచవమ్ము వనమ్ము నమ్ము మంచుని
క్రమ్ము గ దెల్పు పల్లులకు(గ)మ్ము రసమ్ము దవిమ్ము బారగా
నమ్ము మ చెం(ద) ఖం(ద) జగ్గి దగ్గి దిగ్గి దిగ్గనసగ్గు

౩ దిగ్గు ఖు దివ్యవి ఖూవం
బగ్గిపై తెత్రియు చడే నగ్గల ను గవు వే
ద్దిగ్గి యులన్నియు గసుగాని
తెగ్గలయు గనిసుపు డించు వే దుకతెలాడన్

౨౫. తెలలకులు గల్లుమొంటబలు గాఖ్యగి పువ్వాల తెనె తాలు వల్
వలువలు గ్రువమ్ము మొండి సురసాల విశాల రసాల ఖ్యాంరు వాం
... లు వలగాన్నమొండి ఖిగి బొల్పుగ త్రెప్నెల రాల దిస్నైపై
నెలవు బలం బుగాల్వ వసి యుంచెర ఘుప్పుఖుడొప్పు వాంగల్లు

౧. అచటనప్పొళ నెలఖ యుతావ్యదరముచ
న్నినసంద్ర్యాభులన్నియు సలుపిపు ధుర
ఫలరసాదులసాంపారముల గడెసి
యుప్పగాప్తి యొలువర్వ నలాంఖాంమునంత ౪

౩. తప్పునసెప్పు గవుదికెర్
వెప్పులు గుప్పితల మధుర మూలదుపచనుండె

యుష్మావనవరియు నితెలా
నష్మావని యిష్ములనిచెలు నద్భుతఘనంతనె॥

క. మనువంశతిలకవినుమా
మనసాకేతము నను వెలెల మతియుక్తవినూ
తనసాకేతము మనకున్
మనుకెలనిలు శత్రుకె సహాపయు నగలదుఘులూ॥

సీ. అవినన తనివమత్తృతుల్ వినగాతి
వాసు ధేయం ధర్మంచెలి సర్వేశుండెయ్యే
ననుపమాన్యశ్య రసనిమగ్నాంతరంగు
డగుబుదన రాంబు రీతి నిల్పి నెచెన్ పూడు॥

శా. ఏ మేమా మనపట్టణంబు సరిగానెంచెక్క సాకేతమా
ఘూ వింగీ దెల్వగునం డెవి వదె పటు గీ యెల్వుండు సోనేవచ్చ
సామర్థ్యంబులకుం రెదెల్పు పనుమక్ సామాంతనిర్త్యంబయా
సామార్ రీతి వబంప సావిని వవల్ సం తెలాంఛితసాధ్వం లాద్దెఘు

సీ. కల్పష్యపోసితరంగిణీ తిపస్త్విపవలన
యోజన ద్వాయువతి నెప్పుఘులంట
ఘునకుంబిని పురంబునకు తూర్పుభా
గమున యోజనమగా నవురుపుంట
నెలమి నివ్వసుకెుం తక్తిశాస్త్ర దీక్షనాతు
యోజనంబుల మేర నెనరుపుంట

సమరావతికి దర్శ్మి గావున రెయోంజున యలుగా
పరిసిగవ్యాప్తి గాపరి ధ్వని ల్లు
నల్లగుంటూంబు (శ్రు)దటయునపల్లయులకు
25 మేడయునదగి యుప్పురి మెరయులుసుంతు
నఖిల భువనంబులకు సుమ ద్యావయున నుండి
కెంతడ వి... డు బంగారు కెంతపసి డిల్లు

వ. అనిన విని దశరథ నందనుండు తండంబున సాంసం దంబు(గ)ందుకొనని కల దీయు సౌందర్యాది విశేషంబు తెల్పవలయు దిగిన నప్పుడు తనయుం డు మెప్పుగా జెప్పెందు డెంగి

సీ. ధా(త్రి)నితంబిని ధమ్మిల్ల సందీప్తి
కేతకీ వరమయు సాకేతపురము
శోభన నవరత్న శోభా విభాస్వన్ని
కేతనోత్తరమయు సాకేతపురము.
వరసువర్ణరుచిరాంబు కవాటాభిల్లయు
కేతనస్ఫురమయు సాకేతపురము
పరిపంధి నరపాల పరివార వారిదశ్రే
కేతువు సుస్థిరమయు సాకేతపురము
ధవళదీప్తి సుధాంతశశత్ర ఖాతభాత్రా
కేతరుచిరాత్ర తరమయు సాకేతపురము
ఉంచుసెంచుచు జనములు నుదించిచూచి
నూతనంబయు ధనరుసాకేత పురము

గీ. కలుముల కుప్పఁ బుట్టినిల్లు పంటలకెుటంరు
ధనముల బిడారు సకల విద్యల మిరాశి
బలు సుఖంబులకిమ్ము శూరుల ప్రసంగ
ముల కెుంకాణంబయున నిల్లు వెలయు నగరి.

ఉ. వారిత పుణ్య ధర్మ ... తపోవనులఁబోలు (త్రి) తపత్రతాయుక్త
కరతలఁ గంగు లొడిపద ఘూతము తెతువానాంగుమై మైవెసకి
విరిసి సుధారసంబులు స్రవించు నశోకవనంగా బడలం
దరుణుల సంచరించు సముదాంతత నొప్పురి సాలభంజికల్.

చ. సురుచిర సత్రసాలలు సుసొంపు సుకెంపుల నింపు గుల్గగా
పురములు చంద్రశాలలు పొందుకుసుంభ ... సిద్ధులు
ప్పరిగెలు ... తరాల్ వలువ పందిళ్ళు లొప్పుగు గోపురంబుల
ప్పురవరసీమ నెప్పుడును బొల్పుగనుండు నఖండ వైఖరిన్.

ఉ. తెన్నెలరాల సొంపుల లతాగృహసీమల సొంపులు స్ఫురింపగా
వెన్నెల వన్నె నులుంగులగ వన్నియ యెక్కిన వాడ దిన్నె యల్
తిన్నని బాల సున్నములు దిద్దియమర్చిన గచ్చుగాడలున్
26 వెన్నెల తీను బుండ ... విలసిల్లు పురంబు పూర్ణవర్ణం!

క. కాపురముల కాపురముల
కాపురముల ఘనమగు ద్వారకాపురములలం
కాపురముల వెలసినపుడు
కాపురములు భూపురములు కాపురములగున్.

కం

3. గోపురమిసరంబులకాలం
గోపురములనాంటి సెలయు గాంచదురిలన
బొప్పురములదొర యనగొని
గోపుర లక్ష్మి నివరించవ గౌరి దవనఘా!

సీ. సిరుల నిరవొందు సప్పుర వరములందు
మహా తప సుదీప్త సద్ధా మయములయిన
హర్మ్య గోపుర నివహంబుల హంస్రిశంబు
సూర్య చంద్రుల మరమెంటనగు మగలు

3. శ్రేయము నిరపాయము సుర
శ్రేయము తన దుర్భయ పార్శ్వ శ్రీలంతమునిగాం
శ్రేయము తప్పు నరవరనియు
పాయము విస్త్రి యయమగు బ్రహ్మసిల్లుపురిన్

౫. సరసిజసంభవుండు సరసంబుగనాల్గు వేదములు ?
స్వరములు దప్పకుండ ఘనసంగతిగా బఠియింపుచుండ మహా
స్వరములు తెలన్షి యందరును వాక్పతులై శతమన్యులైనయనం
బరముల నవరాంనమ్మతైతి తనరు భూసుర ముఖ్యుల నెన్నశక్యమే.

౬. ధీరులు నిత్యసత్యసము ధీరులు దారులు దారకీర్తిమం
దారులు ధీనిరస్త పరదారులు ధైర్యవిహారులుత్తకా
మారులు శౌర్యనిర్జిత కుమారులు రాజకుమారులత్పుడున్
మారుని దీక్షగాంచు సుకుమారులనవసియుంతురప్పురిన్

కం. వేరంబు వేతగాముత్వ
వేరుం దయొగ్యసని దసదుష్టె రెప్పనతస్త్రం
వేరము పాయు మనోకగావులుల
వేరంబులు సేతురపుడం వేవారు లెవా!

తే. పండింబనదానగ్రంబులు
తెండలవెలెరాసులొసరగూర్చుబసెప్పు. ఘో
ఘోండుతెనియుండురపడిన
27 ఖండితసంపదలు . . . కొపటుసంబుల్
సీ. బలగరలద్దల బరద్విల నిర్గళస్వర
రఘురఘురంధర ధీరాధరముల నేగ
నిరత విస్ఫురిత సత్కార మురుత్కారసద్ర
గమన నిర్గమ పుత్తురంగములనంగ
పురర మాదర్శనా దరసమాగత దివ్య
రమణీయ మనోవిమానములనంగ
పరధరా వరసముత్తరము దద్వారదని
ద్విజ నకేసరి కిశోరవులు లనంగ
దనరు నుత్తుంగ ముత్తమాంతంగ వరతు
రంగమంతాంగ పటుబిడౌజుంగవులు త
రంగములుగాగ ఘనతరంగజలధి
పొంగి లంపారించునెప్పుడప్పురవముందు.

52

చ. దరతర నాగరంగములయట్లు దారలధూపరు వెండప్పొడుల్ జడల్
వరవసువాంసరంభులను వారక వేరుసెండల్ నడల్ తెండల్
వరల రతీశ్వర ద్వారద వారవులు లూయుచవారసుందరుల్
దిరుగులువురుందు రప్పురిని ధీరుల్లైన జలంప జేయుచున్

తే.గీ. ఆడనేర్తురు నిఖిల నాట్యవిద్యలు తెలిసి
పాడనేర్తు సుస్వరభావ మెరిగి
కూడనేర్తురు బంధములు గ్గర్షితెరును
వారకాంతామణులు వర శృంగారవతులు.

సీ. విరిబోణిసుర పొన్న విరిపూపుమన్నబల్
దీపిప్పై దడివెల దీరదిప్పుడు
పెలదిరొంపల్లు గల్వలబాలదీదన్న
బింబ సంశైదదిసీ కంఠదరము
నీలతామరపెఱ్ఱ తెలిమూసి దవన్న
పసిడిబాయలు మిసిగాస గుబ్బనడు
కలకటాక్ష వెల్లవెఱ్ఱ లగులంపదే దన్న
జాతదడిగాగ తెరచెను
ఉరుసు గురుకుర శాసయుక్త సకల్యాశస్త్రలంబునల్ప్పు
కైలాస దేకాంశ్రుకుల తశీసపల్లులుగురుకుల్లు
వెలయు దెల్పు మను వృష్పులావితలుగెలగి
పుష్పాలవల్పు బుసుంపుర ప్పురములునందు.

ఉ. వనము సముత్పలాంచ దళ వాంఛిత విప్రుల నప్రబోధవో
వనము వనప్రియాళి శుకవారము లయాంతక శాంతి కారిణిన్
28 వనము సముల్లసత్ఫల నవప్రసవాసవ దాన దుర్గతా
వనము ఘనంబనంగ వెలుగొంబుగ నన్నగరాంగణంబునన్

సీ. శ్రీ దిలీప సుమ సౌరభ రామంబు నదియుపాంతి
జాత సురసాల సంతాన సన్నుతంబు
నదియు రంభాది ఖర్జూరణంబు నగనెగడె
భూమి నందన వనము నేమి చింత

క. సుందర మాకంద చందన తరుల
బృంద ములచంద మందు బెంపొందు సదా
నందన మగు నందన మన
నందంబగు నవ్వనము వమానందదమై

క. రామా నిరంతరంబు
రామంబు బులుసుండు రామ ముఖల్లాం
రాము తలంపున నగరి
రాముల తోఁగూడ్రి రామ రామా యనుచున్

గీ. మధుకర శుకమారోకిలల్ తాము రసజాల
మునను సురమనోరస్రవ్య మైన యుక్తి
తరగలను కేల సూచని ద్దరలు పూచు
పద్మినులనంగ దీర్ఘికల్ బరగు ప్రతిదిన ॥

ఉ సారసము పత్రపాతకలకే సారస షట్పద గ్రాహివాంస సం
సారసము సంతతోల్లసిత సారస బృంద మరందదక్షకం
సారసము నిర్మలాంబుతతరసప్రతిమోదకమ్మాం సమానతా
సారసము తత్పురోత్తర దిశాంచలమందు జనుం దుఱింబుగాకల్

చ చెలువలు తత్తటాంతమున నాడి యలుల్ పుంబుమిగాంచి వేడుకం
జలకములాడు మోవలు దవస్థుల వెన్నుగ బూంయలుగంధపుల్
తలయులగరంగఘు వచ్చు నురు తచ్చుని లాక్షలు (గ)వచ్చుతింపగా
నలసరయూనదీతులతమై విలసిల్లు పురీవరంబునన్

క పుష్కరములు నిర్మలతర
పుష్కరములు గలిగి నతల పుణ్యాప్తుదమై
పుష్కరనది వాటనున్నది
పుష్కరిణీయుతుంబుదిని చెంగట గలదే

క అన్నైరిపుసారకాలలలో
నవ్వైరుపుగబ్బిబాలలు అలుఘుగ బుట్టున్
29 గుబ్బల వలె వెన్నులలరి
విబ్బల వడి బండుముందుటి వ్రాం వలయుంబుల్

తే తలవులు ములు బాలంబె లు
చెలయులు సంగీతరవములు చెవులకువిందై
యులరంగబాడిలు జింకల
తలవులు మెసవు పులకల మరు లఫాలొతు గానక్

౩. ఆ పట్టణరాజము తెలో
నే పట్టణమైన ధరణిఁ గన్న నసరిగా
జూపట్టునె మారలంకం
జైపట్టనదాని మహిమ జెప్పఁగ దరమా

౪ అని యిట్లు గిడి సప్పు రంఘునం దిప్పు తెలుప్పు లన్నియుండ
ప్పు శిలుండె సప్పువనసందనిలండు తప్పున వుదిపె ప్పులు యుప్పిరగా
ని గిప్పు తిలం గాప్పుగా శెప్పిన నలప్పుంగి లయుప్పు దవారె డిప్పని
తెలు ॥

౫. వినుము మరుత్పవూర్ర కే లపోళవుల వాం సురవంశసంభవుం
డన ఘుండు సర్వసద్గుణగణాన్వితుండై దగు నెంక్షభూవరుం
డనుపమ క్తిలయుక్త నను నప్పురనేమ ప్రతిష్ఠజేసి ప్రా
జనత్రిపురరంభము సకలసంపద లందు మనుం డు మెం డంశ

౬ అరిగాపున నాఁటికినే
ముదమంరుచు సపరివారముగ సప్పడునుం
డెదవింతయయుని క్తమున
వదినమ్ము మటంవు నతని వు న్నింతొమ నె సర్ ॥

౭. జలజాత్మ తెలల దుగ్ధ లలాంశికేతిపూర్ణ
ఖంద్రప్రద్ద్రితగు రావు ఖంద్రద్రు మడు
తద అ ఖ్యాను జము శ్రీ తపిబలంబులు గాల్చ
వు వాని యిలు దిష్ట విమాన వెంక్టి

జనుదెంచు నవపరంబున దాశరథి వు
వీతనయామునని నిద్రమపురవరమ్మంబు
యిది భూరాదృసులుల మరవణాంబు నమొటు
యిది పర్ణశాల యదుల్లదితెమె సుమ్ము
మాయతోడి గలంబున మారి యయిదితెల
౩౦ బత్రికుంటింద్రి యనుమను విబాత్రసరగి
వరలదేలు పుషుల నలభరద్వాజమునివ
రాశ్రమము వేర వచ్చయూంత్యాదరము న

వ ఘుము దగునమ్ము నీ న్వరూని గాంబశైలు వారెంనరింబ వేడుకగ్
ద న కంటశలంబులన్నియులు నుద ష్పక నెల్పులగ చెప్పినెప్పువం
బెనయుగ విద్యాసి యుతత్తెబ్బుప దివనలంది పొందుగా
నసుబుల సేమవార్తల తీవార్తములనగ్ విని యుల్లి గాబ్బునగ్

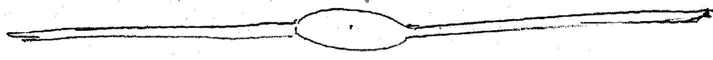
వ దశరథరాజపురందరనందనుం డమందానంద మంత్ర రందరస
బిందు బిందుసందోహ సందీపితం బగు హర్షయారవిం
దంబు గందళింప నం దిగ్రామున మాంగమునౌంతునతుండై యుం
డెననిన విని శౌనకాదులు తర్వాతి కథావృత్తాంతం బెట్టి దని
యడిగిన

వు ధరణీమండల భారధూర్వహ బాహుజాదండ డొంపద ... జ్జ వాం
ధరవిస్ఫుర తమోదయ ప్రదీప విస్తార ప్రతాప ... సు
స్థిర రాధా వనర స్పురత్తర గజ స్తింధ్వస్త దునాసు ద్రవిడ

స్ఫురదుత్ఫుల్ల వసుంధరారమణ గోపాల క్షమాపాలాంధ్ర తాంత్రజ్ఞ హా
క వనితాసుత నతనుత్రవ
వినతానుత గమన వినతివిశ్రుత విద్య
ఘనతాభినుతా వనజా
వన తూర్ణ వనీవన త వన శ్రీవనదా ॥
భుజంగప్రయాతము—

స్ఫురద్దీప్రవుసద్భక్త శుద్ధాంతరంగా
హరిద్వ్యాప్తకీర్తిర్విపగాధిత్యరంగా
మరుద్భావసాక్షీన మద్ధాత్రిరంగా
సరోజాక్షలీలాలసత్సుందరాంగా ॥

గద్య. ఇతి సరస్వతీ సతీ నిరంతరానుకంపా సంపాదిత కవితా మాధురీ ధురీణ కౌశిక గోత్ర పవిత్ర శ్రీపతి పండితారాధ్య వంశ పయఃపారావార రాకాసుధాకరాయమాణ విద్వత్కవిజన విధేయ నాగలింగార్య ప్రణీతంబైన పద్మోభరాయవిలాసంబను మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము—

శ్రీః

— తృతీయాశ్వాసము —

క శ్రీరమణీమణి వరణా
స్వార్థతులాకోటి జనితఘుమఘుమితఘనా
త్పార విరాజిత మందిర
వీరాగ్రేసరసహాయ వేంకటరాయా ॥

సీ అవధరింపుము శౌనకాద్యఖిల మునీ
జనులకనుగాని సూతుండు డిట్లనియె నప్పు డు
పవనసుతుండని నిరుపమ ప్రమదభరిత
హృదయుండగు రఘుకులవరుం డిట్లులనియె.

మ బలవత్తైన కులాంగనాభిన్న ధరణీభామాలలాముల్ జైవిల
త్రిలకంబై యలసిల్లుము స్వయంది సంధిగాపు మహాత్మ విని
శ్రీల తొంగంబున నుండుమాభరతుని శ్రీశత్రుఘ్ను నింఘుంబవా
రల తోనె ప్పుడు వచ్చుమాకుశల వార్తల్ దెల్పు పోపొమ్ము కపీ ॥

వ. అనిన విని యనిలతనయుండు మనువంశాధీశునకు నమస్కారంబుల్
దనరించి త్వరితగమనం, బెనయు బలము త్వరితంబునుబు నెయ్యుడనగుచున్

క. ఆనందింపుచుఁ గనుకొని
యానందిగ్రామపరమున నాంపాంతతిలోఁ
B ఙ్ఞానెందుడు జనిత్రై త్రై
యానందమునను బలిగాంచి సరసతనవి తెయోఁ॥

శా. సాంబారాప్రేమతో భూమిఁ బువులయుగ్ భరత త్రిప్పు సాధకాంక్షితోన్
సాంబాశ్రీ పాంను పుంతు దండురునను నెల్ల పుత్రితోంసీతతోం
రాము సామ్రము శుభాంతిపై జవవిన ద్రా పిస్ర ఙనెతెంబుని
ప్రేమోదం తవులు మాంకు రత్నబును ప్రే శ్రీపుష్పంబు గా వల్లితోఁ

క. ఇచ్చ శంగో సర్వ పేంద్రుఁడు
వత్సాన్వాలం పంగ వినియు వారితవార్త
లక్షణపులుగ్రత్నప్పునని ద ~~[illegible]~~
నెకుడుగా సడర భరత స్వామిఁ గడని యెఁ॥

ఉ. నిక్షలు గావరంపుము వనె వర శ్రీ సుర ధైర్యబుద్ధిత్రై
యెక్కడి కొని రామయి భుఁడెక్కడ సాపు పలుక్షన్మ పల్
మకుట వాలగా కలడె మాంపుయి దెల్ప మడుఁ స్వత్రైగా
నక్షేపి పర్ష్యుఁడె ప్లనుభయుత్తుఁడె నడు దూర్పి కాల్పుడెఁ

సీ. భరతసా పతిబత్రకురాంబ శ్రీ పర్వతములన
తెలిసి దినములు వసియుంబ యున్న విధము
మాంరె రులంగు దురదిగాక మాంఁడికఁ జ్ఞలు
తెలిసి విస్పవికస్పవి విస్పవింతుఁ

1: 60

సీ. నవబలంబున పంచ నవరు కొల్లడు శౌర్య
శౌర్య సాసితాశ్రువ ఠాముల డునివి
ఖర కరదుర్గతి నెంచ ఖరకరదుర్గతి నెంచు
ఖరపుఖద్యోత్త శ ఖరుల నతని
రాధింప వచ్చు శ్రీరాధవులే కాయుచి
రాఘవుని భుజావి మర్దన ప్రియనస్ని
కాంచనగాత్రికై కాంచనవాటికాంబు
గాంచని యుండె నెంచి యుచిట
గోలచ్చెల తగు సీత నుగాలి పోలు
యర్జి ప్రైన ఘటం యుత్ర తార్ధ జొసి
భూత్రినే సగినన్న బహిక యుత్రినెసగి
యునఘమణు బుద్ధి యుంకాండ కరుగలదెంచ

సీ. చిత్ర నందనునిసు చిత్ర నందనుసరి
చిత్తుని గానెంచి చెంచనాడు
పావన తరసత్య పావనమూర్తిం మువెచ
పావనిసన్నుతి పద్దినాడు
దాడి గుండ్లు మసిడి దాటి మాత్ర కులుగాడ
దాటించు దుండగు ఖడ్గాంటినాడు
వాలని స్పులబలాం వాలంట్లెక్షిటియుంచు
వాలదె క్షేత్రమున వాక్సినాడు

దినకర తనూజు కిష్కింధకు నిల్పి
వనచరబలంబు లాలంబులో నెనుబడు(?) వనధి
బంధన మొనర్చి లంకనిష్కంధ దశకుఁ జంపి(?)
కుమతి రావణుని వనిపై నూలు కొనాడు(?).

క. లంకారమణికి సుగుణా
లంకారు విభీషణునకు లంఘ్య విభవకలా
లంకధనుని పతిఁ జేసెను(?)
లంకత దనరించెను దీకలిత దలంకన్(?).

క. మురిసెన్ దివిసుర వైరులు(?)
విరిసెన్ దరుచరబలములు విరిసెన్ సౌమనసం(?)
కురిసెన్ శుభసుమవానక(?)
మురిసెన్ నిస్సులతనమ్ము తాకొని దెరసెన్(?)

క. శ్రీ సతిని గాంచి జనపతి
శ్రీ సుకృత పుష్పకమున నెక్కి సానుజుఁడై సకపీశ(?)
భానుతనూజుఁడు మొదలగు
వానరసైనికులు వచ్చు నను నెంతయునో(?)

గీ. అల భరద్వాజ మునివరు నాశ్రమంబు
సందు నందంబుగా విందు లారగించి
తమరు వేంచేయు వచ్చు వార్తలను మాంతకు(?)
తెలుపుమని పంపె హనుమంతు ధీరవరుని

35 ఉ. అనికేతము తిప్పిగిబ్బి వినయంబెనయంబవ సాత్మజుండదే
ల్పనవినిక్షికయూ సుతుఁడా పెత్త్రి వినిర్మల దుగ్ధసింధుజే
వనములనదేలనట్లు బహువానర భూసుర పౌర్రలోకబృందము
గనుగవగన్న యట్లు (శ్రీ) జగంబుల నేలినయట్లు నుబ్బువాసేల్లు

గీ. సరగ సాకేత పురమున కరిగి యపుడు
జననులకు దెల్పి బాంధవ జనుల గలసి
బలము తన నిరుగెలకుల బలసి కొలువ
భరతుఁడంత టెదురుగా బయలుదేరె

వ. ఇట్లు బయలు(దే)రి తత్పయ(ప్ర)యాణంబుల నపరిమిత
కుతూహల భరితుండగు భరతుండా శుభ్రతుండై యునుంబుం
దక్షిణ (త్రు) ఘ్నుండును (తో)డుకొని జనుదేర నరుగుచుండి య(గ్ర)భా
గంబున న(గ్ర)సరుండగుచు పితృ సమాన (శ్రీ) యను (ప్ర)మా
ణంబున శ్రీదదీయ దివ్య పదంబులకు ముదంబున (బ్ర)ణామంబు
లాచరించి మనంబున ఘనంబుగా వెదంగాను . . . . యం
బునందరంబులుమోడ్చి కురంగటం దిరంబుగా . . . . త
న తన యనుంగు తనంబుగానబు ముంగల ననుబుల గని కరంబు
నంగ నికరంబులు వట్టుకొని ఘన కతనయా మహోదారుండు పు
ష్పకవిమానారూఢుండై (శ్రీ)మత్ప్రమంబుగా నంది గ్రామంబు (ప్ర)వే
శించె నప్పుడు ——.

గీ. మునుకులాంధీశుఁడనుజనమ్ము లేములగా

తపన తనయునితోడ దమం తనర్చు నష్టి
యుం గద్దియ బూంచి సకల దేశాధిపతుల
నెలమి నీ వేగి తోడి తెమ్మనుచు బల్కె ననఁ ౹౹

క. దాశరథి శాసనమునఁ గానియుఁ గా
యాశుగతిఁ బోలు తనయుఁ డంతో లెష్టుం
బాశద్వీపాదీశుల
కౌశలమున గదె త్వరను బిలుపుక యువదిక్కుని యలకెఁ.

36. ఉ. వంగ నవంగ గౌళ కురుమాగధ మ(ద్ర) కళింగ వంగ గంగం
గాళ కురూంగ ఘూర్జర యుగం ధర సింధు విదర్భ మత్స్య పాం
చాళ పుళింద కుంతల దశార్ణ సుదేష్ణ కయాంధ పాం(డ్య) నే
పాళ కళింగ సౌ(వీ)ర విశ పాండ్య మరాట వరాట మహీపులెల్ ౹౹

క. తేరా డెక్కిని వచ్చి కెగ్గవ
కౌరా ఢింపుకుఁ బొలుసుతులు డావి కైమో కైమో యనబల్
వేడుక లలరగ పొంబూ
మాడు బిడదె వచ్చినారు కేగ్గొం(డు) లనఁ ౹౹

క. ఘనతర తేజులు గలసిన యటం
తనె వెంగెదు పనిదికరణి తనపక్ష్యకెంగెఁ
వినుతించిన విసతులం
గని వెంబడి బరాం మదరగి కాంచేలం డంతఁ ౹౹

క. మరు పాత్రుల నిశ్చ గనిలా నికని

తెరమున నిల్చిని ...... మందరసుందర నిరుపమున
త్వరగతి వాగులబడు నదులాంబుధుల్
పురి రత్నములలంకరింపు పొంపొంపుల్ల వదిరి ॥

వ. ఇప్పుగి ఱిదిన ప్పు తమరే డెంప్పుగా జెప్పిన నప్పవనసందనుండు దేవ
మహా(ప్ర)సాదంబుని దక్షిణను పురంబున కేగసి యటు పురంబు నతం
జని యున్నెడ ॥

క. లంకాధిపు దునిమిన యలుక
లంకాధి పృతింకరుం బాల లాంలత్రగతి పొం
లాంకార ములు లలరనగరము
లంకారవము నర్పు దగు విలాస ము దేరాంపర్ ॥

క. బాలుని వచ్చిపాలుని వా
బాలుల నంబాంధ గని న బాలుల వలనన్
జాలు నెదకుంద నెల్లెడ
జాలించిన నగర జనులు సంతసమ్మెనయుర్

సీ. నవురైన బాలసుప్పమ్ములు గాలమ్ముల గాళ్ళు
తరు బుగాం ముర యలు చిత్రము లు గురుల్చి
తెలువ మాపృథ్వి ఖలపే త్రయుదవించి
తొలపైకసూర్తి నేలలలతి
యారుర్లు బ్రాల్ఘాసుప్పు గాంచనరించి
వత్తని తెంపుల గాంభిదిర్చి

ముంగిళ్లవు తాళ్లు లరళంగ వల్లులొనర్చి
సొగసుగా కర్పూరంపు ఝాగరమర్చి
తోరంపు పస్రుల తోరణంబులు గట్టి
తీరుగా పగడాల చూరు తేర్చి
కలుకు వజ్రాల తళుకు వాకిళులయందు
పసిడి ఊగి వెంప్సు సరలంకంబులు బూన్చి
వాని మూలంబులందు పైల్యానితముల
మానితములగు పూర్ణకుంభములు నిలిపి

37 క. కేతనజాతములందు ప్ర
రాతనపట పటలదిగిబర కులుల
స్ఫీతనకనకాంబరములు
ఖ్యాతిగ నలరించె శుభవితానములలరన్

గీ. తీరుగావాడ దివ్వెల బారు దీర్చి
లలితములుగాగ రత్నపట్టులమర్చి
నిరుపమమ్ముగ దనచలువపందిళులు వేసి
సారది సంతతపూలపుష్పరములు నిలిపి

వ. ఇట్లు నంతకాంతులకు నిశాంతంబును, విలాసంబులకు వాసంబును శృంగారంబులకాగారంబును, భాగ్యంబులకు యోగ్యంబును, భోగంబులకు భోగంబును, సౌఖ్యంబులకు ముఖ్యంబును, పుణ్యంబులకేగణ్యంబును దానంబులకు నిదానం.

౮౬

స్తోత్రంబులకు పాత్రంబునునందనసదన సకలాలంకారాలంకృతసాంక
ర్యకారాలంకృతంబుగా పురంబు లంకరింపఁ బంపిరయ్యెడ.

వ. ఆతులితమంత్రవైభవసమాకలితంబుగ రాజమార్గమూ
తతవాతలతిసప్పురిఁ బునవితానములంకొత్రుతులంపగా సమా
వాంతమతి శాంతకీరమునాఁ దేపుఁడు వప్పునని యుంమునమ్మరు
త్సుతుఁడు మునిందంబుతోన నెదురరుమాంము నుండి నయంతన్నిప్పటిల్

క. ఆవని దృప్పుఁడు ప్పుబురోహింతుఁ డగుసరుంధ
తీసతీశువసిష్ఠుఁ పెత్రుక్తింపనప్పుడె
వాలఖిల్యాదిల పరివ్రాజకాది
వరులతోనారుంది కులగురుఁడరుగుదెంచె

సీ. ఆరుదెంచెనెదురుగా నరుదెంచి నరనాథుఁ
డరు దండ నలరువరవరగొ సరసి
ఉమ్ములకు తెయుమొక్కి సముచితాసనమున
నధివసింపఁ గౌ[illegible]. యుర్ఘ్యపాద్య
విధులాచరింపఁ బులమకెనివప్పున
మునులనర్హనె బాలముదమలర్చ
నాదరింపుబు నెూనమ[illegible]యుంతలవ
సకలతార్థంబు లుపక్రసరణి
సరియుగా కమదియురాజ్యాభిషేక
సమయుమిదిలక్షణయుకటి నిశ్చయుమునర్చి

38 తేఁడ పడఁ జెప్పవలయు నన్నది వ్యర్థలక్ష్మి
గని విచారించి యుయ్యెల నెవ్వరు నివసింపం జ.

క. భావజ్ఞుఁడ వయ్యు నన్నున్
భావింపవు డెందమున నిట్లు లత్తి వినా
భావంబున నీవెఱుఁగవె
దేవా యుత్తినసెసు దెల్పెద వినుమా.

మ. నవ్యామరభూమీశ సితపక్షనవమి తిథిని
భాసురంబగు సాదిత్యవాసరమున
ఘనపునర్వసు తారకాంతరితమిధున
లగ్నమున దండింపు శుభమున సలక్ష్మణాదులగు

క. శ్రీనిసంయుతాఖ్యాత్రయులు దెల్పిన
ముని వినుతు తెనస్సుబును సముజ్జ్వల గతి నె
వ్వున నలుసుకొని ఘన ముద
మ్మున రగరక్షయు వరుఁడ శ్రీదలనిల దుర్లభాత్రైడై ॥

సీ. సురుచిరాంశ్లేష విస్ఫురిత గాత్రతతి
నితర దీప్తితి నిగ్గులు నీన

ర్వ: లలిత మయూఖ్యాష్ట లక్షిత ద్వైతులం డలాం
కులత దీప్త్యు ల త ళత్ర ళలు దెలుప
తరళ హర్మ్యాంతరాంచర ళ హీరాంవఛ్ఛ
తరళకాంతులు ధగద్ధగలు సొంపు

సతరాంగుళీయకత్రుతట నీలోపల
ప్రకర ప్రభలు పత్రప్రకలు గాలుప
మిహిరకతుల హేళి సుమహిత మయూసుతాంతి
విహితసహాఖప్రభాహితతుల సహితు దరగురు
భాసమాన విభావసు భాసమాన
మానితంబైన దివ్యవిమానమెక్కె—
సీ. జలజాప్తనందన జాంబవన్నలనీల
ముఖ్య వతీముఖ్యసేనా నేత్రాలన డౌలి
మెరాళపొంబాలసెపాలభూపాలదీ
పునులు దల్చి గోభాగమయినట్టులంగ
లాట మరాట మరాట కర్ణాటాంధ్ర జనవరుల్
పరమదేశీయుల జెలగ
సింధుగాంధారయవుగంధరాదివసుంధ
రావళుల్ సామపార్శ్వముల తిరయు
వీరకాంతాళకేళి కాంభూరిరవము
భూనభోంతరములు నిండి ఘోరుకొనగ
రాము భూవిభుడఖిల సంభావ్యములలర
39 చారుసాకేతనగరంబు సౌరవజ్జె
వ. మనువంశాంబుధిపూర్ణచంద్రుండగు రామచంద్రుడు దావున్నమో
గని తానందరమందరాంతరాళ సర్వశ్రేష్ఠసౌధసంఘాతముల్

వినుతోం దేవ్యాపల ద్విప్రపప్రఘటిత ప్రావల్య ఖ్యాలఘటమూలాంతయున్
కనకాద్రి ప్రతిమాళశాలం గవయుం విభ్రాంత విభ్యాసాకేతమున్॥

శా. ఈరీతిన్నగరీవిలాస విభవం బొప్పొంద నిత్యంబునున్
శౌరస్వాస్థైను రామచంద్రుండు జనులన్ శీఘ్రంబుగా బల్కగన్
వీరుం డమ్మరు దాత్మజుం డెదురుగా విచ్చేసి భక్తిన్నమ
స్కారంబుల్ దనరించి యున్ననిటబ్రాస్థ్య నసాంబొప్పుఘుండై॥

సీ. పురుషమణిశిష్ట విస్ఫురిత తపోరాధ్య (గ్రా)వ
ఓకతరం డ్యములు తిరిడీముఖులుగాగ
నీలశిలాజాల కీలిత జాలక
ప్రకరములు భ్రమలనేత్రములుగాగ
కలితప్రవాళ ముఖక్రాషల భ్రాజిత
రావి ములు లవపుల వక్త్రములు గాగ
కమనీయ కనకసంఘటిత కేతన విశా
నములు విస్తార హస్తములుగాగ

B రాజిత దుర్గాంతర పనాడి రాజితైరాల
ల లతసాలములు సితకేలములుగాగ
ప్రాకారయుగళ స్వదిని నగరలక్ష్మీ మతల్లి
విభవమొప్పంగ త్రిం బతే రఘుప్రభు వరి రొంచి

వ వరశ లయు ను.

సీ. సిరులనీసుమ ~~[illegible]~~ నిపుర శ్రీమతల్లి

తల్లి తల్లికి తల్లి నాఁ దనరుచున్న,
దిట్ట చిత్రంబుగం జూపె చేతవల్పైన
భరతరుచి హాంసరావ భూవరవతంసా!

సీ. నీవప్పుడు తమెప్పు నెరి వేంజు ప్పుచి ల్లఙు
పటు ప్రగాఢ దీర్ఘ పాప ఉయగం
వినుగాంబు నెనరించి ఘనశాంత్యులను మించు
భువన లక్ష్మీ శారాసిత హాము నగ
నిసుతల నగబాల తనువేల వయసు ప్రీల
శిరంబుల్లు జయలక్ష్మి నాభియునగ
నీ యొక్కవనం నక్కి నాయుక్తియునవి కల్గ
నవనీసతీ రాజవు హార్షము నగ
నలరు నదీ పుర వీథులలవి గ్రహావల
లదియె కాస్తార వరపు యుల్లదియె వనపు
జూపె తివి యుంబు దశరథసుతుని కిల్లు
లందము నదె ల్పు గంధర్వ వర్తిత్మ యుండ.

వ. ఇవ్విధంబున నవ్వాల్మీకి తనూజుండు పలయుంబు సముచిత
చతురవచన రచనా విశేషంబులు విని త్రిప్పుకొను చున్న సమయంబున
కందళిత హార్ద దయారవిందుండై రఘువీరుండు పుణ్యవీథి నరుదెంచు
నవసర ంబును వయల విస్మయ విలాసవిలాసంబులు మనం
బున నంతానంద ఘనక తనయు నుద్దేశించి హేరసార్థ జనంబులొండు

రులతోం నిల్చనిది.

సీ. నవ వారిదములు వారి యును నవ హేం ఖననము సేయు

దనునింత సొగసైన దంత కాంతి.

కొం దవు తుమ్మెద దాలు బడి మెగ్గైకొన ఖాలు

నన ఠుమ్ము కొను వన ఖాత్రి కొప్పు.

పగ డాలవగ మింబు బగడాలనిగు డింబు

ననతివి ఖైలగునీయు తవమోవి

బంగారు జూరి పెంపు పొంగార్పి కడనుంపు

ననపింపు నగు సొంపు

నిం డు కుప్పవు సైపైలనీటు తోలం

దగి పెంలయుత్తరం వు గువ నెమ్మెగను సౌరు

వేడుకల కలకంఠు ల ఖైరం ఖైరాం రా

వెలువముయుల్లు నీ కల్లు వలు కుకొల్లు ॥

క. కంద వల్లుల కుంద వల్లుల

కుంద వల్లుల నంగ దగు మగువరద పదవుట్

కంద వల్లు కంద వల్లుల

కంద వల్లుల నంద హోయలు న తివ కవరలబుల్ ॥

క కవ కవ లాం ఖబవు ఖను ఖ

క వ కవ ఖవ రాలవస్తు గవ సరి గనెద

కలువ మం కలువ రసు వ కి

స్తవయుగ నక్షత్రావళుల బెరాయుకు కైరంభుల తనర్చల్

క. కరమా సరసిజముఖ సుధాం
కరమా వాతెరబలాం వాం కరమా ఖడ్గశ్రీ
కరమా కన్నవ దర్శి
కరమూరామా శ్రీనెన్న కరమా కలతి

సీ. సారంగవులు నెంపు సారంగవుల నెంపు
సుదతి నేత్రప్పో దలలు పూర్ణ వాలు
కాంచనంబు నరళ్లు కాంచనంబు విరళ్లు
బాలనానిక సౌరు వెనిని సౌరు
చంద్రఖండ కమునేలు చంద్రఖండ వమువాలు
శిబులంకారాపొలకపొలలతల

41 పున్నాగము లనేరు పున్నాగవులుల మీరు
నలసాక్షి నూంగారు నాభి తీరు
పత్రవులలదాటు వెడలయ పస్తుదూలు
పత్రవుల దెంతి యూయుంతిజప్పినాంతి
పద్మరాగంబులకు దీవి పదతి వెంపి
పద్మరాగంబులకు బ్రుజ్జు పదవు వెంజ్జు

క. మదవతి వసుగవగంధార
వదనసు ధాంకరుని వెలుగు వదలక ధిల్లే
ప్పుదగుణాయుల్లు గుణ్ణా ధనువున

మద నుండి డు కేవల బ్రాణమాయు నమింపకే ॥

కం. జఘన ఘన చత్ర యుక్తముల జ్జువిల కపోల

మకరికా పత్ర కౌతనము శాంతము గాటను

త్రిభువన ముగెల్చు మారుని తేరసంగ

వెలయు నీ తన్వి సుందర విగ్రహంబు

సీ. హారి నీలముల గ్రక్కఁ గరిపించి యరిపించి

ఘనుల కొండల పోలు గాగదరిమి

నెన్నురుద వట్టుల ని ~~ర్జించుబులని~~ ల నిర్జించి బుర్జించి

వరత భా నిద్ధిమెను . . . . .

రివ్వ చత్రంబుల దరిగించి తరిగించి

బలు పు దివ్వు లనో ఉగలవిప్పైచి

కరి రా ట్లు రంబులు కదలించి విదలించి

రంభల చర్మములఁ జాల్చునరి

B సారది వెక్కించి తెలబుట్టి స్ఫురత్క్రషి

బాములరపించి త్రుంచ యించి భంగి తలల

దుంచి దుష్టాత్మ నించి యుదంచ చింత

కాంత తనువు బుజఘనోరు కాంతల హా హా ॥

ఉ. ~~ఆ~~ కమలాక్షి యూతల ఁకి యూతలు హంస సమాన యానయా

కైలాకేల వాణి యూకు సుమకేలా మతివి గ్రహం యూకు మారిదా

సాక లగాంచు కారణ విపాకేల మేల్మి భుజించి నెక్కెపై

స్నాతలూన రుల్లు నట్టి బహుయుక్తం బగు బాధల తెల్పు లూర్చె నోయి

సీ. వనరుహాక్షికతంబు ఘనమైన దనర్చులు
కట్టింత సోకిన గందకుండె
తరుగిరి మోవులసు ఖాని ధ్యానమై మెరయుటలు
కడు వడి దప్పి మొబడ యుకుండె
నల వైరికుంజ వులు బలవ యుత్తై యులరార
సుడిగా డప్పు పెతల నై సొలయుకుండె
నతి వుధ్యాంబు పంజాస్య వృత్తావపాంప
మృగముల భీతికి సాగియుకుండె
నభులమేయు దివ్యకాంబనమై వెలంగ
కారుమబ్బుల సెక లకు గనలకుండె
62 నౌర యుగంరవు జీవ గతి యువయువవుల
వెలువవయు ఉదెల్పు నలవితెవులు వృత్తిన

క. వినా గానివనా పా
స్వానా హెపు వస్నె గన్న త్రిప్పుని నవలం
కనా కనా కనా
కన్నా రగ పుడవిలు తెన్నె గంటం మయాంతే

క. తరతి సలయు నఖ్తలసు మోం
త్రరసుఖుజా కల్పవల్లి కలమోసీతా
వరవర్జిని జనకధరా

వరకలశాంబునిధి మెరసెవర లక్ష్మియునగ

వ. ఇప్పుడి దినప్పుర నారీజనంబులు పరస్పర వాదానువాదంబుల దనవి.
జనక పరిపరి విధంబుల పరమపవిత్రయగు భూ ప్రభుని వర్ణింపబడు
స్సనమయంబున

సీ. ఘనతనప్పురివిప్ర వనితాలలామంబు
లతు లతమంగళారతులొసంగ
నలవార్య్యవులకెత్తిబలు వేశ్యతోరాణ
పాలతుకత్ససలు జాలునశ్రింప
ధరనోసుధ్రాంశి స్తోత్రములు ఛత్రములుందరు
వితతనద్ధ్వత్తి ప్రవినుతిసేయ
నమరాధిపరవు ఖ్యసువునసులమితసం
తా ప్రవృత్తి ఘనప్రష్ప వల్లప్పలంప
నారదసురక్షిమింద్రాదినాట్యమాడ
పురము వేంచెసి పిదప నక్పురమెలర్ప
శ్రీరఘువరుండు నిజశ్రీవారద్వారసీమ
నవ్యోత్తర దివ్య వరవిమానంబు డిగ్గె॥

వ. ఇప్పుడి దినప్పు దప్పు దమిరోడు ప్పులకుప్పుయుగులు దప్పునొ వెప్పు
లు ప్పుతిల నప్పు ప్పుతవిమానంబు డిగ్గిన డిగ్గి పొంగు మునప్పురాం
గనలు రంగైన బంగారు వైరులంగులంబాంగారు పళ్లెరంబుల సంగతిగా
నొసంగు మంగళారతుల శృంగారరంబులగులుంగానుబల వృతము

తన్నియును తెలియుచే డియు లతుతణాన్ని పాపాల తుగులందెడిగి
కైని తనదాపల పదంబున త్రుండు కైనలు గంధపెండ రంబు రవంబు
లతెరా స్వమంబుగా బలు తు గి లు కుటుంబియుల కులు కురవల త్రిను
దవిల విశ్వసప్తుడయి పట్టంబై పట్టి కడు వడి మదంబున పధంబు
సురాప్తులు పవననందనుండు వయుంద దునడల వతన కిలగడలగడలు
43 కైని తెండిబడక నడు పులు బు డుతనెలదు డు కుసందె ~~[illegible]~~
నుదురు లుగల వయి దితలు డి ట్టంబుగా పాంబట్టు దిగళుంబట్టి కైని
చనుదేర బవారద్వార ధ్వాంక్షవటంకంబుల న్నియుం బెంకంబు
గా గజ్జ యు మ్మ్రుడని... గాగా టంబుల గుత్రింగా టంబులు
దాడివారిడక ఘుటితపటుతర కవాటంబుల వాటం బగల కై
లు పృ కూటంబున బ్రవేశించి మణికూటంబుల నిర్ఘాటం
బగు భద్రపీఠంబున కంనిక టంబుగా జని వినయంబున గ
నుంగాని ఘననలగు వసిష్ఠాదిమునిజనంబులను బతాప
నంబులను నిచి సాధికుపార్కిక నపస్కారంబులాచరింపుము త
దుదిరి తనిరంతరం శాశ్వద నప్రసారంబుగా నిఖిలించి
స నంబున వసియుంచి భూపాలు గుబ్బల మయుంబై లువం
B బుగా కైలు పృదిష్టి కూర్పున్న కన్నులచిల్లు నిగన్న యున్న
చె న్నువవారంబవే దప్పన్న వనాడ త్రిప్పన్నల తొడ మాడ మాడ
కినిండగా దిడు కైను వెరామలంబాటలు పధూడ
కావుణులు కర్పూరవీడికా పేటికాదులందుకుని త్రిపల్నిలచి

తమతమసేవలకు నవసరంబులరయుచుండ మంచుగలచోటులెల్ల
ముంచుచునుదొడలు నంటనగునతలు గెంటనతిబడయుగలబవిద్ధిక
వతులబ్బురంబుగా నబ్బురంపుటుబ్బురంబులుగల తమగబ్బిగుబ్బలకు
సతిగాసరసిద్ధరసిన నరసంబులనిరిండుపసిండికుండలంబులనిచుండు
కైలుని తండోపతండంబులుగా దండలంల నిలువయుండ నలవెల్లు
వెలకలువునంటైయువలలనునులూవితిలిత్తమనుప్రముదలగునలుపు
44 లలనలవిలాసకలనంబులవలంబునంబులు కలయాంద్రంబాల నబాల
కువలయగలిగిచిలసిల్లు వెల్లారి కత్తియలు కుతుకంబున పరా
కాష్ఠపతాకత్రిపతాకశుకతుండ సూచిముఖారాళ తా
మ్రచూడప్రముఖ ప్రశస్తహస్తవిశేషంబులతోం తెలతం
బుతైన లలిత లపనాన్నయ నయనవిలసనంబులలర
ధ్రుతవు దృవిలంబకాలంబుల నతాళంబుల మేళంబు
లురంగరక్తి సంగసంగతిగానభినయింపుచు కర్ణాటక
దేశీయపు పెరిణి ప్రముదలగులాస్యంబులింపుగానగు
పింప గంధర్వుల బృందంబులగడెందిదుందుభులపంబులన
గా... కబృందంబులందంబులగా గానంబులు వీణలు
వీణలు వేణువులు కిన్నరలు సారంగులు ప్రముదలగుయంత్రం
బులతంత్రీస్వరంబులననుసరింపంజేయుపాత్రంబులై
B నగాత్రంబుల పొల్పరించు సురటి సౌరాష్ట్రపూర్వి ముఖ
భూపాలి కాంభోజ భైరవి పున్నాగాది రాగంబులు సొంపుగాం

బులయుక్తులయు తానంబులు షడ్జమాదిసుస్వరంబులు
వికృతస్వరంబులుగా ఘనంబులు ఘనంబులలు తనర సంగీతరించి
సంగీతంబులు శృంగారంబులుగా బాహుబహునానందంబులబెం
దంబుల తానందంబు పొందింప సింధు యుగంధర గాంధార సౌవీరకా
శ్మీర కురు కుకుర ఘూర్జర బర్బర విదర్భ ద్రావిళ సాళ్వ పుళింద కళింగాం
గ వంగ బంగాళ గౌళ చోళ నేపాళ పాంచాల మాళవ మద్ర
మగధ మత్స్య మరాట వరాట కరహాట కర్ణాట లాంభోటయవ
దవ యవనాంధ్ర కుంతల తుండీర ~~...~~ పాండ్య కొంకణ కేంకణ
చైది ఘోటసు దేష్ణ దశార్ణ ప్రముఖ నిఖిల దేశాధినా
థులనేక విధంబులగు నుపాయనంబులు తనయశఃప్రభావంబున నను
నదినము స్మరించి నిబద్ధరాంజలి పుటంబులు స్ఫుటంబులుగా నిడు
ల తటంబులం ఘటించి భజింప దక్షరధరాఖిల త్వర తాత్పర ప్రా
కారసుధాకర కరస్థలస్థగిత శరాసన నిరస్త నిశిత నిరుపమ శర
పరంపరా పరాజిత ఖర ఖరతనుమార ప్రముఖ నిఖిల దానవసేనా.
45 పరిపాలన ధురంధర ధరాధినాథ విశాదరతర పరశురామ బలరా
మ రామ రామ నరేంద్ర చంద్ర బుధయు విబుధయూధప యుని వంది
మాగధ లయగీతంబుల భావింప వేత్రధర సమూహం సా. . .
వినాదంబు తాగయు వేదవేదాంత న్యాయ వైశేషికాద్యఖిల శాస్త్ర
ము వాద కోలాహల తీలాఖండితులగు పండితుల ప్రసంగం
బు తో సంగీత రత్న ప్రగాఢయుక్తా శ్రీతా బృందావసానందోత్సవా

దిబంధ బంధుర బత్ర విఖ్యాతాత్మ శు నమస్కార్యాది కవితా విశేషరమణా
బాంధులీ సాంద్రులకుగా కవీంద్రులనవద్య గద్యపద్యాదుల యూహిం
బ పరిణయింప సముచితోచిత విరుద్ధ వాచ్యైఖరీ విలాసకులగు
పరిపోషకులు ప్రాభవ మనోహరం బైన బిరుద వచనంబొనరింప తత్తద్విద్యా
బవమున్నారంబు . . . సంతసింపుబు. భరత లక్ష్మ నాశల్య
షుల్యులగా నరించు సాదరంబున విదేశాంకోసలకేరయు ప్రియులు
బంధు జనంబులు తత్ర దుబితాసనంబుల నలంకరింప విరతాలా
మల్లభ పటహా గంభీర స్మేరితా భూరి ధ్వాంతార ధ్వానంబులు రా
ధసీకుమారంబు నిండి మ్రోయు, తారకాని కరాంతర పరిస్ఫుర
త్కుండలగాను పరిపూర్ణ సుధాకరులై తెరంగున నిండు కెలువుండి విలసి
B. ల్లునవసరంబున వాంత పురాంతసామంత మంత్రి మిత్ర పుత్రులు
బు తిశయుకుల తాహాలంబున నస్తోకంబులగు కనకకుసుమంబవ
ర్షాభిషేకంబులానరించు రయుగ్గిత.

సీ. ఊర్వీపలయు బ్రాంతమెప్పింపు వైఖరి
భద్రతుండుకేసనాతి పత్రమూన
కవలంరలగలు జక్కగనిబ్బికేల్వాబ
సమరలీలవింభూమ వరమలువివ
భూమ జాతపులస్తి భూను జగ్రామణుల్
కమవయగ తాలవలంతపయులు విసర
తన యెదుటవయున వాయుటు తనయూరాశివసించి

భక్తిమై కైలాసమున బరము ల్గొత్త
నెరిత శంకున్న తెల్పరి త్రిరుపు మెరయును
కరగిరి ధర. గిరి ఖ వాముఖాంగనయున త్రాలయును
శ్రీమదుద్దామ దశరథ రాముఁ డెప్పుడీ
రమ్య సామ్రాజ్య పట్టాభిరాముఁ డెలమి ॥

వ. ~~ఆ~~సమయంబున

మ. మునరాజులంగన ~~[illegible]~~ గ్గొనేడం తని ప్రేమ ఁదల్లు లుపాంగిరి
తే. ని సత్కీర్తులు కల్ప సంస్థితి నెసంగన్ దద్దసి షట్టండల ద
వన లంపొంద నెసంగె నప్పుర ఖన వ్రాతంబు లుంపేవు శ్రే
సిన పుణ్యాంబుష లంపె నేఁడసనుమ సంపై తెల్పిందిర తల్పస్థితోపు

సీ. హారి దంతవిస్ఫుర త్సుర దంతివరములు ఖ్య
భద్రభయులు సుఖనిద్ర గాంచె
మలయు మహేంద్రాదికులము హిందర పాళి
నిరతంబు గాలివిని ర్జరత నెంచె
శేషనమా భోగ భోగాంగిరిం దేవి
భోగినీసురత సంభోగమందె
సాది వరాహ కూర్మాద్రిప ద్వితయంబు
రమ్య తాలంబివాల రములనెరసె
వితత తపతురంబు నిధి పరివృత వసుంధ
రావలయు భార మారామ్ముభావి భరింపబలె

శ్రీరామ తేజో ద్భవుండగు నిఖిలభువనాధీశుం డగు మునవ

వారలచే దశరథుండు సురాసురనాయకులచే

మ బ్రహ్మశేషాద్యమర సమ్మతిని తనయుల తోడంబదుగ్గర శ్లేషంబుదా
దేలందలుగాంచి సత్కీర్తి వరవిలసద్ధిగ్గుణ శాసనవైభవా
జలజాతాక్ష వశంబు మంబి ప్రు . . . దానాధాంబు వర్తింపగా
జలదుల్ పొంగె వనంబులున్ వెలసె సస్యంబుల్ ఫలించె౯ పెనన్

వ తదనంతరంబున

క తల్లికి లక్ష్మీ కుమారాత్మజ
తల్లికి సద్భక్తినెరగి దశరథసుతుడే
తల్లిని లసు నరితనపిన
తల్లికి కైకేయికిని పదంపడి మ్రొక్కెన్

క తమ్ములకు తత్తమ్ములనే
త్తమ్ముల వలె వికసనములు దనరెను తద్ద్వ
త్తమ్ములను తగునుమ మదిలందు
తమ్ములగా నలరెనతి మోత మ్ముల మొగ్గుల రన్

క జనకాది నిఖిలబాంధవ
జనములు లసాలంకారాది సంస్కారములన్
దనుప్పుచు దేశాధీశుల
ననుపుచు నానందవార్ధి నందుచునుండెన్

వ ఇవ్విధంబున నవ్వసుధాసుతాధీశుండు శ్రీరాముం డైశ్వర్యంబుల రసా

సూత్రజ్ఞప్రోక్షాభిషిక్తోత్కంఠయుష్పురంబున సపరివారంబుగా సకలభోగం
బులనుభవింపుచునుండెననిన విని శౌనకాదులు తరువాతి వృత్తాంతంబెట్టి
దని యడిగిన॥

ము॥ తతతేజోవిభాత సూర్యసూర్యనిభిత వృతసంధాన సంధానద
స్మృతిభాస్వత్కరుశౌర్యశౌర్య . . . మాధుర్యమాధుర్యరం
జిత సద్వాక్యనిధాన దానవిభుఁడా శ్రీరామభూపాలుఁడు ప
ర్వత పత్రార్పిత భావభావభవ సద్భక్తాభ భాగ్యభాగాగ్ర్యదయాళుం॥

క. ధీరా ధీరావనగం
శ్రీరా శ్రీరావణ త్రిపురభేదకరరథీరా
ధారాధారాధర సమ
ధారాధారాంతస్థ దుర్గధారకధీరా॥

గిరిగిరినికరమా॥ ఘనగుణలతాంజిత మహాధరాధిపా
బ్రహ్మజిత సర్వసపత్నమహీపా
రంజిత సత్కవిరాజివనీపా
కంజవిరాగవితానసకలాపా॥

గద్య- ఇది సరస్వతీసతీనిరంతరానుకంపాసంపాదిత కవితామా
ధురీధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర శ్రీపతిపండితారాధ్య వంశపయఃప
B యోరాశిరాకాసుధాకరాయమాణ విద్యావికచదరవిందభవ శంభు
లింగారాధ్యపౌత్ర వీరనారాధ్య సత్పుత్రప్రవృత్త సకలసు
కవిజనవిధేయ నాగలింగాభిధేయ ప్రణీతంబైన

పట్టాభిరాము విలాసం బను మ ప్రబంధంబు
నందు ద్వితీయాశ్వాసము —

— సంపూర్ణము —

శ్రీః

498 — చతుర్థాశ్వాసము —

శ్రీ రుక్మిణీశ సరోజభవ
మారుత సూనవ్యభవ్య సౌభాగ్యఖ్యాత
శ్రీ రుక్మిణీశ సరోజభవ
వీరాదృష్ట భక్తనికాయుల వేంకటరాయా!

క. అవధరింపుము శౌనకాద్యఖిల మౌని
జనులకసులగాని సూతుండిట్లనియె నంత
శ్రీరఘువరుండు సంతోషమత్తుండగుచు
పౌరజనముల కఖిల సంపదలొసంగి

సీ. తన దీర్ఘ దోర్దండ తపనీయ పీఠంబు
వసుధాంగన ధురాసుఖాసనము గాగ
తన దివ్యతను సవ్య ధారాంధరము బంధు
వరముఖారాంనందకరము గాగ
తన వక్త్ర చంద్రప్రకాశము దీన
నితరవాఙ్మక్త వికాసకము గాగ
తన సత్కటాక్ష సుధాప్రవాహంబు వి

దృష్టిన విబుధ జీవనము గాగ
తనఘన సహార ధారల వారల మత్యలఘుసత్వ
సత్వబీజాంకురద్వయాంశ్రయములుగాగ
వృద్ధి తద్ధర్మంబు లెసయించె ప్రజల రాముc
డురుతరస్థితి బ్రోంచుపుచుండె నపుడు ॥

483 సురుచిరముత్పలాంబునిధి సోమయుడు రాముc డభిరాముడై మనో
హరగతి జర్త యము త్యాదన కత్తయము దంచు దలంపతిట్టి యము
బ్బురము గనుంగానిలం దనుమ బెల్లుగ వెల్లులకేల దల్లుగా
నతిగి నరీతి బ్రాను డపకారమలరాజము నెత్రై త్రస్నునగ ॥

మ. వరముధరాధరేంద్ర విలసద్ధ్రుహాంసీమ నినుండువారుగ
హారిదళనీలవేణి నిని బింశు కరావళి గోcగలంపగా
పరగుననంటు రత్నము యుఖంద నెమో యున కాయువెలత్రనై
బరగి నభోంబు కైంపములన పద్మిని మోము వయి శోభకాంతకన్

క. ఇనుడు పరదేశము నతడా జనిన కొందు
కముల నికి దనశునల సంగతుల దెలయు
బులుకు మని బెంచు దూతల పగిది నీలc
దలర నప్పుడు పృడమిపై నిడాడలగుడు.

సీ. పతిబోసి వసియింప బాడిగాదని తొండి
జనెడు పద్మిని రాగసంపదయున
వరమహీధర ముత్తె కతెదేహంబున విలంబు

49 86

సైరికక్షాం తు శిలింగారఘునగ
వడునొసుం దబ్బల యిత్తు (చేరు దెంపెననిగష్టు
రమణీయుత రసిక్త్ర రాంతవమున
నటయుం ప్రవరుండు ధూర్జటి శిరంబునసుండి
ఖాంతినరతనం ప్రభాయుయునగ
ని నెలచిఱు(శ్రున్న నిఖను తెంపెననుమునవుర
దిక్కు తీవలశి పెలియున లందినసంగంధ
రత్న ఖండనకౌస్తుభరత్నవుయున
గామరుదిగలఁగ సౌంధ్యర్యాగమునెలంగె ౹౹

క తన చిత్తుడయ తోనిధరి
త్రిని నిల్వ గగాంతదతనివృత్తాంతముగ
స్గ్గని ఖను దెంపెదననిదన
వని తానిదలం దెలుక్ష్మ ఖత్రవాతమలునిలయెనె ౹౹

సీ ధరణిదెం హతరుం దరుదెంపెననిఖాండ
తోకగప్పిన నెలకొంకయునగ
వరురాకనెరి గిరిగరి తకమ్మలదర్ప
గగన పట్టికబట్టు తాటుకయున
సమయువిటుండుని నాసత్తింగలయులు
కైవలుసుం గిడుని లకంబళవున
వసునాథునైదలంఖ వసుధపైరెరాఖు

ముందుగా శ్రీ సరింము వం(ద)లయ్య
తనదు తలమానికము బాలతెలు నసిల్ఖు వదుత
త్వరిత గతి నింగి నెచ్చె(లి) అపరుప్రాత త్రి
ము శిసదేల విరిసి నట్టే త్రీ ముఖ్యు డియునంగ
కలంకిత కేళి గలంప్పునల్గడెల నడర
నేరుప్పు గానీలల శిరలు ధ్రభయుంబు
సలలిత నీలథ్రాంషధ్రమములు లునిబ
రయున నిల్పు టెక్కు రవికెలు దిబ దిగిము
టక్కలనననల్పు శ్రా టల్కు గించు
బెంక్కంబులు గుప్పున్న ముక్కలు సవరించు
కస్తూరి కల పంబు గలయు నలది
నీ తొంత్తులంబులు కేలిపొ లుగబట్టి
లలిత మాల మాలకలు దాల్చు
మారు వేషంబు లాన రించు మారు తెల్పి
గలయగలుచుండఋవు సొంకోతిక ములనడుగు
బెటుకు మునకొండప టు విటు విడు మలయంబు
కలంకిత కేళి వెల్క విక్కుడు పుతము ని
దినప తియు(గ్రహ)డై పగలు చెరగ విరాలు బుసుంద సంపున్నం
తన పర రాత్రులు తొడునుప తా మస్తసెన్న్యము తొడియుండం
తని వెడలంగ జాలిసిన ముదర్రత శ(తలు)ని ఖలత్ర్య సం తతి

౩౦ ౮౮ గానివిరియకట్టెనోయువనగాబ్బుసదిపణిఖ్యాశిరాశితెనిచు

సీ. పదతాడ దేవతాంసతులు కేళిక సల్ప
జెండి న జలకంబు లందమునగ
ననల లక్ష్మిని తీకెమున్నకై గాంక్షిన
మహంత మహాత్మ్యకత్రాయల మానమనగ
రాజు రా భుజాజ్ఞ బితోరపు వేష్ట విబుధాళి
బల్లనశోభనా త్మత ~~[illegible]~~ విభులనగ
ఉరూ వినసత్ని వెండ్లి లయూ తుత్రైన్నై లరీతి
హత్తించు తలబ్రాల మొత్తమునగ
కువలయేశుండు దనయందు గాంక్షివేత
వన్నెను మెచ్చె రాపాంజో వనభసి
బలుపల బరమనేరి విరి పదపనంగ
నవలా విసు వీధి తారకాసము దయుంబు

ఆ. కలువలరౌ రువన్నె తమకంబున మెచ్చి కరాంశి [illegible]
కలకలపంపుపట్టిగి [illegible] తలు [illegible] తెలాం
కలకలమున పాత్ర [illegible] సదీప్రనా
తెలుపులు తసి తద్ఘాతులు వలసిల్లైనల్లనిచు

గీ. ఇరుల నెడు నిల్వ [illegible] దిలిగబం
లుబ్బ [illegible] దయుం కలం బుంబు లగ్న నడాంగి
హంబ పరిపరి [illegible] రమెత్తె నంబునగ

వానలుగా బంధువులంతయుగా నరులున్.

సీ. తళతళ మెఱయుచు మేల్వాలుపట్టుపుట్టాలు
గాంభీర్య వస్త్రాలగాదిలుగ నంగ
తెరగంటి యచ్చోట లేమ గిరవార గింపగా
బరువు నగలు వెండి పళ్లెరమున
గగనవర్ణంబు చీరలుయు మొనర్పగభూషలు
గలపాల్పలేవియు తల్లాలకుప్పలునగ
పెద్దిగాంభీర్యమున పెద్దసారతలమున
నిద్దమై తగు నిల్వడి ధ్వమునగ
తేఱువలు బహుళ్ల బల్లనరాభుపుళ్ళు
కలవలయు మ్ముకలితసేవించుఅతలేద
టంచు ధ్వజసంఘమెల్లవఱంబు నభ్రుడు
సుందరతమంబె నుదయాద్రి బందురుండు

గీ.. పెద్దిగొన సతి వత్తె నిపడు బుంఠలు
తన కుదాకిలె నటంచు సంతసమునొంది
41 మునుబ్బి దనయుమ సోదసి దనివిన్న ఖుష్క
నపరదొగ్గుముసోవునొనపవాం సింపె ॥

వ. ఆవూర్ణ తరంపాపొ యుండ జనుసమాఖ్య వచించె సుద్దాంబుర్యా
ర్యములు నభినిం బమాధవ మురంది లఘునం ధరమ్మం బశంభుజ
ర్యము నవసింబ యూలకు సుశీలత్వము మూన్పగాదేవిమందుని.

90 హామలు తము లంపెసి యునతశాంతమ్మెవే నతశాంతపెలు ప్రాగ్దిశ

క. ఉదయము కు ధరాలవాల సమదితమగుసు
దాల తారాంకురముల హేలావియు త్యాయమాంస
ములనకు బ్రాంతి షలంబ నఘునషలంబ
నంగశశివింటెకె నెసె నా లొహ్యం [illegible] రమ

సీ. హైమాత్ర కుంఠనఖని యింపు సు తుమ్ముర్ద
[illegible] బెంక [illegible] దిడు పాలకు [illegible] లయు [illegible]
తపనో(గ) తరల సంతప్త యశోపృథివి వ్రా
బొంగి కి నలదుకరుప్త రము [illegible]
తిమిర(గ్ర)హాముప వూత్న సమయుము మాం(త్రా)ండజ వి

B

శ్వాంతి గాంభుల్లు విబ్రాంతి యు [illegible]
రాఘు రా [illegible] దశవైన శ్రీ సౌందర్య నంటు
సమద(గ)విరహాప పాండియము మనం[illegible]
హార నీహార ధరసురాహార వార
సార శారద (శారద) శారదాంబ్జ
కైలాస [illegible] ద్రవ(ళ)(ప) కాంతిలు గలుగు
చంద్రికా [illegible] ములలర నిప్పుం(డ) వు గలుగు

వ. విలదొరకుచుండెసంతమసవారముల తెల్ల గప్పు శంకె చంద్రికల్
కళలు (గ) విరాంచె బక్షద్వి తారకు వపాంచె విధూదయాంస్తి తె
వెలదిపా సింపె ష్టిగ్ద తతి వెదుకుమాంరసుచుండె వె ల్లెవెం.

తలబవళింపెపసిగ మిడిదావురమోరవంపెస్త్రకర్పూరుజుల్
సీ. ఆరిచక్రముల శైలాఖ్యలకుదంచన గాగించి
సనాశ్మర్గవర్త్మనాసక్తిమించి
కులవలయు పొంకె నెక్కిన పకురార్కిమిరియుంచి
రమ్యసొరంగవర్దనప్రయోనబ్బి
సవాజ అత్త్యులాం సస్థైర్గ్యములు గాంచి
నిఖిల క్షోణి పొంకె నెగడజేసి
రక్ష్య తేజవము పుష్టరస్థితి నలరించి
42 సర్వాజ్ఞ వశాంక ఆశస్త్రజైంది
ననరతతర యుక్తి తామనసములదయములు
సవుయగాజేసి లక్ష్మణాసవాంతుడగుటు
చాత్రజాతాప్తినెనరి సన్మిత్ర.
చంద్రుడేలరా శ్రీరామచంద్రుపగిది.
వ. అట్టి సమయంబున
సీ. పుష్పితాంగములకు పుట్టుగ నిల్లు
నెలరాలరంగులగాడల... రంగు
మహాంతవిద్రుమ వల్లి తోమణి గులుగాంగోగులు
కెంపులగుంపు వాకిళుల సొంపు
నిలువుటద్దంబుల వెలుపులు తలుపులు
రతిసన్నధములు తోరణపు మాలు.

42

నెరపిన ముత్యాల నిగ్గులు ప్రఫుల్లగ్గులు
మగరాల మెఱుపు మేల్బంగతి పెంపులు
తళుకు బంగారు నీరు చిత్రముల తీరు
లలిత నీలపు రంగు గాజులను సంబు
నల్లయాంగతి సమిత శృంగార కళత
మంగళగారం బున కనరావు దరిశియుపాడె.

ఉ తెలువలు గుల్లు పొందళుకుల శెందిన కొంక్షాతు సొంపు నింపుని
గులుగల కెంపు గుంపు జతగూర్చిన పచ్చల పప్పు పప్పి. . .
వెలనగు నును నిప్పు పొన్ను పయి పయి [illegible] రినిచి [illegible]ల్లల తల్లడాలతో
బలు జెలువందియుందమగు సందిలమంజమ్మపై మపెయాన్నతోయు

మ శ్రీ పవలు డాగరి వసించు ఘనసార యుతంబుగా చందనంబు దే
హామున నలంది విడియము లందము దం [illegible] దెందిబు గూర్చి
రమ నిని గూర్చి రాఘు వృదు రమ్యవిలాస వితాసవై ఖరిన్
సుమశరకేళి దేలకడు సొంపు గనిద్దుర జెందు పిమ్ముటన్

చ తెలుపు బడి వెన్నెలల్ వెలుకట్టుకలు మద్యతి నిక్కతావురల్
విడి బడి చిక్కె జక్కవల దక్క మరుత్తు సూరవుల్
నుడి బడి జక్కరే వెలది సొక్క దిశాల్ తెలియ పెక్క తూర్పుగా

43 తెలిదా నువేగు జుక్క తెలవ బొక్క తళుక్కు మడంబు ప్రక్కనన్

క ధరణీ సురలారా యిదె వా, సరమున నీ యుడయంబై క్ష్మ సముదయు మనువుని
ద్దురతో పినక్కె వడికలు, కృరు కెరా యశు నికలు కొల్లులు మెయి బల్లి [illegible] రుకర్న

~~తెలతెలవారెవేళ~~

~~[illegible]~~

చ ~~తెలతెలవారెఖక్కివల~~ తెల తెల వారె వేగనలు దిక్కుల తొలగాడ బారె తారకల్
తెల తెల బారె ఖక్కివల వేడుకలూరె పయోజషండముల్
కల కల ... ల్వమారె నెసకమ్ము నగప్పుల్గులు ముంటబారె మె
లలరగ తెంపుబూలయులు బలాంతి దిశాస్థలి బెరె ఖాంతులనే॥

సీ॥ పద్మినీకర పద్మ పద్మరాగ ప్రభా
ప్రభీతనీరాంబున పాత్రమునగ
సమయయయాంజకసముజ్జ్వలంత కీలాసమా
కులంత జ్వాలన వెయ్యా మంకుండమునగ
గగనామకరుణ్యకారకారుష్ఠల
నగ్నిస్వాంసన్నికాయంత్రమునగ
పారువయాంతీ వాంతి ద్యావిసి మణికిరణాం
ద్యాస్థరత్నదర్పుకి మునంగ
శంఖుంశిరత్న ఖషేమనెయాత్రంఖితెయాయు
కుంఖునీధరఖత్సుంఖి కుంఖశ్రాంత
కుంఖనీకుంఖ గుంఖిత కుఖ మునగ
నుదయుమధారాల్ని వెలునసూరత్య్ర(తురయుమెయ్య

గీ॥ వసుమతీసతి దినపతి వసుసహస్ర
కలితరియు వజ్రదనరుసుజ్జ్వలత నిజ్జు,

మనుజుడు సరి మెచ్చ రక్తాంతంబు లెవడు వద్దిగ
బలవెతన వెచ్చ బాలాంతపంబు లంత యు

చ. స్థిరతర కర్మసాక్షి జను లెంతెన ఉంచు దలంచ వలయుండుగా
ధర నొసి సుశ్రీ త్ర ముప్రతతి త తపము తపోబలని త్యాగ త్యాగముల్
జరుపుడు నుండ దుండు భుజులు సందడి దెందగ వందిమాగధుల్
సరగున నృప్తరావలు సరసన్ వసియుంబ వసు రాత్రి వెలిగెన్

సీ. లౌకిక బాంధవ్యుండార్య లౌకిక బాంధవుడ నిన్ను
మేలుగాంగ నన్నె మేలు కెనుమయ
మిత్రుండురన పుత్ర మిత్రుండవని నీకు
వేంలాసంగ నన్నె వేలు కెనుమయ
మాంసుతుప రరాబ మాంసని మానస
తిల లారయు నన్నె మేలు కెనుమయ
వసు ధామదతివేల వసుధామని వెత
యించుగ కెలన నన్నె వేలు కెనుమయ
ధర్మజునకుండు ఘనస త్ ధర్మజునక
మెప్పుని చేత గాన నన్నె వేలు కెనుమయ
వారిస మాత్సుండు శ్రీవారి కైన నిన్ను
వేలు మనిన నన్నె శ్రీరామ! వేలు కెనుమయ

తే. అనివందిజనవయ దను బె| ...నికెనియాందంగ మేలుకొని నట్లులో
...నిరున్నన వయునవ | గొని తెలిపి దెవా వయులు కురబింబుల...

వ. తదనంతరంబున -

క. కల్యాణితకల్యాణవయపాం
కల్యాణములుగాదీర్చి కరుణాసాంద్రములను నిత్యాప్తి
కల్యాణ తీవ్రప్రభవులకు
కల్యాణములు లబ్ధిసంపత్తి కల్యాణగాత్రకుండై ౪

సీ. తనదనంత మహిమ కౌశలంబు . . . .
మణికిరీటములు సంపదల స్వేచ్ఛలు స
తారకారుపసలు తారకతారక
కుండలంబులు బొట్టు . . . . పెదవుల
రాజరత్నావళి . . . . . రాజర
B త్నావళులద్దెగ్రీవాంగసీమ.

లలవాణి త్రిపుటకంబు లకుమించు లండువాణి
త్రిపుటకములు భోయుంచె కరములందు
మెలు ఆనుషర బాంధవంబు దుష్టులకట్టి
శ్రీలువటెవారు గా వైచి ప్రాలబంతి
వేతని డివెయు గంధం పుష్పాత్రయయు
కేలు ఉపసేయు గద్దె రఘురఘుంఘ.

ఇష్టసిద్ధి నష్టం గదుల రాజు మనిరి రాజు మనిరి శ్రీ రాజు విరా
జితం బుగాబు ఖగతీర్థలంబును రాజుత్వాం తులగు రాజుత్వాం తు
ల కరస్పర్శనంబుల వలన ఖలఖలం గరగు రాజుత్వాం తాంసార్వంతం

బులంబొలంన రాజకాంతంబులు మాత్రింబున ఖత్రికలు నుమారి
నీలంబుల మేలంబులాంతు/ మదూలంపంక్తులనమారి నీలంబులనతి
స్థూలంబులగు వూలంబులును ప్రవాళంబులు వైప్రవాళంబులుగా
45 మిరయలు నరుగాంతులం గరుగించు తరుగ తరగ కిరణంబుల
తెలం ప్రవాళంబులగునరియుల నప్రవాళంబుల గుంభంబుల గలస్తం
భంబులును, తోరక కేలరకంబులను తాత్రారకంబులగు విస్తారకల్గా
పరంపరలకు దారకంబులనం బరగి తోరకానికరంబులకు దారకంబు
లగు దారకంబుల రంగవల్లులం జెలంగు బవారంగణంబులును మా
రి ద్వారంబులనలరించు మారి ద్వారంబులతోరణంబుల... వార
ణంబులయు మారి ద్వారంబును దను నికటంబున ప్రకటంపజేయు
దగు మారి ద్వారంబులను గలిగి కైలాసంబు విలాసంబున నభా
నాయక వీరభద్ర భైరవ శక్తి ధర గగీరాజ(వ)ముఖ పూజిత సర్వ
B మంగళాయుత సర్వజ్ఞ ధీ మాసంబును, వైకుంఠంబు తవినరిద
రతర నిరంతర నిరంతరాయ నిరుపమ విజయ లక్ష్మీ కటాక్ష నిరీ
క్షణా సురుచిర తా పరిష్కృత పురుషోత్తమ మన మనస్సుమ త్రిం
కూటాకుంఠంబును, సత్య లోకంబు వేక వనవరత మధుర వాణీవిల
సిత చతురానన సాన్నిధ్యకంబును, నపరిమిత మేధఘు శంఘల
మిత సుమనస్సమూహ మానందనంబును నగు పురందర పురంబు
వందంబునన నతి సుందరంబగు సభామందిరంబునం ప్రవేశించి భరత
లక్ష్మణ శత్రుఘ్న విభీషణ హనుమజ్జాంబవ త్సుగ్రీవాంగద

సలనీల ప్రముఖ పరివార పరివృతంబుగా నవరత్న నిబద్ధ
ఖచిత సువర్ణ సింహాసనాగ్ర ప్రదేశంబున సుఖాసీనుండై సకలజా
త్సవంబులు శైలు వలర కెలుకు దీర్చి కలుగ్నున్న సమయంబున
#౬౬ గాల వగార్గ్య కణ్వ బ్రహ్మ గౌరాశిక గౌతమ కుంభజాత్రి జా
బాలిక ముఖ్య సంయమి ల పారముదంబున శిష్య సంఘముల్
మేలుగ దమ్ము గొల్వ నల ...... దిక్కులనుండి సర్వధాత్రీ
శ్రీ లలనాధురీణుడగు శ్రీరఘురాముని జూడ వచ్చితన్ ౹౹
౩ జనపదంబు మునులు దమ్ము తలు
మనములనన ఘుతర మంత్రముం ఘార్థంబుల్
మనములు లుసేయుచును పొం
వనమతి మెయుగ సొల నెలరి వసియుంప వేసన్ ౹౹
౬ పారల గాంబి మంబియుని పాంకిత సంభ్రమముల్లసిల్లగా
వారి కెదుట్రంచి గిరఘు వరుణ్ణి బూంబి మహానుభావ ద్వా
వాఋషి వరుల్గా విచ్చేరిలు కైవ వచ్చు యుడె త్రయుగపాల న్ద్రియలు
న్నారు పరాకెల సాత వినునా వచనంబని దెల్ప నంతట ౹౹
౭ ముదమెయిదుల వందఱు లున సముస్థిత వారిక రత్న పీఠికన్
పదిల ముగా గిక్షి గ్రిరఘు నాయక రత్నము వేగ పొంగదా
నెదురుగ వచ్చి ...... నమస్కృతుల ఆచ్చి బత్రిసం
పదలను తొలగి తెచ్చి మునిభాసుర దివ్య సభాంతరంబున న్ ౹౹
౮ అనుపమ దివ్య కాంచన సంపూజిత రత్న మయ్యాసనంబుల

దనఘ తరా(తి)గాధిత నయిూందుల్ల మంబవు పోర్ఘ్యపాద్యముల్
వినయము సంధన్నిస్సర వింగరమ్ము ల్మ్మ కుళింబవారి తెరా
ననుపుర రావుటఁ జిల్లుని ఘనా(భ్ర)ధుని భువన(భ్ర)మూర్త డింగ్లు
బ్రావులు నివరు లాంత విూంకనయు వుల ంగాశలంబె ... శిష్యసంఘముల్
పనపడి సేవ సేయుయు ... తలంపు నంత నిరంతరాయు తన్
దనరు నె సత్ప్ర లాందులు వసంఖుల నబ్బు నె దాన వాడిదు
ర్జసు తెవ్వరైన విమ్ము రభ్యసం బులబెబ్బక యుయుందు రో కదా !

కె. సేమమే విూ విూయూ శ్రమ
భూమలు నల రారు వల్లి దంల పుష్పఫలలస
ద్భూ మిూరుహా నివహా వలు లకున్
47 ప్రేమ దలర్పంగ జెప్పరే నిత్యమగాన్ ॥

శా. మీరా శీర్షవనంబు లప్పుడు గదా వేవేల్ల ప్రైలాక్త్య వి
స్ఫారోందార యశఃప్రతాప బలయుశంబ శ్రేభవప్రాభవ
ప్రారంభా ప్రతిమాన దానబల ధైర్య స్థైర్య శౌర్యాత్మ మా
ధ్యాద్యూర్జిత్ దనరారి సత్వ్యమున నిత్యంబు ద్వాపాంబుటల్ ॥

క. ఎప్పుడుండే గుంచు నిప్పుడు
చెప్పగ విప్పుతరి.... అదే విూంకరుణాల్
విస్ఫేసుదురితమెల్లను
పెంప్పైను మా భాగ్య విటంక సేము నవమ్మున్ ॥

క. మీరు గరుణింప సంపద

లారుణాద్రిగ వెలుగు మీఱలని..
మూరకు వారి మారుతి నక్
మారులు వలయుం ప గాన మూర్ఛనలను దాఱె।
సీ. కరతలంబున సప్త శరధులం బోషణ
జలము.. ... శాంతమూర్తి
వెలిగియూ మునిము న్మానిలువ సృష్టి త్రిపురారి
సృష్టిగా వింతె నుత్పన్న క్షర సంగి
B నల్లద్రి మూర్తుల యెడ ... (ప)
మారణం బెన్నడైన యతివరుండు
నిరుప మస్థితని మున్సత్త్వం శరకాల
జెన్నగు మూడవ కన్నుబూప
నవా మాయ ఘటిత ఘటనా విహార పటిమ
గలిగి వర్తింతురెవ్వరికండె నెవ్వ
రధికులని మను వుండు రతి మదమయ
నిప్పు గనుగొండెం బివమ్ము మునీంద్రులార!
క (శ్రీ) నికెను నియరాడె తుధర లో
తన యూ హ్లాదయాంబు బాంత ధామనిధి నిరా
ముని గను గాని ఘటి సంభవ
ముని వరుం డిల్లని యెలు మడిని ముదమలర ల్పుక్।
మ విశదానంత దయాంబలూకెన మునక్ వేత్త్రింబ పెద్దన్నప్పటు

100 ద్విశలూకాంతర ఖండితసంతతలు ఘూర్ణంబు బందగా భూంరవా
క్రిశవముం భోరాబులు ఖలు సర్వములందె లయిలు బయో ఖతుంబు గాం వేళమా
కుశల ఉపున్నలు సర్వగాం పలొనె తాం కుత్స్నా నవ్వయు గార్ల మనో
సీ. శుంభత్సుదాబూర కుంభినీధరఖలు
తాపి ఖనిర్భృధనదంభోంఖ ధార
వరధర్మవర్ణావసరబలాంపాకవృంజ
భంజన జంభయాంప్ర భంజనంబు
పాంరాశరీ స విస్ఫుర తపోనిపాం
పాంరపాంరాపారబాండబాంగ్ని
సతతపరాంగనారతి లతాపాలంబు
పటుదోష్ట్ర శాతికాపంజరంబు
రావణిముఖ తావకీయ సారాబనివయు
వావ్రిపావనవేలల సళొనె దుష్టుం
డెవ్వం డికె మూంత పంబుల తెల విష్ణు
మలు లఘుడుం బనుల జల లూప్రకుల లలాం వు
సీ. రంభాదిదివ్యాప్సరసుమయా కాంపులకు
నిబ్బా విమానంబు లబ్బినావు
జపములెల్లను మాని జపలు తాపములకు
నిష్ఠలెవ్వియుగంగ నెరపినావు
సకలామరులకు నిబ్బలు విమానవలు తెప్పి

ఉ. సంబరమొప్పగ ధైర్యమిచ్చినావు.
యజ్ఞముల్ దనరింపు యాగకృతరాజితి
మించి నిర్జరుల తగ్పించినావు.
కరతలంబున ఘనకార్ముకంబు దాల్చి
దారుణోగ్ర విదారస్థలన రల్చి
తిలగాసాకుమయూంకల నేల రాల్చి
రవిమహాసాంద్రప్రభాకరావుచంద్ర!

సీ. తడబడున్నాడె రక్కసులగూలచ గాధి
తనయుని ఖిన్నంబు మనుప లేదా
పాదాబ్జ ధూళి నాపాదించు రాతిని
చింతగా నాతి గావింప లేదా
సురలోకవాసుల సైరు వంద కరకంటు
విల్లు వతిలగా విరువలేదా
క్షోణంబువె సెక్ర కోలన్వైబ పయోధి
కీలాలవెల్లనింకింప లేదా
నిశ్చపయురాళ్దె బ్లు మున్నీరుగల్పి
తరువరుల వెంతదగు పనుల్ జరుప లేదా
దేవయు ఘటింత ఘటికుండవీవె కాంత
నన్ను గాంకెవ్వరయిగ్గాప భూషరావు!

సీ. శైలాంసగిరి సొక్త కెల్లగైకొని బన్ని ~~[illegible]~~

రాలుగా పెకలించె రావణాఖ్యుఁ

డా రావణుని బట్టి కారాగృహమునందు

గదియించె బందిగా కార్తవీర్యుఁ

డా కార్తవీర్యు సహస్రకరంబులు

బలియుక్తి ఖండించె భార్గవాఖ్యుఁ

డా భార్గవు జయించె నతని విల్లవలీల

బట్టి సాయకమెక్కు పెట్టి పిదప

స్వర్గసోపానములు నేల జదిపితౌర

నీ ప్రతాపంబు దలచి వర్ణింప గలుగు

వనరుహ భవాదులకునైన వశము గాదు

రమ్యవదన విఖ్యాత చంద్ర రామచంద్ర!

ఉ నీకరుణామహత్త్వమును నీ శరణాగత వత్సలత్వముం

నీకలియుని యసత్యమవనిం దెలుపం దగ నిబ్బున్నతా

నాకపుత్ర రావణుల నాశ్రితసఖ్యము వారిదమ్ముతా

నాకపిరాడ్విభీషణుల నందముగాం గని బ్రోచితౌ బ్రభూ!

మ ఖలఘుప్రాభవమెట్టు దుర్భరతరాదభ్రాదిత్యరాడ్విద్విష

ద్బలజీవాంతకులెల్ల నీదు భుజబంధాపన్నిర్ముక్త ని

స్తుల నారాచపరంపరాగ్నిశిఖలం దూలంగ జేసిద్ధ నహా

సులభుం సౌఖ్యవేల సంగి మెచ్చితివి హా సూర్యాన్వయగ్రామణీ

మ ఘనశౌర్యంబున నీవు దుష్టమతులన్ ఖండించుచున్ శిష్టులతా

జనులంతొప్పావగమాంసుషా శ్రుతినిలోన్ ఖిన్నుంబువిష్ణుంటపి
హాం నుమ ఖ్యాంబువదంగడాంబులయు హాంతాం బ్జాత బాంతాం జ్ఞశాం
సనము ఖ్యావురు లుబ్ధ బంబరిబ పత్సుం సేవనాం సత్రిషె

క సాకేతమె వైకుంఠము
శ్రీకాంతా రత్నమాధ్ర శ్రీసుతనా
సాకేనులు సాకేశులు
లోకైక స్వరనివృత్తముల లోనవనుండవృగా

క అందర యింద్రగదరువర
బృందము నందనిలసుతుడు పృథులబలుడున్
యందతిసాధ్వస ఛత్రుల
జెందుచు బరియించునితడు శ్రీ రఘురామా!

క. సాంవిలాభ్యాంబుసలతాధిప
సామానితరస్వభావ సాంబొరివవార్
సామర్థ్యములు తెంపగా
సాంబనెలందాబ్లుదొరకు సామాన్యముతో

చ వనచరులందరుండగనవాంతితసత్తరుగాం రసాకేంన్
తనిబలమాంపెరింగి యొగదాంధ్రగోతనె యాంవతసము.
గనుగా నిరమ్ముడుంచు నెనత వల్లుగ మడ్రితనిష్ఠపంబితో
ననిలఖున శక్తిన్ వెరుగవా సకలజ్ఞుడవై రఘూత్తమా!

క దక్షులదగు నితడూర కెరెష్టి

భీక్షే పుర ప్రాంత పాళి కాస్త్రులు నందున్
రాక్షసులను పాతెలనిడి
యుక్తస్త్రీడులనునటె నక్షయుల ఫణిగి తిన్

౩. బ్రహ్మబారి తత్వమునుగని
బ్రహ్మజ్ఞానానుభవవిజ్ఞానసి తుండనుమున్
బ్రహ్మత్వ ప్రమేయుండని తెలవి
బ్రహ్మస్త్రములచేత బద్ధతగాంచున్

౪ మనుసు ముందు గనతలపలా
శనవరులను ఘోరనిర్ఘ బడిపెదననిసలా
చనజెసినట్టు రాక్షస
వనమెల్లను వెరికివైచె వసుధాధీశా!

౫. త్రవని తనయును బూంబరవ్నుని ననితెలవి
గలగిరాక్షసనగరంబు గాల్చి వచ్చె
సారధరణిలో బూంబర వ్యస్థి కాల్చి
వచ్చెనని యెఱుసామె తమెమ్ము . . . . .

౬. తిరియలునిం

౭. ఉదంతు ధరాధరేంద్రము నెక్క పదంబు ద్వితీయపాదము
పదిలముగాగ నస్త్రగిరిపై గదియుంబవ బూంబలూతకముల్
.. రరనవ్యంబు దాకెమెయు కెంపు బపు భానుని యెద్దమద్దగా
బడి వెనుకొల్లపెద్దములు శాస్త్రములు తెలవి నర్ఘ్యంబుగన్ను

క. పవనసుతుండు చిన్నప్పుడె
దివిజేంద్రుండు కలత బూని దీటెని తనపై
పవిపై బనలు వమూ[illegible]
యువనంబున గాంచె పేళ్లు లవాంపాలయునగన్

క. ఘనకేసరి సరియు గునని,
ఘనకేసరు లనగనఘ జనపాలకనూ
తనకేసరి తనయ తొవిమ
తనకేసరియగు వహని [illegible] దసరాధ [illegible]

ఉ. భానుతుండంబునా సుతుడు పుట్టినయప్పుడె పాతశింబవి[illegible]
కాననమున [illegible] రక్షస [illegible] బలం ప్రభవించునట్టి యు
బ్బానుని గాంచె రక్త ఫల భావము నంగబశించె [illegible]
భానుకు తీన యూతని ప్రభా వివులెప్ప దరం బె [illegible]

గీ. కాంచనమున కాంచనకాంతి వెల్గు
పెరుకును రసస త్వాలంబులు వెలిగివల్లు
వందనమునకు కనుసు మసంజయమ మెరగి
నటులటు రికె నితం [illegible] కేవని నాధ!

మ. పటు భుజ శక్తి యుక్తులగు భానుసమాన కుమారముఖ్యలం
[illegible] ములనంగా నెనర్చు తెలిని బాగుగ [illegible] తను గూఢి [illegible]
[illegible] మగ్నత్తుల్ల బలుమోక్షలు భక్తులి [illegible] నప్పు బలుం
స్ఫుటగతి కుండ వెంత సులభం [illegible] భక్తులకుల రఘూత్తమా!

106

మధుర మంగళారతి — జయ జయ దశరథ నృపాలక సుత

జయ జయ విద్వజ్జన తాభి పూత

జయ జయ కౌశిక సత్సవనావన

జయ జయ శ్రాంత మల సతుర్గళ్ళి వన

జయ జయ ధూర్జటి చాప వికుంఠన

జయ జయ భార్గవ శక్తి విలుంఠన

జయ జయ జనకజా పతి పాలక

జయ జయ జయ దుర్మద శత్రు విఘాలక

జయ జయ ఖర దూషణ నాశనకర

జయ జయ కర్బుర సంకుల మద హర

జయ జయ వాయుసుత దాస దరపూజిత

జయ జయ భానుజ సుగ్రీవ రాజిత

జయ జయ న్మత మధు శాంత విమర్దన

జయ జయ వనచర బలయూథ వివర్ధన

జయ జయ సంతత సత్ర్ని బంధన

జయ జయ నితాంత జలనిధి బంధన

జయ జయ శరణార్థి జనిత విభీషణ

జయ జయ రావణ జయ మహీ భూషణ

జయ జయ ఘన పుష్పక తిలాంగణ

జయ జయ సుందర జానకీ పతి

జయ జయము నిఖిలసత్ప్రాత భోజన
జయ జయ జయ శ్రీ సాకేతాలయ
జయ జయ జయ శ్రీ సామ్రాజ్య దీప
జయ జయ జలరుహ లలిత పదయుగ
జయ జయ హేమకర సదమల వదనా
జయ జయ పరాత్మక సన్నిభ రదనా
జయ జయ మాంపాలయ జగదభిరామ
జయ జయ మాం పాలయ జలదశ్యామా
జయ జయ దుర్గత జన మందారక
జయ జయ కృతనిశ్చయ బృందారక
జయ మాం పాలయ జయాభిరామా
జయ మాం పాలయ జానకీ రామా ॥

క: అని యిట్లు ద్విపదమున. కలశజ ।
మునివినుతులొనర్చి వినుత విఘ్నసులందరుది
గనకేతనమ్ములు నరఘురా
మునిగని యిట్లనిరి వత్ప్రమోదాత్మకులై ॥

క రామ బలభద్ర న....
రామ కృపా ప్రభ్వస సమయారం. . . . సతా
రామా దత్తద సత్ప్రవి
రామా ప్రభ్వా, రామ రఘుకులరామా॥

ఉ. వెంపున్న గనీవు దుష్టుల బాయించి విశిష్టుల నేల . . . . .
సన్నుతుండవై సకల సంపదలందెదు నిన్ను గన్గొనన్
వృష్టి తిమిరయ్యు బ్రమాస పతివారము వౌ విభవంబు కేరాతకల్
తృష్ణ కెనంగ బాబుతాబు కన్నెల విద్యున్ శుభవిద్యున్ మిరాంతగాఢిఖ

వ. అని దీవించి కుంభసంభవ ప్రముఖులగు మునీంద్రులు
యథేష్టవిహారంబున సంభావిమ్మడు కతిపయ దినంబులకు
మరల సురలోక పరిపాలనోత్కృష్టదృష్టుండగు రఘువీ
రుండు కుశలవ కుమారులకుం గుశలంబుగా వైవాహిక పట్టా
భిషేకాది ప్రయోజనంబులొనరించి హనుమంతుని కెరు
సౌరసంబునం గనుంగొని మయుందుకలంబులుగంబునంగుండి
నపుష్పకారూఢీర్ఘరుండగు ఖునపాలకుండు వినూతనంబు
గు సాకేతపురంబున ననుప్రతిష్ఠింపం దలంచి తలంపుగని
దప్పు ప్రాప్తింబూడకు తడియపర్పగా ప్రాంతంబునందెలంగు
పుష్కరియు గరేశుపురంబున దపంబులు నరించుచుండు
మునినికాయంబు సుగ్రీవ విభీషణులను లోకపావనంబ
బులం గని యుక్తవారల నేవుగుడ వచ్చుపర్యంతము నిజ
పురంబులకు నిరాశి పశ్చి వాటెనంబు సేయలు సకల భోగ
భాగ్యంబులను భవించుడని దీవించి తన చతుర్భుజంబులం
రనఘతర సుదర్శన పాంచజన్యాద్యాయుధంబులం ధరించుం
చి లక్ష్మీసమేతుండై గరుడవాహనం బెక్కి శ్రీరామమూర్తి

బు లూక త్రయంబున స్వోర్ష్ట కంబుగాం సుర గరు డోంద్ర కిన్నర కిం
పురుష యక్ష రాక్షస సిద్ధ సాధ్య విద్యాధరాదు లంతరిక్షంబునను
బ యనేక విధంబుల ప్రస్తుతింప సాంత్వ నాల్గ రాయుగో త్సవంబు
వహించి వైకుంఠంబునకుం జనియెనని విని శౌనకాదులు తర్జ్వ
త్తి కథా వృత్తాంతం బెట్టిదని యడిగిన —

మ. ఘన నానా జన నాయక ప్రకర సత్కార్యార్థ దీప త్సుధీ
జన సంప్రేషిత గంధ సింధుర రథాశ్వ ప్రస్ఫురాం డోలికా
కనక స్పష్ట మనోజ్ఞ సముల్లసదలంకార ప్రవీణార్య దుర్గ్రహా
యన సంభావిత సమృద్ధి మానిత నరసింహాద్రీశ శాంకరా!

క. హావరా హావరాత్మ . . నవ
కామా కామప్రకామ కామాభయ ప్రదా
రామా రామా నుతపా
ధామా ధామ మహిత సద్వృశ ధామోద్దామా

ఉత్సాహ — త్రారత త్రారకత్రాణ ఖండితారర - - - - -
సారసారి సారి సారసారదాభ్ర శారదా
హార హార హార మూరహారి హారి భూరి కే
యూర సార దాబ్జ సార పూరగౌర సద్గురా!

గద్య. ఇతి సరస్వతీ సతీ నిరంతర తరానుకంపా సంపాదిత
కవితా మాధురీ ధురీణ కౌశిక గోత్ర పవిత్ర శ్రీపతి
పండితారాధ్య వంశ పయః పయోరాశి రాకా సుధా.

తరుణులు మానస ప్రవృత్తి కంతేరయ్య శంభులింగారాధ్య పౌ
త్ర వీరనారాధ్య సత్పుత్ర సకలసుకవిజన విధేయ
సాగలింగాభిధేయ ప్రణీతంబైన పట్టాభిరామవిలా
సంబను మహాకావ్యంబు నందు చతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము

[illegible]

— శ్రీ —

— పంచమాశ్వాసము —

క. శ్రీరామ భక్త పాలక
శ్రీరామాయణ కథాశ్రిత ఖడ్గలస
ద్వారా వారిత ధీరాంతాంత
ఘోరాద్భుత సాంపరాయ వేంకటరాయా!

గీ. అవధరింపుము శౌనకాద్యఖిల మౌని
జనుల కనుగాని సూతుండిట్లనియె నప్పు
డింపు దనరింప హోమఖగేశ నగర
మునకు జనుదెంచె పవననందనుండు ముందు

క. పెపలతలు గుంజ తతిపయి
కపినాథులు గాలువ.... తంగ్రాతములు సం
దపరి విటప్రపము దవులగని
దపమొనరింపుము వసించె తాంద్రాత్మ్యయుల నోల్లు

గీ. అతుల అతింబుగ పాదత్రయము సకల
ధర్మములు గల్గు త్రేతా యుగంబు

ఇనిన పిమ్మట నన లయుడు త్రాసఘుం మగాబు
ద్వాపరంబరుదెంచెను ద్వాపరయుగ సి.ఘ

సీ. దేవకీవర వసుదేవ మానస పేంక్షు
సాధానులానసి ఘనసా ఘసంబు
ఘనయశోదానంద తపమునీయు ద్రుష్టో
రానంద దానసుధా తరుండు
రుక్మిణీ ముఖ్యవరా రావ రాష్టతలతావి
భూషిత మందార భూరుహంబు
బహాబ్యా జగన్ వహాస్ర మహా శ్రామహోత్పు
మాలతాం బన్నత మధుకరంబు
పాండునందన శిలల మార్తాండమూర్తి
కంస శిశుపాల దంతవక్త్రప్రముఖ
శత్రుబృంద గర్వపర్వత శంబమనగ
కృష్ణుండు దయించె యదుకులంబు శ్రీకృష్ణుండగుచు.

వ. ఇట్లు గీర్తి నుదయించి ప్రబలతరంబగు బాహుబలంత్ర్యు సంసత్ప్రుం
డగు బలభద్రుని తన కుంజేను వివిధ వాహనా సేక దుష్కర
దనుజుంజులు అనంతరకళలాత్మాగారం భూషణంబును
సమేయుం మాయామయం బరుంగొంచును నిద్రాషప్రభా
వాలంకరిష్ణుండును నగు శ్రీకృష్ణుని మహామహిమా విశేషం
బుల వలన నిశ్శేషంబగు మీ ద్వాపరంబు ఇనిన పిమ్మట కలియుగంబు
వచ్చె

నష్టేల లేఖుగం బున.

సీ. రాజు రాజు (శ్రీ) విరాజు మూర్తిందగు
రాజు రాజు నరేం(ద్రు) రాజు వరాళి
చిత్రము తమలత రచిత్ర ముఁడే లెస
చిత్రమూర్తి క్షేమూచి భువరుండౌ
భూజనౌఘసుసర్వ భూజని స్తూలకరాం
భోజుఁడై నిలతి కన్న భోజ రాజు
శౌద్రప్రభావని క్షిద్ర తా జలితఘోర
రుద్రుఁడై తనవీర రుద్రస్వపతి
మొదలుగాగల ఘన పాల మహిపాలుమతి
దాన దాక్షిణ్య ధర్మ సత్య ప్రతాప
గుణమణి విభూషణంబు లుగాక్షి వరుస
నీతి బాలంబు కడ్డరగీతలంబు.

తే.. ఇష్టి దరగీతలంబున

సీ. వసుధా మతి సుధాక్రవసుధా వసుధర్తా
వసుధాము నవసుధావస ధీ శ్రీ
సారస సారస్య సంసార సంశోభిత
సారస విసర తాసార విసతి
సాల సాల రసాల సాలలా లతి సుర
సాల రసాల ప్రి.శాల వనము

పురుష మాంవరణా నూం పురలత్త నూంత్రభూం
స్ఫురు రాఖి తెరాంతుగా పురవయుంబు
ఖాంతరూంప వినూం తసఖాంత రూప
రత్న రాఖి కస (ద) త్న రత్న ఘనని
క్షేత నాంబాత కేతసక్షేతుని వాంత
దినకరంబులు దనరు కుంచిన భూరాం బు ॥

చ. (అ)రు దుగవయునప్ప దార్వ పరవునం దునని ం దితకిరిత్విసో
తరుసోని గన్న తం(డి) యుల తాంవురసా స్థని మాంవుశ్రీ భూం
వర త్రిలకుం డఖండ విభవంబుల రబలు వేడ్క కుంచ దిని
పురవర మితమేలన నఖాంబర ఖేవరు లుల్లసిల్లగా

చ. ఘనతరమైన యాంకలయులు గం బునాంది నిస్పర్శవే డినిం
పునగని ముండ్ల వయాంకి నెదబూస్థి సిరంబు రోంచి ధాం(త్రి)యుం
దనఘుండితం డనం దనరు నయుగ్ర నివేదు సర్వ పాలకుం దాతలుం
డినపురమేత సద్గ్రాలయ దిక్కుల వింక్రి లబిక్క ఉల్లగా ॥—

సీ. ఖంబారకర్మండి ఖంబాత సుందర
మందిరాలయుత మవాకెందరంబు
శుభ్రాం శువను సోగసా దభ్ర విభ్ర వుకభూం
(భ్రాం) కొల శిఖర విభ్రాజితంబు
దుర్గవు ప్రాకార వర్గ నిసర్గాది
దుర్గ వినిర్గత స్వర్గప ధవము

కాండశైలమ్మండలాఖండపరివృత
తంబు
వటుల రుచిరనవనవ మణిపటలఘటల
కటక తటనటీ పటు మదోత్కట కటీంద్రి
కరడంబర కర తరళిత తరువరంబు
దనరు నప్పురి దరి నొక ధరణీధరము

క లాతావికము లా... ను
లాతా లాతా(రి) వతెన లాలంబులు భూ
లాత స్పృత తటం దిన పురి
లాతపవగా నలరె గిరి విలాతింపన వేలాం ॥

క కెండదరి ధరణి నెల్లెడ
ముందిన కెండలను మారటుండవు డంబున్
తండోపతండములుగా
.గండశిలా మండలం బఖండత దనరున్

క సురసాలవాలవులులు భూ
సురసాల విశాలసాల సురుచిరములునై
సురసాలంబుల వితతి వెల్గెం
సురసాల రసాల వితతి శోభిల్లు గిరిన్

క సీతారాముల పేరిట, సీతారామ ఫల తరులు శృంగారతరిన్
సీతారామము నాటుడు, శీతారామంబులనగ వెల్గెలరు గిరిన్ ॥

క. ఘుళ ఘుళ వుమురవ వటులశైు
బ్బలు ఖుదదీయూర్జ్య బలాంగ్ర బలవులవలనన్
సెల రేమేరులు బలు తీరుల
బొలుపారు నిరంతరాంబు పూర్ణ వయులగువలన్

సీ. ఇలరు వాకర విన్ర్తుల ఇలంబులయందు
ననయుంబు జలతంబు లంటికైనను
ఖాంయాం వు వీరుపాం బాలవుం
లంబుల జపతప్తాం విక్ష్లు సలపికైనను
వూతంద వియ్ఖ్ శాఖ వూధురరసవుం
బతఫలావళ్ళు లు భక్షింపకైనను
సమితాంధ తమ సగవావ్రగ్ర వాంతరముల
ఘున యోగనిద్రల నెనసికైనను
నన ఘులయు వుంత్ర లంబకాదృష్టులయోగ
రాఖవాంత యోగ సంసిద్ధి రేఖుతీలుచు
నల ఘుతరులగు సంయమీంద్రులు వసింతు
రహారహాతుండైన నగరి నగాంత్రసీవు ౪

సీ. అవటనుండిన సౌను నిచయంబులనయంబు
నిరుపమ నవరత్న నికరమ్ములు
జలఝాకరంబు. లక్ష్మీ నిక్షలుమసుధా
సౌరూపమిత నీరపూరితంబు

లకటఁ జెన్నలరు నుద్యానంబు లెల్లను
సురసాలసంతాన సురుచిరములు.
సతతంబు నబ్బోటు లతికా వితానముల్
సంజీవనీ కళారంజితంబు
లగు చదువు లింపు ఘనమ్ములై యతిశయిల్లె
నిష్టి ధరణీధరంబు తోరానె నయుచుంగ
దగిన నగరాజు విద్ధారా తలమయునందు
కలుగ దెబ్బౌట ననుమాట కల్లగాదు

గీ. కరుణాసిరుల నెసంగు శ్రింగార లక్ష్మి
పేదలకునెల్ల మయుంగి డ పెన్నిధాన
మువు తపో మాంగియునగ జెన్నలరు మయుంద్ర
మూంఠి యును శక్తి కయుగ్ర (ద) మయుఖ్రీ విసతి

క ఇనుము దన నుపోషిరయుం, తొనెపు దియూర్ధ్వ స్నెగలుకుతుతులతుపసిడిగా
దనరింపు పరస వేదికె, ఘన నిలయు మునంగ నన్నగంబుల నవు రుర్

ఉ (శ్రీ) కరమూర్త పుష్టి ఫలసిద్ధు రసాందన .... రాజసీ
పైకమగాంచి మగ్గులను భ్రాంతుల కెంతలె వింత వింతగా
జ్యే కలూనర్పు ఖుంజెలగి కేతుల నేకము తో కపైకతన్
వీకన ఉంబుబుంఠాసరవింబురి విఖ్య పుర్ వరంబునన్

గీ. నిరుపమాత వీరభద్రు నిర్భ్రమగు డ
రాఘనుతి గాంఢు దుర్గత్రిరమ్ర మగుటుఁ

118

ఘన గిరి శాల సంస్థితి గను ఉత్రిం శ్రీ
కేలం దవి ఉంకి గిలు యూం కేలం దవి ఆ

౩. ~~ఆ~~ నగరి వర్ణన లు

మూను రి ఘలతలశ జలధి మమాననయసుధా
ఖా ను (ఈ) త్రింత ఉదారాయుధ
దాసాయుత రత్నమలలరు రాజిలత్ కీర్తి

౧సీ॥ నవరత్న మాలిక॥

తన విద్యల మహిమా వనజుంబు వనజాక్షు
నతల రత్నసింహాసనంబుగాగ
తన వినూతన నికేతన [illegible]జమంబు జా
హ్నాసిని కశ్యాంత వసతి గాగ
తన ఖిమర్శి వాంస వాహన కలయుంబు నిత్తవి
శాల మై తగు నాటి గిర్శాల గాగ
తన పంచశాఖుంబు ఘన కీర్తి కాంతా మ
తల్లితి జననాస్పదంబుగాగ
తన భుజుంబవనీ వనితాలలంబు
కనిశమతిశయ శయ్యా గృహంబుగాగ
నలరు మూనూరి సత్పులజలజ వేణి
ఖచిరతింకడ రాలయుభూం హెంలు మాళిక

సీ. తన సత్యపారదృష్టి సంతతము సంతతమునేక
సుతవిశ్రాంతిలక్ష్మి సొంపు పెంప
తన నిరంతర దాన ధారాధరంబుల్
బుధ చాతకముల రక్ష్మి గావెలుసర్పు
తన బాహు రాహువు పృష్ఠ తవిద్విషత్కీర్తి
సముదగ్ర శశిమండలము గ్రసింప
తన సూనృత గుణరత్న తతిదిగ్విభుతులకు
వరవిభూషణశోభ పెంపొనరుప
తన వదనవాసవందిత ఘనమనీషి
జనవచోరంబులకు వికాసంబొసంగ
నలరు మానసారి సత్కులఖులపోష
బ్రహ్మరత్నంతెద్రారాయ భూపాలు వరాశి ॥
సీ తన సౌకుమార్యంబు ఘనవియుం తవసంత
కాండదళాస్త్రుల నెటుంటుండువుసన
తన కీర్తి విస్ఫూర్తి ఘనసారశారద
కాండభారుర నెటుంటుండువుసన
తన దాన మహిమంబు ధనరాజివార్త్రిక
కాండదంబుల నెటుంటుండువుసన
తన శౌర్యసామగ్రి జనన క్ష్మాయత దండ
కాండ క్షాప్త్రలనెటుంటుండు వుసన

తనదు ధర్మంబు పర్వతధర్మకాంత
కాంత ధర నందనులను నయముండాం చుమనగ
నలరు మానసాంతసత్కల బలబలపింపఁ
భవభర త్రితేజ రాజుబు భూపాలమౌళి.

సీ. తనపుత్రసంతానంబు గనుగాఁ దలయుంతనె
బుధులెల్ల వరుస్వగులును బుత్రులఁగ
తనభుజాదండంబు గనుగాఁ దలయుంతనె
శత్రువుల్ శస్త్రముల్ బారవిడువ
తనవాస్తవలబంబు గనుగాఁ దలయుంతనె
కవులు కష్టంబులు కడతేర్చుచుండ
తనరమ్యదేహంబు గనుగాఁ దలయుంతనె
వనితలనేకులు వదలకుండ
నతఁడు సతతము తలఁతలఁ దలఁచుచుండఁ
దలఁపుచుండనె తనకు వితతశక్తిఁ
దలరు మానసాంతసత్కల బలబలపింపఁ
భవభర త్రితేజ రాజభూపాలమౌళి. ౪౪

సీ. పావనభావ రాజీవంబు గానించ
భావనానంద సంజీవనంబు
హాస్యముల్ దరవత్రు హాస్యపాదాబ్జ (వ)
శాస్త్ర ప్రాబల్యయోగ నిస్తులములు.

వరరసజ్ఞాన తృప్త రసజ్ఞ సర్వజ్ఞ
.... సంజ్ఞాత విముక్తాతి మనోజ్ఞ
శ్రీ వనితాయు ల్పష్టర స్ఫురదా నిర్మలకధా
ప్రవణా శ్రవణ సుధా ప్రవరార తులు
నయన యుగళ నళిన లరువాం నయన దర్శ
నాతి వేళ కుతూహలాం యత్ర మనయు
మనసా భరము పవిత్ర ద్రియ లరుమండి
భక్తర వేంకట రాయ భూపాల వరాక్ష ॥
వ అని యనిశంబు నేక జనతాభినుతుల్ గనితాన ఖండ కళం
డిన ఘనరాజ్య వైభవ పటిష్ఠుండౌ దిష్ట గరిష్ఠ దుష్ట ది
ష్టవినుత యశోవిశిష్టుండగు త్రింశల్ రాయ మహామహేంద్రుం డ
త్యనుపమిత ప్రమోద వార్ధి యయ్యెం బుద్ధి రెంబు కేనాడు నవీనకన్
క స్ఫుటతర వైభవ ప్రథిత దివ్య సభా భవనాంతరంబునన్
సరస సుహృత్ప్రధాన వసంతతియు మంత్రి తతులగాల్పగా
నిరుపమ జాంతరూప రమణీయ మణీమయ సింహపీఠిపై
సురుతర యుక్తి నింతులు కైంలులు వుండ ఘన పండితుల ధ్యతంబుగన్
మ మను మహాత్మకీమ మహీపు నింద్ర పద సాంభోజాంతర సంజాతమా
తన మహోద్వాక రఘుఠ పరంపర యునంధారాకరీతిన్ ఖుచిన్
జనితంబయ్యెన్ నటించు నెంబ విలసత్సామ్రాజ్య పట్టాభిరా
ముని బాక్తిత్రయ మిత్తమై ధనర సంపూర్ణంబుగా చెల్పనన్

122

క. మనమొనయుగమునిఖినపతి
మనసాంకేతనగరములనమరలయుప్రభాసం
తనమునప్రీతిఋదనరిచి
ధ్వనతరతద్విభవంబునగనితెందమునామమ్

సీ. దలమునిర్మలభక్తినిలమరాంవయునిముది
గాలిమసర్వపదార్థలంబతినని
కేసరిసుతనెంచిభూసురాంవళులవే
భాసురంబగుశుభవాసరంబు
దెలసిసజ్జలంతద్వైతవెలసినదతర్పరి
చెలసిలునెలవృగావలసినట్లు
బొల్పుందగాబూబిశిల్పకశ్రేష్ఠుల
బల్పుంబయుంతనసల్పుఘనిత
నిట్టులనుమీరిలంప్పుడిప్పుడ్పేటలున
దేవ్యాలువసింహదగినయుందిరయుతెలయి
సదవులఘనప్రభావుగోసవయుదయుమయుల
సంపదయునింపుబెంపనిక్కింపుధనిన

గీ. చనిమునవోఇసాందమునెతెయుక్తిశిల్పకుల్
గుమయులుగొండెబెతురిమవయులుత్రిలయు
సరభిసమయుసతలసాధగాఫ్పురపంక్తి
విపులతఘటింపనిష్ఠయుంచు.

సీ. కలిమియెప్పుడింతి బట్టని కలిందనప్పు పేట
సకల దీనుల మానికప్పువమాండు
కడు వడిన నడరు నెప్పుడు సంపదల తోడ
నెరి వాయు శక్తుల నుదాలి దైరుగువేళ
^నలరారు
సత్య వాక్యములతో విమల్పూడ
ధర్మము లైలుప్ప నిద్దంపు బాట
గ్రాలు నిష్టలును వఝరాలు లగ్గ ప్రోన కెరాడ
మని కి గావమనుమని తె మాంచి తోడ
వేడు తే గంబు లకు నుపయున్నిడి మోడ
కెంపురు మిగాలు విలాస రసముల యూడ
కెంబడవీడికి వెంగడ నెంతు బెరాడ
నింపు బాలుంలు హౌజు గ్గోశపేట
చ. సలలత వైభవంబు వెదఖిల్లుము పెల్లుగ నెల్లధాత్రి నై
న్నలరు నవాయానిరంతరము పౌజు గోశుని పేటవేడి ప్రై
నెలకొను నప్పుడింగలిడి నీలపురాల్లు గాం లుపన్నులం
డులు పడకంపు రాలు పగడాలని . . . తెప్పు వెప్పుగాము.
సీ. నిగనిగయును తప్పుడు గులుల్లు వగలాల్లు
మగరాల సొగసగల జగతి దిట్టి
నెలబాలు డాలు బన్నెల నెలబాలు
తెప్ప తెల్ల రంపు గ్రాలు గాజుల మర్రి

124 ఖగ ఖంపు ఖగి గుంపు నిగుడింప దగుసొంపు
పగడంపు ... తెలి కెంబమ్ములు దాల్చి
విమలనీలము లఖిల నీలముల పెంపు లమలమౌ
లు ములమై లమరు దూలములు లుగ్గాల్చి
మందు మయుండు ఘటించి కైందరంబు
నందరానంద మందమున్నందిర శాల
మందర వసుంధరాధరామంద రీతి
సుందరంబుగ నొక దివ్య మందిరంబు

వ. మరియును సురుచిర పురందర మనోభిరామ దమ్ముల నందు సందుల
నందమ్ముగా (గ్రం)దు కైలాస సమంద పురుష మనోజ్ఞంబులం దనరి
ఘనంబులై నిరంతరాద్భుత రసవర్షంబులం గురియును ఘనంబుల
మార్గంబులకు కృతావరోధంబులగు నవరోధంబులును ధగద్ధగిత
రుచి స్థగిత వాయాంతర విరచిత విపుల కలశాతిశయ శోభాభినయం
బులం బొలయుంచు నిరాఘాత ప్రతిబింబ దంభంబున దనుజ బింబంబుల
దమవశంబులుగా నైనన్న వైయున సంబరంబుండే విడంబించుచున
తి సుందరమ్ములగు శిఖరమ్ములును వలయంబులయు కువలయంబు
ల వలయంబులుగా (త్రి)లయింపు సిత(ఓ)భానిలయంబుల సంగల
యములగు నకేత నిర్మిత తోరణ తారాసుధాకర రుచి నిరాంతరించు సురుచిరా
కారంబులగు ప్రాకారంబులును పురందర మందిరంబులం దిరంబులై మెరయు
చుండు సింహాలు, దనరు. సరిమి యున్నయురయును కల్ప పుష్పల్లి శిరం

ముత్తెత్తెసోయున సుప్పూరంబారని ప్రాపరంబులగు గోపురంబులు
ను సురతోత్తమకులగు దారుం శగు రఘువీరుం డు వురలు దన
ను వరించు సురుచిరయోత్స వపరంపరంబలత్తింపుఁతు సురగరుడ
కిన్నర కింపురుషాదులుస లక్ష్మీరమ్యు హా రమ్యుని ధరాపురం(ధ) కరమ్ము
లు సోమ సోయున సాంకాశంబు దాకెనుచు నసాక్తంబులగు పతాం
కానీకంబులును సుకరమ్ములగు క్రియుకరమ్ములు నికరమ్ములం దాపి
న మరకత నికాయమ్ముల జతక్ష్మ కాయమానమ్ములగు కాయ
మానమ్ములును, కుందనంపు గాదెలందవరు ముకురబృంద
మ్ముల మందమ్ముల నతిసుందరమ్ములగు సభామందిరంబులు
ను, రత్నైన బంగారు మెరుంగులం మెంగారు శృంగారంపు నగా
రంబులు గల నయసాగారంబులును, వింఖుమాన తేజోవహం
బులగు ప్రాకారాగ్ర హంబులును, శతాయుతాయుత పత్రభాబ
న విశాలలగు భోజనశాలలును, తేట గల హాటకవన్ము లయ్యం
గాడంబుగా వాండంపు వాడంబులగు కవాడంబులును తళ
త్త ళిత హారత్నుల క్రియుత్తంబులగు భిత్తికల క్రియుత్తల మయ్యగు
లు వాత్తంబరోయున గుత్తంబులగు విదళంబైపుత్తిలు క్రొత్తవు
త్త యుంపు సెరగాంబులు గల తోరణాంబులును, జాగిరంబులని
గుడింప దగు పగడంబుల మెరుగులు మూరులు, కిలతనిజో
పల జాలకంబుల ... జాలకంబులును, చంద్రకాంతోపలసాంద్ర
తర ప్రభాస్సమాన్నాది కెలగు వేదికలును, పద్మరాగ మణిగా

నిసర్గంబులగు సోపానమార్గంబులును, సలలిత తంత్రంబు
లగు సలిలయంత్రంబులును విశంకటోరుబహిరాటంకంబులగు
విటంకంబులును నిరుపమిత వాంఠి ద్వారంబులగు వారిద్వారంబు
లున్, నిరంతరానంతకాంతి పరిస్ఫురణంబులగు నంతరావరణం
బులును, సంతతమంతః . . . తత్రాంతావని సంబారాత్యంత
పావనంబులగు వనంబులును నిర్మలతర భర్మమణిమయ హర్మ్యం
బులు నాదిగా సర్వవిలసిత కర్మంబుల నర్మిలనిర్మించె తదనం
తరంబున-

వ ఘనుల గుణశిల్పకులోద్భవ ప్రశిల్పామణుల వెంతకు హేరిసామియిణా
యునఘుతరాజ్ఞఁ జైకొని వివేకయుతమొందిన హర్మ్యపంక్తి సూ
త్రన మణిగోపురోజ్జ్వలిత దుర్గతి దీప్రమయూఖమైన వప్రముల్
కనకకనత్ప్రభావయుత వితాన..... సౌధయుతాంధముల్

క తెల్పుగమిరోనికయును
దెల్పంగారాని దివ్యతేజమెలర్పన్
X ల్పించె తమ విభు విలా
సల్పాంత స్థితి వహింప గా..._ లలముగ్

క. అని దెల్పిన విని జనపతి
మనమెంతయు X బూంతమును వొ మవానీయ మతిన్
జని తాదలోకనోత్కంఠారవము
X నివారకలకిట్టుల నిటు తరుణా ధఁటర్పన్

క. శిల్పకులాంతర ముదం భేద
సల్పగ సీతాభరణవు సావర్ణ్య ఖ్యాతికళా
కల్పశలాక (అ) వారణలు
బెల్లుగ నిర్మింపు శనిస బెడద తెలుపవేద్దణి
గీ. శిల్పకస్త్రీ ష్టుం తెల్లను శిల్పశాస్త్ర
మూర్ధరయు తెరంగి శిలలు విమర్శ చేసి
వి (అ) వాంబులనె లమిగా వింబు మింబు
రక్షు తనసం తెలాషబు తత్వద్దై యువని ధన్యుడను
క. రమ్యని శిల్పకవరుల్ని
(గ) మ్యరవెత్సార బలవిత్రవము వలుగ మదిలోన
నిమ్మగల బవాయమాన మ్యులు
సమ్మతిగా చేసి వాంతి జక్షన నలతె పెగ
వ. అసమయంబున
ఉ. ప్రాంభు గణేశు పద్మనామల నం దు (అ) భాంబున నందనుండవి
భ్రాతి ఖలతుండై నిరంతర తపంబు లూనర్పు మన వతాన వలత్రి తె
మోక్ష (తి) లంలు బుండానని చెయుప్పుగ సజ్జనుతెల్ల దెల్పగా
నాభుగ తీర్ధప్రంతు వాణ్ణి దయరాఖ్యమిస్తం దయుంను భాత్రి పైల
ఉ. చేతులు మోడ్చి యుత్తి విలసిల్లగ నిర్దను నాం బసీయ వి
ఖ్యాతి జెలంగ మున్నిల నతించిత వృత్తాంత దీయు దివ్యసా
కేత ప్రతి వరంబున సుఖింపు విధంబును నిర్దనవ్యసా

128 కైతవప్రకరంబున సుఖంబు బ్రహ్మవ్యాఖ్యావలంబవైభవ

వ. శ్రీనయమున తావకీయ వినతాళి త్రితల్ పాలనంబు సంపదల్

దనుప్రభు సత్త్వ పొంగిము దాక్షిణ్య సనాథమును మంతు మర్దనం

దనన ఘను చిత్రవుం దన సహస్ర నందన సత్త్వరహస్య ర

వర్ణన వినయము వర్ణ్య సమ్యగ్ధి శౌర్యావరణ సరింబు సత్తమును తప్

క. తంబుకాలత బూత మలి సుర

తంబులాయత సమాధ్య తరుచ్ఛాయలని మనో

రంబున గని నిరంకుశ శక్తి

ఖంబును చేయ్ప్రకంబునాత్మ బుద్ధి యాతుసుకుడై

క. శ్రీకాంత కీర్తి దేవసహిత

యోగంబున తనుకులాల సరసి నెనరింపు ముని

బ్రహ్మ బూతమతి నిబుధ కర్తం

దానసాధుని శ్రీ యుత్తమోత్త దేవ లయముల్

సీ. లక్ష్మి నయము నరత్న తాంతులు లలి బౌలంగ

పదిలముగ సాంద్రముల్ బుతపర బవాల

దండనము బలంప నల రిక్తై దండతాత్ర

పిరుదలదరంగ ధరణి తపింపంబికెమనుము.

వ. బరుత తనంబు సంబుదు శ్రీ శ్రీ క్షీరసముద్రుచ తంబుసెంబ యూ

ఖరతర మండలంబు సమలంబు నమంబు మును శ్రీ విమలంబు వా

నర వరసేవ్యుడైన రఘునాయకుడై యుతనార్త్య సుంబ యు

ఉర్వీరుతర క్షేత్రసంబరతలమ్ము త్వత సుంశగు ఖుందరంబుల్ వినోళ్ళ

క. పవనాళి వేగంబు
పవనాటంబె కెక్కెసె నగ్గి పరి పాలకుండై
ప్లవనాత్మజు డెన్న గరియలు
పవనాభ్యంతరము కౌర్హ్ల పనిగానియు వడిన్

మనలనీలప్రమలుఖుల్ వతీవులఖ్యు లు విన్నాస్యంబు గానాలని
శ్వలతాసార వరప్రతీర విలసన్న్యాకంద రంభాంద్రుపులా
ములకొంత్వీరు వాం ముంధతలలంత ఖూం ముద్వప్రదేశంబునన్
నెలరాలనవ్వలనగానగ్గ దిన్నియపయు న్నిత్యై మవాహోల్లాసితం

క. నిలఖిన యుత్తరిధరగో
తల... ధిప శేఖరుం డె వాంయుకుమారుడ్
రిలకించి నెమ్మినవయున
విలసిలు సద్భక్తి నిల్చి వినుతులొనర్చెన్

— హనుమత్ప్రపంచకేలు —

శా. శ్రీమద్దివ్యసుతా సతీ మనోవనః ప్రీతికి ప్రాదాంశ్రిలయాం
రామారామ పదాంబుజ ద్వయ సమర్చ్య సత్ప్రభక్తిలయా
ధామాదామని ధిప్రకాశ సద్విశోంద్రక్తి వక్త్రంబుడై
ద్వామాదామ లసద్బుజాంక వాంసు మంతా భక్త్రం తాంవ్వనోన్॥

శా. సంతుష్టి ప్రీత భానుసూను ముఖ కేశసాంతసాంత [illegible]దు
స్వాంతా రాతి క్రత్రాంత తాంత భయకృత్ లుబ్ధితాంత కాంతప్రధా.

కాంతాం శాంత నిశాంత శాంతర విరంతాత్మ ప్రాణ ప్రాణేశ్వర్యదు
ర్దాంతా దాంత వనీ వసంత హనుమంతా భక్తచింతామణీ

శా. కాన్తా సంతత చింతితా తనిసుతా కాంతా సమస్తామర
కాంతాకాంతైరవి శ్రీ వికాస కర రాకావిస్ఫురత్తారకా
కాంతా శాంత దయా నిశాంత ఘన దంతీద్రాత్మ హృద్యాశయా
నంతా మిత్ర విపన్ని హంత హనుమంతా భక్తచింతామణీ ౪

శా. శాస్త్రాసాదిత సత్త్వ ధీమత్తు మయు వీకత్త పాళ్ళపై కీర్తి దల
శ్రేష్ఠస్త్ర కోపి నిరంతరంబు కలుపుల జెల్వొందగా జేసి వు
త్సాస్త్రాం భోరుహము నందు నిల్లసిలు పాంథాళి దీర్ఘగా సద్యశో
న స్త్రాని కరి యొంత వింత హనుమంతా భక్తచింతామణీ

శా సాంబా శ్రీ రఘు నాయ మూర్తి న సద్య ~~కాలా~~ కార వర్ణ ప్రసాభాగ్యశో
భా మావాలత్స్యక శావిలాస మయుల నీ పట్టంబు సంసంతతం
భూ మోదం బెనగ న్వసింపు మును బూని బ్రోద్ధింప వే సద్గణో
ద్దామా ధర్మ క్షిత దైత్య కాంత హనుమంతా భక్తచింతామణీ ౫

సీ. శ్రీ నియమోత్సవ ధ్వంబుల నవిలత ~~...~~ నయము
బాహ్య ధన శ్రీల నర్చి శ్రీ వేంకటరాయ నృపతి
పురమున నిజ మందిరంబున నెరుగుడెంబ
యుష్ట జనముల సద్భోష్టి నెనయుచుండ
సీ ఫల దాత్రుఫలపాద పలసత్తిసలయూద
తలకంధకులకాంత ... నిసా

మత్త[illegible]లంకలానూన వితత బృష్పసవీన
మకరందరస పానమధుపగాన
ముక్తపత్త్రి విభావ సకల బిద్యోద్దీప
కేతకీకానన ఖాలాంప శుకకలాప
మని శాడ్వలగత రాజ .. దంబు మ్రోగాజ
ఘనభుక్తి ధారాళ వనమరాళ
మలరున అతి కాంతర లతాంతకలవాలాంత
కాంతి కాంతమనంత లతాంత భవివి
తాంత ఘుమఘుమ సమాక్రాంత దశదిశాంత
సంతత నిశాంత వాసంత సమయమంత

గీ. పూని సకలము వీరు సంతాన(తి)ల్ల
తమ బరగసుంగానుమడంబు ధా(త్రి) నపుడ
దెలియగా వ్రాసి బంపు ప(త్రి)కలనంగ
వదిలం పడి పంక్తులు కాలు పృథమిరాత

క. పల్లవ లతతి విలసిత నవ
పల్లవ తలాం అతా(తు) పాదపరాజి
పల్లవ లతతి విలసిత [illegible] నవ
పల్లవ తలాం అతా(వు) పాదపరాజి ॥

ఉ. పూని వెనుమల్లికావకుళ పుంజములెల్లను వంబులుంబ్రుతె
కౌవెను దాడిమీ కదళి కాంత్రములు కామ్ర ము(దు)మావశల్

వీచెను చందనాచల నవీన సుగంధ మరుత్తులోలారతుల్
సాచెను మన్మథుండు శరసార సమర్థ్యగ పొంకి దూంలగా॥
చ. త్రియగవులలు బత్తి పై త్రపనికి త్రెప్పు త్రి మదంబుల సొక్కి మాంచితే
జి గురులు మెత్తి నీలముల బత్త నితాంతుల మొక్కి పె వ్యుదిన్
వనప్రులు దక్కి సత్తులరవంబుల.. క్రి వితెంగి నీర్ఘ్యగ పే
నెగురు బద్రెత్త్రి జాంల పొగశక్రి జరింబు పికంబులాంవనిన్॥
ఉ. తుసుపములుంచు వసాంగి మదితొంకత వీగిదదీయ మాధురీ
రసములు ద్రావి సద్భ్రదములం జెలనేగి నితంబమంజరీ
విసరములందు తాంగి ఒలు వీ తుకర ఘ్యు వ్యుని మొ్రాగి బంధుల
గసరుబునం డిగాగ్రినెసే కమ్యుగ త్రిమ్యు లు సైమ్యు దమ్యుదల్॥
చ. తలరుల విల్పు తెంసి పూతి తద్భ్యుతులన్ త్రస తాసి బంబితా
ఫలములు బాలమేసి బహు బ్రంగుల రాసి ఎవాస వాసులం
గల తెల సొంద జెసె కిమక వలుక్రులు వలాసె (ఏ)క్రైనం
గిల కిలవంబు తలాసె ఘన తీరవయుంబు జరింబు సామనిన్
ఉ. దీకొని పబ్బి కైతె నలు దిక్కులు లెబ్బి ఖుబంగ పొంకి తం
గా తల బ్బిష్ఠ మ విశస్వర సంగతి దబ్బి తాకతన్
పాకముల తస్న పాబ్బి నిబిభాంసుర పింఛముల విబ్బి నబ్బులం
గ తుల నౌకతీ తలలను కౌతలూన రప్పు మసుండు త్రెంచవగన్
ఉ. సల్లలతంబు తైలయుయు సంపగి తావుల విలాతి మల్లికా
వల్లుల తెలాబ్జ నంగి జెలువందెడన్ పూం బొదరిండ్ల దూరిసం

ఫుల్లసరోరుహంబులతొ బొందికదుంగిడి దెల్పెపయిం
ఝల్లని పిల్లగాడ్పులు ప్రసన్ విసరున్ వసదీరనాథునిన్ ॥

సీ. చెన్నొందు సురపొన్న గున్న పుప్పొడి దిన్నె
విదితవైవాహిక వేదిగాఁగ
కలకంఠకులకంఠ కాకలీరావంబు
పాటింపదగు పెండ్లి పాటగాఁగ
మలయాచలవిలాస మలయానిలములచే
రాలిన పువ్వుల బ్రాలుగాఁగ
మంజుపలాశ సమంజస పుష్పంబు
లలఘు నీరాజనావళులుగాఁగ
రక్తరాజీవముల విరచిత స్వస్తిధురవ
తమ్ములత తత్త్వాల వహ్నిధూమములుగాఁగ
ప్రేమదనరవనీ సతిపెండ్లియాడె
మాధవుండు వసంతరమాధవుండు.

ఆ సమయంబున నళినపతి
భాసురులను బలువబంబి బుధసన్నుతిగా
భాసురశుభ లక్షణయుత
వాసర శ్రీయుక్తిఁ గలసి వివాహం బ్రథనన్ ॥

వ. ఆ ఋతు ఉపారలత్యంత సంతోష సమాక్రాంత స్వాంతులయి
నిరంతరాయంబుగా విహరించుచుండిరి.

సీ. నవర్గవు ధుమాస సితపక్ష నవమి తిథిని
భాసురంబుగ నాదిత్యవాసరమున
ఘన పునర్వసు తారకా కలితమగుచున
లగ్నమొదవిందు శుభములు సలక్ష్మి గలుగ

మ. అని శాస్త్రజ్ఞుల భూసురోత్తములు వాక్యంబులే మనఃపూర్తిగా
విని భూపాలుర వతాళి శాశ్వతముగా విఖ్యాతి దైనెన్నిండనూ
ఘన సాకేతము నందు మూర్తి విలసత్పద్యమ్ము వృతిగ్రంథ సద్భూరా
మని సద్భక్తి (బ్రు)తి శ్లేషయుక్తి సంపూర్ణ(వ) మొదవుత్తల్లు (నిడెల)

సీ. రాగిలు కుతనీశ రాయాపయంబులో
శ్రీకుగా కాసెదట్టి బిగించి
లలగుల్లు తల్లు కలంబు తంభారయా ... [illegible]
షేషబిన్ని సరిషేషు గట్టి
సిరిమించు సెరి జరీ జరబాపు ఉంబుల
రత్నైన శిరీ ఖాప్రు డంగిడు డిగి
షెలైన మకమల్లు వూలాసురాయాలు
తేలగా డాప లకేల బట్టి
బలు కుసుంబాం పొరంగు దుప్పటి వగప్పి
తని జవిగాం దారి కెంగాం జా కు దగి సపాయులు
గలగి వెలధూళి వలపింప విలసినవల
రాయుడన మించె (శ్రీ) కడ రాయల దప్పు. జి.

సీ. మురిపెంపు వజ్రాల సరిపోని లోద్ధరి యుంచి
నీలంపు టుంగరాల వ్రేల బూని
కలికి ముత్యాల పోకల్ల పోగులు బెట్టి
పటు వారి స్నాని కనత్తుటకము లందె
పుష్యరాగంబుల భుజకీర్తు లలరించి
లలి బగడాల తావళము లూని
పద్మరాగంబుల పతకము లమరించి
వైదూర్యమూల కౌవభులు నెరపి
తన విసర్యల ధర్మ సత్యవ్రతాది
ఘనతర గుణంబు లను బహూర్గతముల నూని
త్రునయుగాభైయలు కరుగొనసము(ద్రు)చెదసగ
త్రలసె వేంకటరాయ పృథ్వీధవుండు.

సీ. తన తోబుత బుట్టినవారు లందరు ముందు
నందలంబుల నెక్కి యందమెనయ
తన రాజబాంధవ్యులను వెంట నుగుసాను
పల్లకీ లెక్కి రంజిల్లుచుండ
తన సా(ర్తు)యుంబన ఘన పంచితాక వీ(రు)
లాందోళికము లెక్కి యాలరుచుండ
తన నుగాళ్ళు వళీర్లు త్రినుక పార్శ్వ పేయునందు
పాలకీ లెక్కి యానందమంద

పొంచ్చి సరదార్లు బుల్లితి తెత్తి (శ్రీ)లయు
తానెను వరత్న బం(ఆ) తానూన పోవు
రథము పై నెక్కి తన మనోరథము లలర
శ్రీకర (వేం)కటేశ రాయ భూపాలమౌళి.
సీ. దేయు గా మెరయుచు మవ్వి లై లు గానికొంద
రియు బత్తి నిలచి (గ)త్రి రిసి కొలువ
పెల్లు బ్బి కొందరు బల్లె ములుల్లి మలం
కలను దూమ్రారు గా కలసి నడువ
పెల రేగి కొందరు వెలుగాల్లు పాకీలు
బిల్లంబుగా బల్ల మల్లి నిలువ
పాత్రి కొందరు విన్ను కత్తులున్నె కొని
కడువడి యురదంబు గదిసి (వె)లగ
తీల బెర కులం ప్రాగి తేలు బట్టు
కొనుచు (గ్రో) వలజను దోరకుతుకమంది
పయనమగుచు షికారుగా (త్రిప్రా)
శ్రీకర (వే)ంకటేశ రాయ భూపాలమౌళి
బలు పొంచ్చి రిక బరా బత్తెబెనుస్సెడు మెరాపు
దార్ల సొంపైన నాదంబు తెనయుచు
తనబరు కంబతటిమచు నెలుగెత్తు
వందిమాగధులకై వారయనర

భేరీ మృదంగ గంభీర నాదంబులు
భూనభోంతరముల భోరుకొనగ
వేణువీణాదుల రావంపు గాయకుల్
సంగీతరవముల సందడింప
వీరకాహళ నినదముల్ మ్రోయుచుండ
మాగధ జనములు మనముల మోదమంద
బారుసాంకేత నగరంబు వేరమై
భూభర్త వేంకటరాయ భూపాలమౌళి

వ. ఇవ్విధంబునం జనుదెంచి తదీయ పురప్రాంతంబున నతిగహనాంతంబునందు ప్రవేశించి సుమనస్సమూహంబుల వలన మహామోదంబులం గ్రహియింపుచు, పద్మినీ విలాసంబులకు మెచ్చుచు రంభాది శృంగారంబులం గనుగొనుచు తత్స్వాదురస సముంచిత వాంఛిత ఫలంబుల ననుభవింపుచు నిర్మలాంబువర కేళీ విహారంబుల నలరుచు సువర్ణ వికచ కమల కల్హార విసర విభాసుర దీర్ఘికా తీర బాంధుతర పారిజాత సురసాల సంతాన మహీరుహ వాటికా ప్రదేశంబున గురుతర విబుధ పరివృతంబుగా మహానందనంబునెనసి మరుద్వర కుమారుండు దనకనుకూల సంరంబున శ్రమ నివారణంబొనరింప మరుద్వర కుమారుని తద్విముఖంబుగా గాంక్షించి శ్రీమద్వేంకటరాయ మహామహేంద్రుండు వినయవినమితోత్తమాంగుండై కరంబులు మోడ్చి ముఖప్రీతి

ఈ దేవ్యుపాసన మానసమునం దలచి (శ్రీ) నారాయణ ప్రాంశ్వకంబుగా విను
తింపుచు మంగళ నిల్లి నిచెను.

సుగంధి వృత్తము — కంబునాభ వంబు వొంద కంబు నతుగ్ర(త్రి)యగా
వ్యంబునా దయగా రసాప్త్యాయుం బునాప్త ఘ్నినది
వాగ్బునా స్ఫురత్త మోక్ష యుంబునా సుత దివ్య
ద్యంబునా నిరంబునా (ప్ర)భుంబునాత్మ రంబునా

క. మనుమా వానుమా విమా
విను మిన్నతులంబు సామి - - - -
దనరమగ్ర దీప్తి నైన యుగ
నన యుచిత్త లనుం దలేక మాంరి రమ్య నమా ॥

గీ. అనుచు వాంరి భక్తి వానమం తున నభి నుతింబి
యుత్తని యూర్జిత శిరము వసవర రంబి
స్మరవి సువయు వాఙ్మ స మయంబు దరియు వేట్టు
నను బు విప్రులు బలికిన బున విభుండు సల.

సీ. విమల తటాంకోదక వలుల మల్లికమాడి
రమణీ యుద్యానాంబర ములు లగిస్ఫ
యులు బట ప్లలం బున నుపవి ష్టు ద్దైసాపి
బంధన తిలకంబు బక్త్ర దిద్ది
సంధ్యాద్యగ్ని సంధ్యా వంద నలు వరించి
యుర్ధ సమలున్నల తాక్షుడను

· సదమలమానసాబ్జషట్ప్రదీకృపి
నవనీసుతాసతీ ధవునిఁ దలఁపి
వాంసవంశ ఘవత్వమాయామాం పాంవాం
పావాం దాశరథేయుంబు వరవు వృత్తి
వారిని పాత్రక్షిం బ సీయయు జనాహ్న బంధు
వాంత ప్రశాంతవం(త్రి) సవిం తమదేవను

వ (త్రి)ంతరుసన్మనీం కాంతుండు నిరంతర సంతోషరసాం క్రాంతస్వాం
తుండై భూనకి కాంతుని నిశాంత ప్రాంతంబున తం బను దెంబ దగ్గ
వాండ్వార గోపుర ప్రాకారంబులు గడచి ముఖమంటపాంతరాంశంబులు
దాటి గర్భగేహంబు నం(బ)వేశించి వినయవిధేయ పూర్వకంబుగా
జగద్విదితని గమాగమ సమధిత నిఖిలత్ర యాం ధురంధ్రులగు నా
బాంధ్వ వరుల్గెల రాబించిన వారల(మ)దల విష్వక్సేన ప్రక్షణంబును
పుణ్యాహవాచనంబు నంకురార్పణ వాస్తు పూజా కృత్యంబులు
.గావించి శిల్పకళనకల్పిత ఘనతర శిలావి(గ్ర)హంబులు దెచ్చింబ జ
లాధివాస ధాన్యాధివాసాది సంస్కారంబుల నత్యంత పవిత్రంబు
లుగా జేసి నవరత్న ఖచిత కనక సింహాసన మధ్య(ప్ర)దేశంబున యం
లబేరంబును తద్వామాంకంబున సీతావి(గ్ర)హంబును వామపా
ర్శ్వంబున భరతలక్ష్మణ శత్రుఘ్న విభీషణాది వి(గ్ర)హంబులను
దక్షిణ పార్శ్వంబున సుగ్రీవ జాంబవన్నల నీలాంగదాది వి(గ్ర)హంబు
లను పురోభాగంబున వసిష్ఠ వాల్మీకి గౌతమ విశ్వామి

తాత్రి తత్త్వహాది మునీంద్ర విభవాంబులను పొందప్రీతంబున
కునికటంబున వాసుపాద్యభవాంబును నిలిపి విఘ్నసూత్ర
ప్రకారంబుగా బృత్తిష్ఠించి తళాంవావాం తళాంవావానంబు
సేయుచు నవసరంబున॥

సీ. తణాఖిణితాధణాం ధణానినాదంబులు
ఝాంకభాంతారశంఖారవములు
ఝల్లరీఝళఝళంఝళ తనిస్వానంబు
కలితధక్కాడక్కమట్టారరవము.
డిండిమమర్దళోద్దండ దాండఢ ధ్వనుల్
ఘుళఘుళ వీరణావాళరవంబు
దివ్యమృదంగ ధిం ధిమింత ధిత్తా ధ్వాన
మనుపమ వేణు వీణారవంబు
ఘుమఘుమిత కాంస్య తాళనిర్ఘోష మధిక
గాయకనికాయ మధురకంఠగానరవము
వందిమాగధజనులైతే వారరవము
లుదితవేత్ర ధరోరు సావాలా స్వనములును॥
గీ. నర్తకీనాట్య తారతాంతరో పదాబ్జ
కిణికిణీ కింకిణీ కింకిణీ క్వణనములును
కమ్ర కరకంకణోరు ఝణంకరణరవము
కనకకటిసూత్ర ఘంటికా ఘణఘణలును

క. భక్తితోగా జెస్త్రదే వై । వింక్షుదే వులగ భక్తతుల్లి మేదిని జనుల్.
(గ్రు)క్తిన బధిరుల కొయుబగ్గ । దిక్కుల వులందు నిండె దివిజులు బొగడన్॥

గీ॥ ఇటు లకైలాసవాసు లవులు (బ్ర)సన్న దేవులగుచు
భూనభోంతరములు నిండి భోరు కేగన
సమధి కైలాస దరిశనోత్సవం బొనసి
జనులు లరుదేరనిదె కరాసము యు మనుము॥

శా॥ సాకేశ ప్రముఖుల్ భజించ వలసు విన్యాసంబుగా సాక్షినా
శ్రీ కాంతేశ్వర ధ్యేయుడైన (బ్ర)హ్మ వసనమా అన్వేషకుతెన్న డెప్పునా
నాకేశ ప్రముఖుల్ భజింప బలు విన్యాసంబుగా భావినా
శ్రీ కాంతేశ్వర ధ్యేయుడైన వాన్న వసవూ అన్వేష నుతోర్వగి త్రైం

వ ~~[illegible]~~. మున్న యోధ్యా పట్టణంబున దనకు జానకి మనోహ
రుండొసగిన శాసనంబు ల్లినిమనంబున స్మరించి తన భక్త్యుండైన
జగతీ కాంతులు మనోరథంబున తనుకైలంబుగా శ్రీమద్వైకుంఠ నివా
సుండగు పరవాసుదేవుని సామీప్య పట్టాభిరామ స్వరూపంబుగా ప్రా
ర్థించి కాదె యమ సమయంబుని విన్నతించెను॥

॥ దండకము॥———

శ్రీ మద్రమా మానినీ మాన సాంభోజ సారంగ, సారంగ రాడ్భూప
నా లాల లీలాంకతం కాంతరంగా, విరాజత్తరంగా, నరేంద్రానుషం
గా, కరేంద్ర ధ్రాంగా, మహోత్సంగ, రంగ ద్భుజాంగ ద్విముక్త్సర వద్ది
తే యుద్ధ సంగా, సముత్తాపసం వత్త వేదాంబుత్వ లింగా, పతంగాన్వయ

గాత్రమునకు, దనుజాంతకామునకు, దేవదేవా, కృపాంభోధ, నీపాదసుధాం
భోధిమధ్యంబున శేషతల్పాంతర స్థాయియై యుండగా తాండవ
భూలోకస్థ భూమండల లాంఛనాది చేయుచు నిరంతరం నశించువారలగా
యుండు బ్రహ్మాదులు సకల వారికిని రక్షించు రక్షించి దర్శిత రితం బుండుదు బుండుదుడు
విశ్వోద్భవ భూమండల సస్యందనక్షత్ర తలంధ్రశు సాంధ్య వతంసంబు గాను
బు కౌసల్యగర్భంబున సందర్శిత తత్వంబు జనించెదనా విశ్వం బుండినం బుం
డు బుద్ధిందంబు లుండంబుగా దండముల్గండ బింపం గ మున్నం దిశ్రీరామనా
మంబు సంబల్పగా నిల్చి జలాబ్ధి భూస్వర్గ నక్షత్ర ప్రాంతం గతత్వం
బు నన్నుంబు లయాంగాధి రాజ్యందనుండు పుణ్యగాధ యయు యోగంబుర
క్షింపగా వేసి దక్షం తప్పై యుద్ధయోద్ధంత దోర్దండ కోదండ తనిర్ముక్త కాండం
బులం బ్రహ్మ ఘోరరావణ త్రిజగంబు మూర్తి వమలవిపుల రాత్రిపర్వం
బులం బ్రహ్మ నక్షత్ర సమస్త సంపూర్ణ యం దైవంది జనించుదబున్నం
బు మున్నుంబు పెమున్నం బున్నంబు యు మహా నిత్యం దైవసే తరగానవ్వి
దోవక్ష మాధ్రశు పద్మంబు మార్గంబు నవ సృష్టి నాన సమస్త లోకమ
స్వపంబుగా జింప తెలాపంబు నక్షత్ర శాపంబు దగ బాహు రాం రూ
ప క్షిప యున్న యున్నాతి బన్నంబు తెల్లని స్వపాదాబ్జ రాజిత్వరాం గ
ప్రభావంబు నంబాపవి, బాపింపు పిన్నవ న్నిండ కైతంబు భాగ్యతిపు
దంబింబు నీలాద్రి రీతి కదులి దుండుగా నుండి నాజం దితాద్రశు
కోదండ దనుజం గాంబు జెం దైత్యుగానెంబు జోక్ష్యంద ము స్వంబు తద్దర్శ
యు పృథ్వి వది పృథ్వీగా ముక్తి సందింబు తనైశ్వర్య బంధింబు పైరింబుము –

[illegible]

[illegible] . . . . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . . . . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible]

మాంత్రిక్కులైరావతులుండియుగా వేణువు స్తోత్రంబులుగా గాయక
ల్... సంగీతము లమృతగా వారకాంతల నవతాళ వల్లరులుండా
డగా వంది బృందముల్ గైవారములొనరింపగా వేత్ర ధారులు సావధా
నా నాదంబులు సెంపగా నంతవిద్వజ్జనుల ... వేదాంత విశేషి
తసార్థయు శాస్త్రాదిమయంబు ప్రసంగంబులు చేయుచుండగా సత్త్వపూర్ణ
త్వపదార్థాదులన్నియు వర్ణించగా మహత్తత్త్వరూపు చిత్రంబుగా తత్త్వ
దాంపత్య మహత్త్వంబులు దెల్పగా చెప్పగా నిండుకొలువుండి తారాని
కాయమౌంతర సోభర రాకా సుధాంశు త్రయుం దెలిపిల్లంగ మువ్వల్ల
సంభ్రమమలయు సుర రామ స్వామి మూర్తి లక్ష్మీ విలాసంబులు
నేత్ర కింపాదగా గల్గ సంపూర్ణ మది స్వాంబు మాంతల్లి కౌసల్య కైతూ
హాలంబుండగా పొందుగా నీవు మహారాజు చూడా మనోత్రిశ్శాంతా
వతంసంబు కల్పిస్తింటిని సంపూర్ణ మశిష్టుండు దీవింపగా సొం
పుగా కోసలాధీశ మయూర్తి సుప్రభా మాంత్య పౌరాత్ర
పౌరాం పాంఠాద లోమ మహాకౌతుకారంభుత్తబుత్తా బుద్ధి సర్వజ్ఞు
శాపుభక్తి కంబుగా వింపగా సాటిసుందర్శ రామ మండలత్వం దీసా
మ్రాజ్య పట్టాభి రామ (శ్రీ)ధంవింది సత్యంబున నిత్య ముర్తి
తలం చెల్లి పాలింపవే నన్ను లాలింపు పుబుశుభ త్రి దేలింపవే మ
త్రి సేలం పవే దేవ దేవా నిను స్వప్న నత్సం చయనే నెంత వాడన్ ద
యాంభోనిధీ సత్కటాక్షంబు నం నన్ను రక్షింపు మాం భక్త తుల్య దక్షి
ల్యావలు ంమానకు నేమొక్కెదన్ మొక్కెదన్ మొక్కెదన్ ॥ ———

త్రిలక్షణాఖ్య కందపద్యము —

క. మాయాంపమాం తాయయపాం
పాయయక్ష తామాక్షయ మమవైగభాం ప్రమితభవాయాం
పాయయకతవి గేయయక్షభవి
భాయయతమ మమగాంవ్ర మయ్యగ్యపాం పవిభాంగాం ॥

ఇది (త్రి)స్త్ర బకయమకమున్న —

క. భాంవ~~భాంవ~~భవాం వృకభాంవృక
భాంభాంంభాం భవవిభాంవభాం వై భవపాం
పాంవిపవిభవభయాంపమాం
పౌపౌగమో మమ్ము గావ వైభగ వావాం ॥

పాద(భ్ర)మక కందము —

క. భానభ తతత్రి తతనుభాం
మానితనాం మానవీన మానాంతనిమాం
దానవ నవ వనవనదాం
దీనావన ధీన దీన ధీ నవనాంధీ ॥

అర్థ(భ్ర)మక కందము.

క. సార ... వననుత (ఆదవు) శౌరు
ధాంరకతర ధాంము శమద తనునవసరసాం
ధీర వర దదాస నవన
తాంరకకర తాంస వనస దాగ్ర వర ధీ ॥

పూర్ణ(భ్రా)ముక తందవు

క ఖ.. వన సరసా వనకర
ధీవిరధ వశాసు తతను దీయునవా భా
భావానయు ధీను తతను
శావధర విధీన కనవ సారస వరభూం ౪
సింహాళ లూ కస వుత్తు పద (౧) గుకం ద పద్యాలయూం రాశిరా
త్రవ్వయూం నుప్పు ప్లోక ద్వయు గీత గౌశ్యపి త్పల యూం లకాంప్య
త్రవు.

ఉ. శ్రీ వరదాన ధీనర వారి పరమేష్ఠి వినమ్రా భవ్యపా
దా వర పాప హారి హాంత దాశరథీ శరమా ధిప త్యాస
(శ్రీ) వర దానదా వినత దేవర సాధిప వినక్త కల్యపా
బావిర భావమహా దితి ఖ సంగర భీమ దివ్య కేశా కేశా॥

వు శ్రీని సాబింకి నిఖా తరంగ వులు న నళ్యా సత్రి భూర్తింపు వరి
వన భూంతాక్షు (డా) భక్త వత్సలు (డా) సర్వజ్ఞు (డా) సర్వధీతులం.
డును సర్వాత్ము (డా) సర్వ పాలన కళా నూరుభాంపుండుగా
వ్రుస నుర్వి స్థిత భక్త రక్షణా కేడుం తెమ్మా తాసుపాం వతాన్యు త్తు ఢెబు

క కరముడు దగ హరి శొంభు
కర శంఖ సుదర్శన ములు కరములని (శ్రీ)
కర . - - - -
కరకమలములు కని కరములన (గ్ర)హించు ఎప్పుడి॥

మ. ఘనగతబింబలాంఛిత వికాస విభ్రాంసుర దేవాద్రి ధీరభూల్
ఘనగతి సర్వదిక్తటులన ఖర్వతలర్వ సుపర్వ సంఘముల్
ఘనపద్ధసీమ నిల్చినె సకమ్ముగ నిమ్ము వాం సాక్షకమ్ముగా
ననిమిషులై గనుంగొను మనస్సుతమందనె వందవైభవాకృతీ॥

క. భువనాంధ్రి గపవనాంతిగ
భువన భ్రమంబొక్క శౌరి బునుదెంచు తఱిం
దివినుండెడు రవిమండలి
దివిటీ త్రిం దోడె దైలుంగు దీపము పోలెన్॥

క. త్రిని కొని యుండెను వలనం కొని
గనుగొని చెలి డాసతల ఘనుల కన్నులకెలమిన్
దనదేవాఖ్యనిత దీప్తులు
ఘనమయి గిరుల మిన్నుల నాలు పగా వాని వెలసెన్॥

సీ. ఇట్లు ఘనుడెంచు రారమణ ధీశు లడచుత
విమల తేజము వయారి ఖ వింత నిట్లు
ఘనతరంబైన మయూరలవి వారు నంటు
రూఢి విలసిల్లె రామ స్వరూప పదగుమ
శేషభావంబు లక్ష్మణ సాంబుల తమ్ము న దెలుప
భరతునందు సుదర్శన భావ మెసనె
దోచెను మహోదరతలముల శత్రుఘ్ననందు
లోకమాతృత్వ సీతయందే తెలుప దెలుప

150

సీ. తలమంచు తాసమం బౌత సాలభంజికల్
జీవముల్ గలయట్టి రంభల్లు నట్లు
ప్రతి పర్వ మాధుర్య రసవద్రసాల తల్
ఫలములు గలయట్టి వెంపలతి నట్లు
మహనీయ దీప్తిమన్మాణిక్య ములు దీప
శిఖలు గల్గు (?) తాన శ్వేతలగి నట్లు
తత్ప్రబా మాంకేరుం తత్వము పుష్పగుచ్ఛ. ములు
పరిమళంబులు గల్గు ప్రబలనట్లు
వెలసె నప్పుడు తద్దివ్య వి(ని)వాహములు
మహిత సామ్రాజ్య పరివార సహితరాయ
విమల తేజః(ప్ర)భావ మహా విస్మయంప
సకలజనములు తానె పసతెములగుచు.

తత్సమయంబున-

ఉ. మారుతి వచ్చి సామిశి నమస్కృతులిచ్చి మహాసుభావ బల్
తారిమి మార నాపయని గాథ్య గింబు దయార సంబులు
పెప్పెరులు తెల్లజేసి తెలుసు భాంగ్యఫలం బు తెలుపిప్పు గుండ్ భా
గిరది బారినట్లు తెలగెక్షు వదియు విలాస మిప్పు రీకు
ఉ. అధగ తీక్ష్ణ మె ధ్వతిన విదంబున నామనంబులా
వేడిన యంత మాంత్రవయిన వేగవు. నీ వరుదెంచుతారమె
త్వాడుచు తలుర నీభూరిని విశ్రాంతతల వసించు దేవరి

వారదేను నిన్ను భక్తులన వత్సలభావముతోం దలెంప్రాపుమా ॥

3 ఏ మనుజు విన్నవించెద
సామీ ఎం కపాడి వత్సల పలు ప్రాణవలన
శ్రీమన్నారాయణ కార్యంబుత
వేంమతులాం కొండ సాంధనీ ప్రారమలకే ॥

3 అని విను శ్రీం ప్రయశ్రీరాం
మునిమాత్రుడు పదవన బిరుదులకు ముందరకదని
భక్తమునని బ విగ్రహాంమున
హనుమంతుడుం వెలసె నిప్పుడు తహం వారియుక ॥

ఇప్పుగిది నమ్ము వారలను భాంవృంతోనమ పట్టాభిరామయుం దని కావ్యుప్ర
ప్రభావృత్తియు భిల్లువెల్లువ ప్రాప్యు సాంమ్రాజ్య పరివారస విహారం
బుగా విలసిల్లిన నిప్పుడు తప్పుడయినేడు పొత్తుంగి ముంగలవసి
యుండు నే తొంత్రి త్రపవం బుగా గాంబులు కరంబులు ములుకుటాలించి
యునేక గ్రామంబులు వరించి వివిధ కసుమువాం బులం బూంచి
సువర్ణమంత్రపుష్పంబు సమర్పించి లక్ష్మీపతాం నిషేధితప్రసా
దంబు ప్రారంభయించి తనవి నిర్మల మనోంబులంగం బు శ్రీరాము
వరనా కవులలయికలు కళస మూసక్త భక్తిమకరంద రసాసాదన
సాదరంభై వెలయుచుండె నయుత్తమసరంబున ప్రపంచహాం
ఉత్కృపిచంచలం బగు పండిత మండలం బధ్యం ధహం గధీరతో
స్తరంధర శ్లోక మలున నీడ్తని వినిపించెను ॥

చూర్ణిక:—

శ్రీమదుద్దామ ధామ ధామ ధామ నిధికుల ప్రథిత దశర
థ వసుధాధిప సుధాంబుధి సుధాకర! శ్రీమత్ప్రభాకర, శైశవసమ
యసముజ్జ్వసిత నిశిత శస్త్ర విద్యా కౌశల వైశద్య సౌమిత్రి మైత్రీక
రణ సకల తాపస వసుధాంతస్స కుశికసుత సత్ర తత్రత్రాణ నిర్మూల విరోధకర
మారీచ ప్రముఖ నిశాచర దుర్ధరతర మదవిదళన సాధ్య త్వ, దివ్యసరస
రుచిరత్వ, రంభాతరు విజృంభితారామ విశ్వంభరా నితంబ సంభర
నాభిక వారక కుంభ సరోమావళి కుంభ దోశ్వర కుంభస్థల కుంభస్థ
వ కంబ్రముఖాంభోరుహ కుంబ్ర కంబు శాంత కుంభ రుచి సంభాసమా
న తను విభ్రమ వలోకన సంభ్రాంత వర వాంభోధి విన్యాస బింబాధర భుజా
స్తంభ పరిరంభ కుతిజృంభ వరారంభ కరారంభ నితంబన సంభావిత స
ఖ్యాగ సులభాంబ లంబ దంభ సంభావన వర సముత్తుంభి తావలి
శ్రీమత్కుంభినీధర దంభోళిధారా యుత పదాంభోజ, సతఖిన సుర
ఖగాంబ, ప్రవర్త యవరాత్ర లయ సురాతి విఖ యమాంత రావ సర ధరాత
ల నిరస్త సమస్త సురనిర్మిత విస్మృత లస్త కశస్త విస్ఫార పడ పడాత్కార
సమారావ పరిస్ఫుటిత చారిత్ర దళ వటుల కటుల నిటిల తటాంచల
కన ధనుర్ధర పాటవ విపాటిత పవిత్ర ప్రసూతా మార్తాండ కారణ
శ్రీ విజయోత్సవ నవ యమలాసన కమలాంతర నిరంతర మంద సౌం
దర్య మరందరంద బృందారక సాదర విభవ విజయ సౌందర్య డిండిర వందిరి
ర పరిసభ్ర డిండిరా కరాంతర కరాంతర ధారావాహిత ధారాధర

ధారాళ ప్రస్ఫురిత శోభాయమాన రాజమాన ధరాతల విరాజిత ధరాధిప
శిరోవర్గ దుర్గతి మదద్విర్గ మస్తోర్గ సౌభాగ్య మార్గ నిసర్గ కరభర్గ సంసర్గ మా
ర్గిష్ఠ నిఖిల వర్గ నా భార్గవ నిరర్గళ దీర్ఘళ యయుగళా భిరవ దుర్వా
రగర్వారి నిర్వాపణా సూర్యబింబ ప్రతిబింబ (ప్రతాప) దీప పరిపా
లిత పీతాంబర బ్రహ్మాసులాంచ, కరస్థల పరిస్థిత శరాసన నిరసంబుధర ద్యుతి
దరప్రదసరీస్రుప గరత్తుయయు దురీక్ష గోపరక్షవి నిర్గళ శరావళి దురంత
సరాదన ఖరాసుర సురాధిప వరాత్మజ పరాభవ తారాయుత నిరంతుశ పరా
క్రమ ధురంధరా, పాథోనిధి మద విదళన ప్రలాప బంధుర నిజ విజయ
జలజని లయానల సమిలిత గళ సమదేవ కుసుమ ... లాయిత
శీలవ మయ రిలాంతల బిలాంతర పలాయిత బలౌఘయ తులాంతార బలాదా
ల వలద్వాల బయ విలంఘన శైలత సుసుస్థాల మమహోత్తాల సమాశిలా
నల శిలాంబకే లోల కపోలాంతి క్రాంతాసన నీలోపల నీల ద్యుతి నీలాంబల
బాలాంబిక, సాలాం ప్రిక్షాల బమురాకేరాలంవాల వలాంఖల ప్రస్ఫుటిత ప్రలా
శన పాలన కపాల విపాలన కరభుజ విజయ కళాంక్షలాం, తజలఖ జలఖ
వర ప్రాభవ రాజ్యాభిషేక సమయోచిత ప్రమదరస సమాకులిత కౌల పైశిత
విపత్త్రాల పాతరాల, వైమానిక మానినీయ ప్రస్ఫుట విమాన సమాగమ నివా
లా వయుని జన మనో నుకూల, నత జనాను పాల, సౌమిత్రి, కువలయ విలసన
కర సుధా ధామ సుధా ధామ తళుత్తమ ధవళ ద్యుతి విలత ఖత్రితాని బ
యు విచిత్ర తరాంగార విరాజిత వేత్రి ఖపాదగ్రా సౌ లతిన్ద్రధన్యోరాఖ
నవ ప్రమోద నిఖిల వర్ణ వర్ణనీయ మహనీయ మహిమాన్ల యుక్త విత్ర

నిగమఘోషా విశేషాంచితే, అభ్రంకష తుంగ మతంగశతాంగ
తురంగ భట పటల సముత్కట పయిత రారభటీ సమన్వితే, విలాసిత
వారాది నిలింప లలనాఘన తులన వైభవ కలనా కలిత విలాసినీ విలసితే,
మరాళ పత్త్ర ప్రాకేత్కాంత సంచార సముచిత పంచమ్యం వర్ణ సంచయ సమా
కులిత లలిత కుసుమ దశమధుర క్రమల నిమలజల విలసిత సరయూం
సరిత్ప్రశర కాసారభాసురే సముల్లసిత మల్లికాది వల్లీ మతల్లికోద్వేల్లి
త సురసాల రసాల సాల తమాల తాళ మలక నింబ కదంబ జంబు జంబీర
ఖర్జూర మాలూర శిరీష కేసర కదళీ నారికేళ ద్రాక్షా వకుళ వంశ జాల
తరు మండలీక తరణి కులం బిఖ్యంబి రంజిత లోద్యాన వన సమాకీర్ణ
గాఢ ధూమ కళశ మకుటాదిమ ఖర్జూరాది నిభ్ర లసత్ సంపూర్ణ విదర్శిత
శాఖాంచిత మందిర పురీ ప్రాసాగ్ర వినూత నస్పృహ దుర్గాంతే, సకల సంపత్
భూతే, ఆసేతు హిమాచల పరికర సాకేత పురవరే, విరాజిత రాజిత
మణియు ప్రాకార కనక గోపుర శిఖర బహిర్ద్వార తోరణ మణ్యారి సమున్నతా
నంత కాంతి కాంతే, నిశాంతే, వసంతం, హసన్తం, శాన్తం వసన్తం, సన్తం,
సంతతాన్వీత సుందర రుచిర పురుష మనో(హ)కర వరదీక్షిత జగతీ తల
లలిత మత్తకర రంభా తరుస్తంభ చతుష్షష్టి స్తంభిత ప్రవాళ తోరణ
గౌ నికర మకుర చక్ర సృకిత వయస్త్రా ఫల వితాన దంతురిత మండపాభ్యం
తరాసంత మణి ప్రభాపటల పటల పూర్వ పర్వత సమ . . . తానం
త మణి ఖచిత కనక సింహాసనోపరి భాగ సామ్రాజ్య పట్టాభిషిక్త
కౌతుక సు ఖచిత్రం . ఘనకల నయనా నివిష్టం వామ పార్శ్వ లల ధను

క్షేత్ర బ్రాహ్మణప తారాది లక్ష్మీ[illegible] లక్ష్మీత లక్ష్మీ[illegible]
[illegible] ..., [illegible]
వయ [illegible] కమలనలని లాంగ [illegible] వనచారాసు వర [illegible]
నిరుపమ కరుణారస సముఖిత వమోవిలాసం, [illegible]
[illegible]
[illegible] విశ్వామిత్ర [illegible]
[illegible] ప్రతిపాదితాశేషం [illegible]
[illegible] బంధుర [illegible] గాంధార [illegible]
[illegible]
మత్స్య మగధ మద్ర [illegible] .... ఓం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ప్రవర్తన [illegible] ...... నమో [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] శబ్దార్థ [illegible]
[illegible]

నికవగోనసవయుబతేధ్రువవుధ్యవిలంబకాలాఖ్యకూలలావేళన
నిలయులయాంసుసూబతెసూబెవయుబ.కేడికామయుబత్రివయుబవ
గశీర్షతాప్రయాఢపపతాకనకవయుబప్రవయుబప్రశస్త్రవాస్త్ర
భనయునయాంగతదండలంసికకుండలేప్రేరనోపవయుబవాక్త
స్గళకర్ణాటదేవీయాంరినాటనవిద్యావిరాంపతివాంరిగౌవాంవని
తాంబనతాంబనుతలాంస్యవిద్యావిలాకనవినోదం వాంతజనబా
ధాపనోదం, భైరవివాంరవసారాస్త్రసురటనాంఠంగసావేరివరాళి
గౌళశ్రీగుప్తికాంభోజికళ్యాణివసంతపూరివయుభ్యాంరిపున్నాగాంబి
స్త్రీప్రభృతరాగానురాంగగీతప్రవప్రబంధబంధురతాళవిలాసఘనస్వ
రవికస్వరఘనస్వరసంబయుపంబేకత్రుతపంబపుస్వరుపంబద్వానిలే
రాం నినాంద తుంబీతగళగళధ్వం గీరవభంగివరశింగారితసంగీత
విసంగసంగతితరంగితనిఖిలాంతరంగం, వేత్రధరసమూంతాంనోవేమా
రవపరాక్షితసరిద్వారతరంగభర్మవుగోవినిర్మితవంటకత్తకవారి
కేయుబాంరకుండలాంగాబీయుతవయుద్వారద్నరభ్యభూంషావిశేష, శే
షాంవాంపదోరాంషాంకరభూంషాత్మలభాంషావరవోరాంషాబ్ధిపాంధ్య
నిరావళ్యవిభాంవభాంవభవశీలకేరాంతుంతులతనరిరాంబారాంల
రాంలనర్తిపాల, పాలయు, కర్త్రిపాలయు, జయజయ అంభవేత్ర
దీక్షితవందిమాంగధసందోహాంసంకీర్తితనిఖిలయశోవిలాసం, దర
స్మితవరాసం, జనకకేకయవిఖ్యబంధువాంతపూరావాంత
సామంతమౌలిమిత్రుడరివర్గలేం! "వంశోరాంఖాంధీరాంఖానభాంత

రాజీవ విలసద్విజ్ఞాన గోష్ఠియు మానిత మానసాంచిత వంశ మయ్యుండి పౌత్రా వార
పరిపూర్ణులు ద్రాక్షారామ్మున ధరాపురందర తనూజ మూర్తి పుత్రాం
బంధు సుతావతంస సతీ సమేత బంధు యుక్త ప్రియానుజ బంధు మిత్ర బంధు
పరివార సమేత సకల సుకవి జన సంస్తూయమాన విశద యశో విశేషం.
తాడేపల్లి రామయామాత్య పౌత్రుండు నారాయణ దీక్షిత పౌత్రుడయ్యుం నిరంత
రక్తి భక్తవత్సలుడయ్యుం, సదయుం. శర శరనిధి ధరాధర వసుంధరా
పరిమిత సంఖ్యాక శాలివాహన శక విఖ్యాత తర బహుధాన్య సంవత్స
ర వైశాఖ శుద్ధ పంచమీ గురువాసర పునర్వసు తారా నిర్ణీత
సుముహూర్తంబున విలసిత సామ్రాజ్య పట్టాభిరాముం | శ్రీపతిపం
డితారాధ్య వంశ సంజనిత నాగలింగ సుకవి రచిత కృతిపతి యయ్యె
రాముం, రాముం, శ్యాముం, వరుం, భూపాలక పాలు ——
వ. ఆ నిష్కలంక విద్వజ్జనంబులు లక్షణ లక్ష్య విశేష
తత్త్వంబులెఱింగి వచ్చు సభా పండితులు దీని పరికింపం
బుగా వాసుదేవ ప్రతిష్ఠ విద్యా సంబంధంబు మొదలిత
[illegible]
లకంబుల పరిశీలించి తదనంతరంబు వన సుర సంతర్పణంబుల్
లాంఛనంబు తత్తద్విహిత పదార్థంబులు సమగ్రంబుగా సంపాదిం
చి పరిసమాప్తి కార్యంబులు లాలించి యానందింప.
౩. పరిసమాప్తి కార్యములు
ప్రముఖ రచనలు పంచ షష్ఠి పరమార్థంబుల్

రుచులెల్ల లరగ పాకంబులు
బుభరింప్రజను సుందరంత విప్రవ్యాసవరుల్ ॥
సీ. సాకేతపురమయిలగా సంతర్పణంబున్
వసిష్ఠ మహాముని విప్రవర్గ భాగ్యు
వసిష్ఠు పౌరోహిత్యము వక్షింతు రాజ్యాల
శెప్పంగ సలవిగా దప్పు డుచంబు
పెద్దవిప్రశ్రేష్ఠ (పాలు) దయ్యపు పూజ్యన దాత
పృతైరాజయ్యెన్ చంద్రగమున్
శ్రాతరగాయున్ తందనఖామున్ ~~శెంటరాయులు~~?
వెంకటరాయణున్ పెంటలమున్
ప్రలుశనా వంశ(త్రి)యుగ్గని పాలయుసమున్
గాత్రికిలోనన్ పూజ్యపు ఖాత్రికిలున్
షోర్తి వినష్ణులతిస్ఫుని వెంకటాశ్రిగ శ్రేన్
ప్రేరుగ బెంకటేశ్వరుల్ రాష్ట్రేంయు పేయున్నెంట్లు ॥
క. దక్షిణాలంకారన్ ప్రేంయ్
దీక్షతులు ఆహావమున యుధికారంబుల్
వీక్షించి విద్యాత్మలప
రక్షించు సూరినరులు పూరు లనువారన్ నెంయిట్ ॥
గీ. అనివ ఖంపుడు బ్రాహ్మణ్యాలు లందర మయిన
స్నానసంధ్యాదిసత్క్రియల్ సలిపి వదిగి

బొ తరిదు తరుడ బరుగాత త్తు మునస త్రు
శాలకరుడెంబు కూర్పున్న సమయమునను.

సీ. కదళికా పత్రములే క్రమముగా పరిపించి
శాల్యోదనంబు నువాయపప్పు
కంద బాంమయు సంఢి కొలరు కాకర కాయ
బెండ కాయయు యుమంబ మెంతులంబు
పలుమనిగాదుము పరమాన్నము తెపెలు
గారెలు వెరాళ్ళ వర బజ్జి కాయ
లా.... లేవేగోడ్డల పప్పులు పూంరీలు
పొంయుగ్రిం గవీన మైసిన ట్టునె ట్టుల్ఫ
బాంరుల స్త్రిపు పస్సు ళులు ంరగంలు
అప్పడాలును వడియాంలు దప్పళంబు
మధురవైంత గుమాంపాంష దధియులాంల
వద్ద నద్రాలనట్టిరప్పుడవాధ్ రిపాలగ ॥

గీ. ఇష్టవసుంధా మురలవదు సంతృప్తిగాన
సమద్రికంబుగ సంతర్పణము దనర్పి
కలుతుకవుల న వారు వారలు గాలి నోటు
తెలుగిద త్రోనా తాంబూలము లమెసంగ

వ. మరియును దీక్షనంబుల తక్షిష్ఠంబులిప్పి బంధు జనంబులగంధమా
లాద్యులబ్బాదరించి విద్వత్కవి నికరంబులకు బాంబూంసద్భాంబరాభ.

రథాదులలోనంగి తావులను స్వీయజన సమేతంబుగా నిత్యము శ్రీకృష్ణం బులు జరుపుచుండె యుగ్మపూర్వ సరంబు గడపి పిమ్మట నవరాత్ర్యుత్సవ ముంబుగా కల్యాణోత్సవంబును రథోత్సవంబును మహాశివరాత్ర్యుత్సవం బును వసంతోత్సవంబును డోలోత్సవంబులు నిక్షిప్తోత్సవంబులు తదుత్స వ దర్శనోత్సవ సహాగత సకలజన నేత్రోత్సవంబులుగా గావించి త్రమక్రమంబుగా నిత్యోత్సవ పక్షోత్సవ ఋతూత్సవ మాసోత్సవ సంవత్సరోత్సవంబులు జరుపుచు నిరంతరంబును తద్దేవతా దర్శనసేవా యుక్తం బొప్పుచుండె

సీ. ప్రథమంబు సామర్థ్య భక్తి పద్మాభిరాముని
కరుణా కటాక్ష వీక్షణములవలన
ప్రాభవ్య విస్ఫూర్తి సామ్రాజ్యలక్ష్మీ పత్యంబు
దీర్ఘాయురారోగ్య తేజములును
పటుబాహురక్షత్ర ప్రబలాంకితారాతులు
ధనధాన్య వస్తు వాహనచయంబు
ప్రబల దాసీదాస పరివార పరిస్ఫార
చతురంగ సేనలు చాలఁగలిగి
ప్రాభవశాలి పుత్ర పౌత్ర ప్రపౌత్ర
వర్ధితంబగు వంశాభివృద్ధి వెలిగి
రాజిల్లు మహారాజశ్రీ కోటి రాయలు చందు
అఖిలవైభవ భోగంబులం బొందుచుండెను.

మ. బలుపై పల్కెను సాటనుండి ఘనులౌ శ్రీవైష్ణవుల్ నిత్యము
త్రిలస ద్రావిడ వేద వాఙ్మయ సుధా దివ్యప్రబంధంబు రం
జిలు సద్భక్తి పఠింపగా తిరుపతి శ్రీరంగ భద్రాచల
స్థలరాజంబుల పోల్కి దివ్యమగు నా సాకేత పట్ణంబు వెలసెన్ ||

శా. ఆ సాకేత పురీవరంబున నయోధ్యావాసి వైష్ణవ్యశో
భాసాయత్త కళావిలాస మలరం బల్కెన్ రామప్రభుం
డా సత్కీర్తి నిజభక్త సంఘములకత్యానందమున్ గూర్చుచున్
భాసిల్లెన్ పటు దివ్యశక్తి గావు శుభ్రతల గావించుచున్ ||

క. అది సుకాంత దేవాలయంబుగ
ఘనతర సామ్రాజ్య రామకథ వినుపింపన్
విని సౌన తాపులతో సేయు
ఘనతర మహానందమందు మందిరము గాంచెన్ ||

క. ఈ రామకథ రచించిన
సాకేతపదిని సువినిన జనుల ~~[illegible]~~ తమ సతతం
బారసి సకల తెప్పితములు
శ్రీరాముడు దీర్చుంగను మండెదో లెలు వలరంగన్ ||

మ. భువన ద్వారస వద్యత్త జన ప్రావేశ్యయోగ్యస్థ సము
జ్జ్వల సాందేహాపహ యుక్త తాప విజయం యప్రభావ్యాత వర్ణాంబుజ
ద్భవ గర్భారంభ శక్తి తేజోంచ భయహర్తృ దర్పాంతార ఘోరరవ
శ్రవణా స్వాంత పలాయితాఖిల ఖర్వ దేవ్యానాథ యయోధ్యాపురీ!

క. చిత్రము సాహస భావము
చిత్రమతేశః ప్రభావ వినిపాత రాధా
చిత్రము నిరతాభిప్రాపిత
చిత్రము నిక్షిప్తా త్రి చిత్రము దేవా—వా!

పంచచామరము — పరిస్ఫురత్పురాత్రమ ప్రభావ భ్రాంతియుద్ధరా
వరార్థి నార్థయుద్ధ సత్సువర్ణ పూర్ణతాలస
త్తిరీటకేళి కౌటం భాగది పితామ్బరాగ....
విరాజమాన నాళికాంబరాద పీతదేశ భాసురా!

గద్య॥ ఇది శ్రీ సరస్వతీ నిరంతరానుకంపా సంపాదిత
కవితామాధుర్య ధురీణ కౌశికగోత్ర పవిత్ర
శ్రీపతి పండితారాధ్య వంశ పయః పయో
రాశి రాకాసుధాకరాయమాన విద్వ
త్కవికంఠీరవ శంభులింగారాధ్య
పౌత్ర వీరనారాధ్య పుత్ర సకల
సుకవిజనవిధేయ నాగలింగా
భిధేయ ప్రణీతంబైన పద్యాభిరామ
విలాసంబను మహాప్రబంధంబునందు

॥సర్వంబును॥ ॥పంచమాశ్వాసము॥

శ్రీరస్తు

Restored by T.K.V.S.Sastry